

ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

10^Η Ε.Σ. / 8^Η ΕΟ

ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**«ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΗΠΑ-
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΤΟΥ»**

Επίταρχος Μιχαήλ Δ. Πουγούνιας

Μάιος 2013

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΓΕΝΙΚΑ	1
ΣΚΟΠΟΣ	2
ΔΟΜΗ - ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΞΙΑ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	4
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΝΗΣΟΥ	4
1. Θέση της Νήσου	4
2. Αξία ως Κέντρο Επικοινωνιών – Συγκοινωνιών	4
3. Αξία ως Περιοχής Κάλυψης – Ανεφοδιασμού	5
ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ (1950 – 1959)	5
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ (1960 - 1963)	7
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΡΙΣΗΣ 1963 – 1974	8
1. Ανταρσία Τουρκοκυπρίων.....	8
2. Σχέδια Επίλυσης Atcheson - Plaza (1964 - 65).....	9
3. Περίοδος 1967 – 1974	10
ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β : ΠΤΥΧΕΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ – ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ	13
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ	13
1. Διχοτόμηση Νήσου	13
2. Εγκλήματα Πολέμου - Βίαιος Εκτοπισμός	14

3.	Αγνοούμενοι - Έποικοι	14
4.	Πολιτιστική Καταστροφή – Αγοραπωλησίες Περιουσιών	15
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ		16
1.	Περίοδος 1974 – 1983	16
2.	Περίοδος 1983 – σήμερα	18
ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΝ (2003)		19
1.	Ιστορικό	19
2.	Κριτική Σχεδίου	19
3.	Γενικά Συμπεράσματα	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ		23
ΗΠΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑ		23
ΗΠΑ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ		24
ΗΠΑ ΚΑΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ		25
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ		26
1.	Περίοδος 1950 – 1960	26
2.	Περίοδος 1960 – 1970	29
3.	Περίοδος 1970 – σήμερα	33
4.	Συμπεράσματα – Διαπιστώσεις	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ		41
ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΕΠΙΛΥΣΗΣ		41
1.	Νομική Διάσταση	41

2.	Διεθνής Διάσταση	42
3.	Ελληνοκυπριακή Διάσταση.....	43
4.	Τουρκοκυπριακή Διάσταση.....	44
5.	Ελληνοτουρκική Διάσταση	45
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ		46
1.	Θετικές Επιπτώσεις από Ένταξη στην Ε.Ε	46
2.	Ελληνοκυπριακή Προσέγγιση Συμφωνιών.....	47
3.	Τουρκοκυπριακή Προσέγγιση Συμφωνιών.....	48
4.	Σύγχρονες Προσεγγίσεις Επίλυσης.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....		51
ΣΥΝΟΨΗ.....		51
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ		52
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....		54
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....		58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		59
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΕΙΚΟΝΕΣ.....		61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΕΚΘΕΣΗ CIA ΓΙΑ ΣΥΝΟΜΩΣΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (1966).....		67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΕΓΓΡΑΦΟ ΝΑΤΟ ΓΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗ ΕΙΣΒΟΛΗΣ (1974)		68
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΣΥΜΦΩΝΙΑ Ν.Σ.Α ΜΕ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ (1974)		69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ (2013)		70

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 : Γεωγραφική – Στρατηγική Θέση Κύπρου	61
Εικόνα 2 : Χάρτης Τουρκικής Εισβολής (1974)	62
Εικόνα 3 : Σχέδιο ANAN (2003).....	63
Εικόνα 4 : Βρετανικό Σχέδιο Διχοτόμησης (1955).....	64
Εικόνα 5 : Τουρκικό Σχέδιο Διχοτόμησης (1957).....	65
Εικόνα 6: Αμερικάνικο Σχέδιο Διχοτόμησης (Αύγουστος 1974)	66

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Δεν αρκεί να μην λες ΨΕΜΜΑΤΑ, αλλά πρέπει να λες και ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ, όσο βλαβερή και αν αποβαίνει για σένα».

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΟΝΔΡΟΚΟΥΚΗΣ ¹, 1984

ΓΕΝΙΚΑ

Η Κύπρος, το τρίτο σε μέγεθος νησί της Μεσογείου μετά τη Σικελία και Σαρδηνία, βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της ανατολικής λεκάνης της Μεσογείου και στο σταυροδρόμι τριών (3) Ηπείρων. Λόγω της ιδιαίτερης γεωγραφικής της θέσης, αποτελεί περιοχή **παγκόσμιας στρατηγικής σημασίας**, καθ' ότι δύναται να αποτελέσει ζώνη θαλασσίων και εναέριων συγκοινωνιών, για την τροφοδότηση ταυτόχρονα διεξαγόμενων επιχειρήσεων στη Μέση Ανατολή, Βόρεια Αφρική και Κεντρική Μεσόγειο.

Στις **20 Ιουλίου 1974**, η Τουρκία χρησιμοποιώντας ως **πρόσχημα** το πραξικόπημα της 15^{ης} Ιουλίου 1974 και καταπατώντας τους διεθνείς κανόνες συμπεριφοράς που καθιερώθηκαν από Συνθήκες στις οποίες ήταν συμβαλλόμενο μέλος, εισέβαλε στην Κύπρο, με τρομακτικές συνέπειες για τον Κυπριακό λαό.

Το Κυπριακό πρόβλημα είναι **πολύπλοκο**, βρίσκεται στη διεθνή επικαιρότητα και απασχολεί τα Ηνωμένα Έθνη (Η.Ε) επί μακρό χρονικό διάστημα, κάτι που οφείλεται σε πληθώρα παραγόντων, μεταβαλλόμενων κατά την μακρόχρονη του πορεία. Οι πλέον σημαντικοί είναι η αντιπαλότητα μεταξύ των δύο Κοινοτήτων (Ελληνοκυπρίων - Τουρκοκυπρίων), η μόνιμη αντιπαράθεση μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας, αλλά και η σημαίνουσα γεωστρατηγική θέση της νήσου, που εξυπηρετεί πάγια συμφέροντα ξένων δυνάμεων (wikipedia.com 2013).

Το αδιέξοδο στις ειρηνευτικές διαδικασίες οφείλεται στην **αδυναμία** του Οργανισμού να επιβάλει στην Τουρκία, την ανάγκη συμμόρφωσης προς τα ψηφισ-

¹ Δημήτριος Χονδροκούκης (1917 – 2008): Στρατιωτικός – Εκπαιδευτής Α.Σ.Π – Σ.Ε.Θ.Α

ματα των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και στην υστερόβουλη διαχρονική στρατηγική των Η.Π.Α ², που το προσεγγίζουν, όχι ως θέμα παράνομης **«Εισβολής – Κατοχής»**, αλλά ως **«Κοινοτική Διαμάχη»** και **«Ελληνοτουρκικό Πρόβλημα»**, που απειλεί να προκαλέσει «ρήγμα» στη νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ.

Ουσιαστικά, το όλο πρόβλημα έχει διέλθει από τρεις (3) κύριες χρονικές περιόδους. Η πρώτη ήταν **μέχρι το 1960**, όπου αποτελούσε αποικιακό ζήτημα και «διευθετήθηκε» με την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Κατά τη δεύτερη φάση, από το **1960 μέχρι το 1974**, το πρόβλημα αναδείχθηκε ως εσωτερική διαμάχη, στην οποία αναμίχθηκαν εξωτερικές δυνάμεις σε διπλωματικό επίπεδο. Στην τρίτη φάση, από το **1974 και μετά**, το κυρίαρχο στοιχείο είναι η de facto διαίρεση της νήσου και η **παράνομη στρατιωτική κατοχή** του βορείου τμήματός της.

Πλέον ως χώρα - μέλος της Ε.Ε (από το 2004), αποτελεί το νοτιοανατολικότερο της σύνορο. Είναι γεγονός ότι, πολλές αποφάσεις που επηρεάζουν το μέλλον της Κυπριακής Δημοκρατίας, λαμβάνονται σε **ξένα κέντρα αποφάσεων**. Πρωτίστως πρέπει να κατανοηθεί ότι, στην Κύπρο διακυβεύονται ευρύτερα συμφέροντα του Ελληνισμού. Εάν δεν ανακοπεί η συρρίκνωση του στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου, τα αποτελέσματα θα είναι τραγικά.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας Διατριβής είναι να εξετάσει τις προοπτικές επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος (καθώς και τις νομικές - ηθικές διαστάσεις αυτού), σύμφωνα με τις νέες διεθνείς εξελίξεις, αναλύοντας παράλληλα το βαθμό διαχρονικής επιρροής – παρέμβασης των Η.Π.Α στην πορεία των εξελίξεων.

ΔΟΜΗ - ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Η παρούσα Διατριβή αποτελείται από πέντε (5) κεφάλαια, τα οποία αναλυτικά περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

α. Στο **πρώτο κεφάλαιο**, καταγράφεται η διαχρονική στρατιωτική αξία της νήσου και παράλληλα επιχειρείται μια σύντομη ιστορική αναδρομή.

² Βλέπε Κεφάλαιο «Γ» παρούσας Διατριβής: (Αμερικάνικη Εμπλοκή).

β. Στο **δεύτερο κεφάλαιο**, αναπτύσσονται οι νομικές και ηθικές πτυχές του κυπριακού προβλήματος, καθώς και οι διαχρονικές προσπάθειες επίλυσής του από το 1974 μέχρι σήμερα.

γ. Στο **τρίτο κεφάλαιο**, καταγράφεται διαχρονικά η παρέμβαση – εμπλοκή των ΗΠΑ, σε όλες τις πτυχές του κυπριακού προβλήματος.

δ. Στο **τέταρτο κεφάλαιο**, γίνεται αναφορά στις διάφορες προσεγγίσεις – προοπτικές επίλυσης του κυπριακού προβλήματος.

ε. Στο **πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο**, καταγράφονται συμπεράσματα και προτάσεις, με στόχο την εξεύρεση μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης, που να συνάδει με το ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Λόγω της πολυπλοκότητας - ρευστότητας του θέματος, κρίνεται απαραίτητο για την αντικειμενικότερη προσέγγισή του να ορισθούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις σε μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα, ως δεδομένες και σταθερές. Αυτές είναι:

α. Η διατήρηση της σημερινής πολιτικοστρατιωτικής κατάστασης στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

β. Η Ελλάδα και η Τουρκία θα συνεχίσουν να συμμετέχουν σε Διεθνείς Οργανισμούς (ΕΕ, ΝΑΤΟ, ΟΑΣΕ). Η Κύπρος θα συνεχίσει να συμμετέχει στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στον ΟΑΣΕ.

γ. Οι ΗΠΑ θα παραμείνουν η μόνη υπερδύναμη παγκοσμίως και θα συνεχίσουν να επηρεάζουν τις εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή, ενώ παράλληλα οι σχέσεις της με την Τουρκία παραμένουν αμετάβλητες.

δ. Η Άγκυρα θα εξακολουθήσει να κλιμακώνει την πρακτική των εντάσεων και προκλήσεων, για την υλοποίηση των επιδιώξεών της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΞΙΑ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

«Ορθόν ουν είναι χρη, ουχί ορθούμενον»

(Πρέπει μόνος σου να στέκεσαι όρθιος και όχι να σε στήνουν άλλοι)

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΡΗΛΙΟΣ³

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΝΗΣΟΥ

1. Θέση της Νήσου

Η Κύπρος αποτελεί σήμερα το νοτιοανατολικό άκρο ολόκληρης της Ευρώπης, με πληθυσμό 838.897 κατοίκους και έκταση 9,251 km², από τα οποία το 60% αποτελεί το ελεύθερο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας, το 37% κατέχεται από Τουρκικές Δυνάμεις κατοχής και το 3% καλύπτουν οι Βρετανικές Βάσεις⁴.

Η προνομιούχος γεωγραφική της θέση, η οποία αποτελεί την κορυφή του στρατηγικού τριγώνου «**Κρήτη - Κύπρος – Αίγυπτος**», εξασφαλίζει τον έλεγχο Ανατολικής - Κεντρικής Μεσογείου⁵. Επιπρόσθετα, οι κυριότεροι πετρελαιοαγωγοί μέσω των οποίων εξάγονται τα πετρέλαια των χωρών της Μέσης Ανατολής και Κασπίας, καταλήγουν στις ακτές του Λιβάνου, Συρίας και Τουρκίας, σε μικρή απόσταση από τις βορειοανατολικές ακτές της νήσου⁶. Με κατάλληλη δομή σε λιμάνια και ειδικές εγκαταστάσεις, η Κύπρος καθίσταται σημαντικός κρίκος στην διακίνηση πετρελαίου προς την Ευρώπη, ελέγχοντας την μεταφορά του. (Μάζης 2002)

2. Αξία ως Κέντρο Επικοινωνιών – Συγκοινωνιών

Η Κύπρος έχει ιδιαίτερη σημασία ως επιχειρησιακό αρχηγείο, αεροπορική βάση και κέντρο παρακολούθησης επικοινωνιών, όπως αποδεικνύεται από τη λει-

³ Μάρκος Αυρήλιος (121 – 180 μ.Χ.) :Ρωμαίος αυτοκράτορας και στωικός φιλόσοφος.

⁴ Στοιχεία Απογραφής 2011 – Αφορούν μόνο το ελεύθερο τμήμα της νήσου.

⁵ Απέχει από την Τουρκία 37 ν.μ., τη Συρία 56, την Αίγυπτο 187 και την Κρήτη 300 και την Ηπειρωτική Ελλάδα 432 ν.μ.

⁶ Πρόσφατα, (2012) ανακαλύφθηκαν εντός Κυπριακής ΑΟΖ, αποθέματα πετρελαίου (8-10 δις βαρέλια) και φυσικού αερίου (122 τρις κυβ. πόδια), συνολικής αξίας άνω των 100 δις \$.

τουργία των Βρετανικών βάσεων που χρησιμοποιούνται ανεπίσημα από τις ΗΠΑ. Για τον σκοπό αυτό, έχουν εγκατασταθεί δύο σταθμοί του **κατασκοπευτικού συστήματος Echelon**, το οποίο επιτρέπει την **υποκλοπή** μέσω δικτύου δορυφόρων κάθε είδους τηλεπικοινωνίας, ενώ τις συλλεγόμενες πληροφορίες εκμεταλλεύονται οι μυστικές Υπηρεσίες NSA⁷ και GCHQ⁸. Επιπρόσθετα, το 1973 υπογράφηκε Συμφωνία για άδεια εγκατάστασης κατασκοπευτικών αεροπλάνων U-2 και σταθμών FBIS⁹, έναντι αμοιβής 1.000.000\$ ετησίως. (Ιγνατίου 2002, 82) Παράλληλα, μέσω της Κύπρου ελέγχεται στρατηγικά η διώρυγα του Σουέζ, η οποία αποτελεί σημαντικό διεθνές κανάλι επικοινωνίας της Μεσογείου με την Ερυθρά Θάλασσα, τον Αραβικό Κόλπο και Ινδικό Ωκεανό.

3. Αξία ως Περιοχής Κάλυψης – Ανεφοδιασμού

Η Κύπρος συνιστά βάση ανεφοδιασμού ναυτικών και αεροπορικών δυνάμεων, οι οποίες ενεργούν στην Ανατολική Μεσόγειο και παράλληλα ενδιάμεσο σταθμό μιας αερογέφυρας διακίνησης εφοδίων, μέσων και δυνάμεων, από την Ευρώπη προς τη Μ. Ανατολή και Β. Αφρική. Η κατοχή της εξασφαλίζει την κυριαρχία της Μεσογείου και προσδίδει βάθος στην άμυνα έναντι απειλής από Βορρά και Ανατολικά. Ευρισκόμενη εγγύς σημείου συνάντησης δύο θαλάσσιων αρτηριών, δύναται να αποτελέσει ιδεατή Βάση Επιχειρήσεων διακλαδικών δυνάμεων, δυνάμενων να ενεργήσουν προς κάθε κατεύθυνση (Λουμάκης 1998).

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ (1950 – 1959)

Στις **22 Ιανουαρίου 1950**, η ελληνοκυπριακή πλευρά διακήρυξε σε δημοψήφισμα την ομόφωνη επιθυμία της να ενωθεί με την Ελλάδα¹⁰. Η Βρετανική κυβέρνηση όμως αρνήθηκε να ικανοποιήσει το αίτημα της, λόγω της σημαντικής γεωγραφικής θέσης της νήσου στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής, σε μία κρίσιμη χρονικά περίοδο για τα συμφέροντα της Δύσης.

⁷ (National Security Agency), Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας των Η.Π.Α

⁸ (Government Communications Headquarters), Κεντρική Διοίκηση Κυβ. Επικοινωνιών

⁹ (Foreign Broadcast Information Service): Σταθμοί συλλογής ραδιοφωνικών κυμάτων της Μέσης Ανατολής, υπαγόμενοι απ' ευθείας στη C.I.A.

¹⁰ Ο ίδιος ο Μακάριος ως προϊστάμενος του Γραφείου Αρχιεπισκοπής Κύπρου οργάνωσε το Δημοψήφισμα. Το 95,7% όσων είχαν δικαίωμα συμμετοχής υπόγραψαν υπέρ της ένωσης

Την 1^η **Απριλίου 1955** ξεκίνησε ένοπλος αγώνας των Ελληνοκυπρίων κατά της Βρετανικής Κατοχής, υπό την ηγεσία της οργάνωσης Ε.Ο.Κ.Α¹¹, με εντεταλμένο αρχηγό τον Κύπριο απόστρατο αξιωματικό Γεώργιο Γρίβα - «Διγενή»¹², η οποία έθετε ως στόχο την ενσωμάτωση της Κύπρου στην Ελλάδα. Παρά την πίεση του διευρυνόμενου αντιαποικιακού κινήματος, οι Βρετανοί ήταν αποφασισμένοι να διατηρήσουν στρατιωτική παρουσία στη νήσο ¹³. Σε αντιπερισπασμό, η Βρετανική κυβέρνηση συγκάλεσε τριμερή Διάσκεψη το **Σεπτέμβριο 1955** στο Λονδίνο, όπου τέθηκε για πρώτη φορά απροκάλυπτα θέμα διχοτόμησης, μέσω μετακίνησης πληθυσμών (**Εικόνα 4**).

Οι Τουρκοκύπριο εξαρχής τάχθηκαν κατά της αυτοδιάθεσης, που θα οδηγούσε στην προσάρτηση της νήσου στην Ελλάδα. Η βρετανική πολιτική εκμεταλλεύτηκε το γεγονός και επιδίωξε την εμπλοκή στο ζήτημα του τουρκικού παράγοντα, ο οποίος, επικαλούμενος την «προστασία» της τουρκοκυπριακής Κοινότητας, επέτυχε να καταστεί ισότιμος συνομιλητής. Όταν άρχισε να διαγράφεται η πιθανότητα ανεξαρτητοποίησης, το πάγιο τουρκοκυπριακό αίτημα ήταν πλέον η διαίρεση της νήσου σε δύο κράτη («taksim») (wikipedia.com 2013).

Παράλληλα, οι ελληνικές κυβερνήσεις δίσταζαν να «δυσανεστήσουν» την Βρετανία, λόγω της βοήθειας που είχε προσφέρει εναντίον των κομμουνιστών, μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ¹⁴. Η τελευταία ακολουθώντας τη γνωστή τακτική του **«διαίρει και βασίλευε»**, παρουσίαζε εσκεμμένα την «Ένωση» ως **«Απειλή κατά των Τουρκοκυπρίων»**, οι οποίοι με την υποκίνηση της Τουρκίας, οργάνωσαν την παραστρατιωτική ομάδα ΤΜΤ¹⁵ και τάχθηκαν κατά του ενωτικού αγώνα.

¹¹ (Εθνική Οργάνωσις Κυπρίων Αγωνιστών): Οργάνωση Ελληνοκυπρίων που έδρασε κατά την περίοδο 1955-1959 για την ελευθερία της Κύπρου από την Βρετανική κυριαρχία.

¹² Γεώργιος Γρίβας (1897 -1974): Απόστρατος Συνταγματάρχης του ελληνικού Στρατού, ιδρυτής της αντικομμουνιστικής οργάνωσης Χ, στρατιωτικός αρχηγός των ΕΟΚΑ – ΕΟΚΑ Β΄.

¹³ Η Βρετανία απέστειλε 30.000 άνδρες για να πολεμήσουν τους «αντάρτες». Στην περίοδο 1955-59, περίπου 600 άτομα σκοτώθηκαν και 1400 τραυματίστηκαν στις εχθροπραξίες.

¹⁴ Γεώργιος Παπανδρέου (1950) :«Η Ελλάς αναπνέει με δύο πνεύμονας, τον μεν αγγλικόν, τον δε Αμερικανικόν και δι' αυτό δεν ημπορεί να πάθει ασφυξίαν ένεκα του Κυπριακού.»

¹⁵ ΤΜΤ (Turk Mukavemer Teskilari) : Ακροδεξιά – εθνικιστική οργάνωση υποκινούμενη από την Τουρκία, η οποία ιδρύθηκε τον Αύγουστο 1958, από τον Υπουργό εξωτερικών F.Zorlu.

Στις **27 Ιουνίου 1958**, ο τότε Βρετανός Πρωθυπουργός Harold Macmillan ανακοίνωσε ένα ομώνυμο Σχέδιο επίλυσης, το οποίο περιελάμβανε αρκετά διαιρετικά στοιχεία. Δεδομένου ότι προέβλεπε ίδρυση συνεταιρικού καθεστώτος μεταξύ Μ. Βρετανίας, Ελλάδας και Τουρκίας και δημιουργία ξεχωριστών κοινοτικών θεσμών για τις δύο Κοινοότητες (ουσιαστικά τριχοτόμηση), η Ελληνική πλευρά το απέρριψε με σφοδρότητα.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ (1960 - 1963)

Στις **19 Φεβρουαρίου 1960**, μετά από Διάσκεψη στο Λονδίνο όπου συμμετείχαν αντιπρόσωποι της Ελλάδας, Τουρκίας, Βρετανίας και των δύο Κοινοτήτων της Κύπρου, υπογράφηκε το τελικό κείμενο τελικής διευθέτησης της κυπριακής διένεξης. Στις **31 Ιουλίου 1960**, διεξήχθησαν οι πρώτες εκλογές του νέου κράτους, όπου ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος εκλέχθηκε Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας και ο Fazil Kucuk¹⁶ Αντιπρόεδρος.

Με βάση τις συμφωνίες Ζυρίχης- Λονδίνου, η Κύπρος ανακηρύχθηκε ανεξάρτητο κράτος στις **16 Αυγούστου 1960**¹⁷. Η Κύπρος έγινε μέλος του ΟΗΕ στις **20 Σεπτεμβρίου 1960** και πέντε μήνες αργότερα μέλος της Κοινοπολιτείας. Το νέο Σύνταγμα προέβλεπε τη στελέχωση της Δημόσιας Διοίκησης με Τουρκοκυπρίους σε ποσοστό 30%, αλλά η ελληνοκυπριακή πλευρά κωλυσιεργούσε στο διορισμό τους, με το επιχείρημα ότι δεν κατείχαν τα αναγκαία προσόντα, με αποτέλεσμα να μην επιτευχθεί ποτέ η συγκεκριμένη ποσόστωση. Επιπρόσθετα, με τη στήριξη της Τουρκίας, οι τελευταίοι επέμεναν στη σύσταση εθνικά αμιγών δήμων, κάτι που η ελληνοκυπριακή πλευρά θεωρούσε ως αρχή διαίρεσης της νήσου ¹⁸.

Παράλληλα με το Σύνταγμα, οι Συμφωνίες προέβλεπαν την υπογραφή «**Συνθήκης Εγγύησης**» μεταξύ Βρετανίας, Ελλάδας και Τουρκίας, σύμφωνα με

¹⁶ Fazil Kucuk (1906-1984) : Μέλος τρομοκρατικών οργανώσεων Volkan -T.M.T. Το 1955 ιδρύει το κόμμα «Η Κύπρος είναι Τουρκική». Το 1957 κυκλοφόρησε το βιβλίο «The Cyprus Question- Permanent Solution», με χάρτη διχοτόμησης κατά μήκος 38⁰⁰ παραλλήλου. **(Εικόνα 5)**

¹⁷ Το Σύνταγμα τέθηκε σε εφαρμογή την ίδια ημερομηνία, το οποίο όμως δεν εκλήθη να το επικυρώσει ο κυπριακός Λαός.

¹⁸ Το πολίτευμα που προέβλεπαν οι Συνθήκες ήταν ιδιαίτερα δύσκαμπτο, στηριζόταν σε συνεργασία μεταξύ των δύο Κοινοτήτων και προέβλεπε συνοπτικά τα παρακάτω: α. Κάθε Κοινότητα είχε δικαίωμα αρνησικυρίας, β. Από τα πενήντα (50) μέλη της Βουλής τα 35 ήταν Ελληνοκύπριοι και τα 15 Τουρκοκύπριοι, γ. Το 30% της Δημόσιων Υπηρεσιών και το 40% του κυπριακού Στρατού θα επανδρώνονταν από Τουρκοκύπριους.

την οποία οι τρεις χώρες αποκτούσαν δικαίωμα επέμβασης, συλλογικά ή μονομερώς, για αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης στο νησί. Τέλος, Ελλάδα και Τουρκία αποκτούσαν δικαίωμα εγκατάστασης στρατιωτικών δυνάμεων, ενώ παράλληλα παραχωρούνταν δύο στρατιωτικές βάσεις την Βρετανία. Έτσι, η ανεξαρτησία της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν ανταποκρινόταν στα αιτήματα καμίας από τις δύο Κοινότητες, ενώ υποσκάπτονταν ταυτόχρονα και από τις δύο.

Η Μεγάλη Βρετανία από την πλευρά της, θέλοντας να δείξει πως μόνο με την κυριαρχία της στη Μεγαλόνησο μπορούσαν να ζήσουν ειρηνικά οι δύο Κοινότητες, δεν έβλεπε θετικά την προοπτική ίδρυσης ενιαίου ανεξάρτητου κυπριακού κράτους, ούτε την διχοτόμηση σε δύο ανεξάρτητα κράτη, καθώς και αυτήν της «διπλής ένωσης». Αντίστοιχα οι ΗΠΑ έβλεπαν με καχυποψία ένα νέο ανεξάρτητο κράτος στην Ανατολική Μεσόγειο, το οποίο αποδεσμευόταν από την κυριαρχία μιας χώρας – μέλους του ΝΑΤΟ και μπορούσε να προσχωρήσει στη σφαίρα επιρροής της Σοβιετικής Ένωσης (wikipedia.com 2013).

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΡΙΣΗΣ 1963 – 1974

1. Ανταρσία Τουρκοκυπρίων

Ο λαός της Κύπρου επεδίωξε να διασφαλίσει την ομαλή λειτουργία του νέου κράτους, αλλά στις **30 Νοεμβρίου 1963**, η εισήγηση διορθωτικών τροποποιήσεων σε 13 σημεία του νέου Συντάγματος από τον τότε Πρόεδρο Κυπριακής Δημοκρατίας, υποδαύλισε τη διακοινοτική διχόνοια ¹⁹.

Στις **21 Δεκεμβρίου 1963**, η Τουρκική κυβέρνηση υποκίνησε ανταρσία εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας, την οποία ανέλαβε επίσημα η τρομοκρατική Οργάνωση Τ.ΜΤ. Ο Τουρκοκύπριος Αντιπρόεδρος δήλωσε δημόσια ότι **«η Κυπριακή κυβέρνηση έπαψε να υπάρχει και δεν υπάρχει πλέον προοπτική συνύπαρξης των δυο Κοινοτήτων»**, ενώ αποσύρθηκε από αυτήν, μαζί με τους τουρκοκύπριους Υπουργούς και Βουλευτές. Παράλληλα, Τούρκοι πράκτορες οργάνω-

¹⁹ Αφορούσαν στη διανομή των εξουσιών ανάμεσα στις δύο Κοινότητες, καθώς άλλαζαν το σύστημα διακυβέρνησης από δικοινοτικό (απαιτούνταν ομοφωνία αμοτέρων των Κοινοτήτων) σε πλειοψηφικό (αρκούσαν οι περισσότερες ψήφοι, απ' όπου κι αν προέρχονταν). Η τουρκοκυπριακή Κοινότητα θεώρησε αυτές τις προτάσεις ως προσπάθεια αλλαγής της Συνθήκης Ζυρίχης-Λονδίνου και περιορισμού των δικαιωμάτων της.

σαν βίαιη μετακίνηση τμημάτων του τουρκοκυπριακού πληθυσμού, προκειμένου να επιβάλουν γεωγραφικό διαχωρισμό της Μειονότητας.

Στις **15 Ιανουαρίου 1964**, συγκλήθηκε η Διάσκεψη του Λονδίνου, η οποία κατέληξε σε αδιέξοδο και το Κυπριακό οδηγήθηκε, με ταυτόχρονη προσφυγή Βρετανίας και Κύπρου, στο Συμβούλιο Ασφαλείας ²⁰. Ο ΟΗΕ αποφάσισε με το 186/1964 ψήφισμα, να σταλθεί ειρηνευτική Δύναμη στο νησί (UNFICYP) ²¹, προκειμένου να εξασφαλιστεί η διατήρηση της κυριαρχίας και εδαφικής ακεραιότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στις **8 Αυγούστου 1964**, τουρκικά αεροσκάφη βομβαρδίζουν τον άμαχο πληθυσμό στην περιοχή της Τηλληρίας με βόμβες τύπου napalm. Η απειλούμενη τουρκική εισβολή τελικά αποφεύγεται με αυστηρές συστάσεις του Προέδρου των ΗΠΑ Lindon Johnson προς τον Τούρκο Πρωθυπουργό Ismet İnönü, δίδοντας παράλληλα εντολή σε μοίρα του 6^{ου} Αμερικάνικου Στόλου να παραπλέει αποτρεπτικά πλησίον της θαλάσσιας περιοχής της νήσου.

2. Σχέδια Επίλυσης Atcheson - Plaza (1964 - 65)

Στις **20 Αυγούστου 1964**, τέθηκε ως βάση νέων διαβουλεύσεων το Σχέδιο του τότε Αμερικανού Υπουργού Εξωτερικών Dean Atcheson²², που παραχωρούσε σημαντικά προνόμια στους Τουρκοκύπριους, με βασικότερα σημεία τα εξής:

α. Άμεση Ένωση Κύπρου με την Ελλάδα , διορισμός Υπουργού ελληνικής Κυβέρνησης ως Γενικού Διοικητή της Κύπρου και εκμίσθωση βάσης για την Τουρκία στην περιοχή Καρπασίας επί 50 χρόνια, με ελληνική επικυριαρχία.

β. Καθορισμός μειονοτικού καθεστώτος για τους Τουρκοκύπριους, ίδιο με αυτό της ελληνικής Θράκης, ενώ η Τουρκία αναλαμβάνει υποχρέωση αποδοχής όλων των απελαθέντων Ελλήνων από την Πόλη.

²⁰ Στη συνδιάσκεψη αυτή οι Τουρκοκύπριοι προωθούν την ιδέα φυσικού διαχωρισμού των δυο Κοινοτήτων, ενώ η Ελληνοκυπριακή πλευρά επιμένει σε συνταγματικές αναθεωρήσεις.

²¹ Κύριο καθήκον της είναι η επιτήρηση της νεκρής ζώνης, όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά την τουρκική εισβολή και η διατήρηση της κατάπαυσης πυρός επί συνολικού μήκους 180 χλμ.

²² Dean Atcheson (1893-1971): Φανατικός αντικομμουνιστής, υπήρξε ο διαμορφωτής του περιβόητου δόγματος Τρούμαν, που αποσκοπούσε στην ποδηγέτηση της Ελλάδας από τις Η.Π.Α

Το Σχέδιο δεν εφαρμόστηκε λόγω διαφωνιών των δύο πλευρών, παρότι ξεκαθάριζε με αρκετά ικανοποιητικό τρόπο την κατάσταση από Ελληνοκυπριακής πλευράς, εάν ληφθούν υπόψη οι μεταγενέστερες εξελίξεις (Παπαχελάς 1997).

Επιπρόσθετα **στις 26 Μαρτίου 1965**, ο τότε γενικός μεσολαβητής του ΟΗΕ Galo Plaza, υπέβαλε σχετική έκθεση επίλυσης, απορρίπτοντας ταυτόχρονα τόσο την τουρκοκυπριακή λύση της γεωγραφικής διαίρεσης, όσο και αυτή της «Ένωσης», καταλήγοντας ότι τα συμβαλλόμενα μέρη θα έπρεπε να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις προς την κατεύθυνση ενός ανεξάρτητου κράτους, χωρίς διαχωρισμό Κοινοτήτων, αλλά με ιδιαίτερες εγγυήσεις για τα δικαιώματα της τουρκοκυπριακής Μειονότητας ²³.

3. Περίοδος 1967 – 1974

Με την εγκαθίδρυση της στρατιωτικής δικτατορίας **στις 21 Απριλίου 1967**, οι διπλωματικές σχέσεις Ελλάδας - Κύπρου διαρκώς δυσχεραίνονταν, καθώς η Αθήνα διεκδικούσε εκ νέου το ρόλο του «Εθνικού Κέντρου» - ρυθμιστή της ακολουθητέας γραμμής στο Κυπριακό. Το στρατιωτικό καθεστώς επισήμως διακήρυττε την υποστήριξη της κυπριακής ανεξαρτησίας και παρασκηνιακά υπονόμειε την πολιτική του Μακαρίου, κατηγορώντας τον ως «ανθενωτικό», ενώ ήταν πλέον σαφές ότι η «Ένωση» ήταν ανέφικτη. Η αποτυχία των συνομιλιών του Έβρου ²⁴ και οι απειλές των Τούρκων, οδηγούν εκ νέου Ελλάδα και Τουρκία στο χείλος πολεμικής σύρραξης, που αποτράπηκε με μεσολάβηση του τότε Γ.Γ ΟΗΕ U Thant. Παράλληλα, η Ελλάδα **αποσύρει την Μεραρχία**, που είχε εγκατασταθεί στις 16 Αυγούστου 1964, προκειμένου να ενισχυθεί η άμυνα της νήσου ²⁵.

Από τον **Ιούνιο του 1968 έως και το 1974**, διεξάγονταν διακοινοτικές συνομιλίες υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, για επίτευξη βιώσιμης λύσης. Η αδιαλλαξία όμως της τουρκικής πλευράς και η αντιφατική πολιτική της χούντας των Αθηνών, κα-

²³ Τελικώς η έκθεση θεωρήθηκε από την Τουρκία «μεροληπτική υπέρ των Ελληνοκυπρίων» και ο ίδιος αρνήθηκε περαιτέρω μεσολάβησή του στο Κυπριακό.

²⁴ Πραγματοποιήθηκε στις 10-12 Σεπ 1967 στην Αλεξανδρούπολη μεταξύ Έλληνα «πρωθυπουργού» Κωνσταντίνου Κόλλια και του ομολόγου του Süleyman Demirel.

²⁵ Η Μεραρχία είχε εγκατασταθεί την 16 Αυγ 1964 επί πρωθυπουργού Γεωργίου Παπανδρέου. Η απόσυρσή της ανέτρεψε το ισοζύγιο δυνάμεων, που απέτρεπε κάθε σκέψη της Τουρκίας για εισβολή και εξασφάλιζε την ειρήνη.

τέστησαν αδύνατη την εξεύρεση λύσης. Στην εξωτερική πολιτική, ο Μακάριος προσέγγισε το Κίνημα Αδεσμεύτων²⁶, το Σύμφωνο Βαρσοβίας και την τότε Ε.Σ.Σ.Δ, προσδοκώντας σε αντίδραση τους σε ενδεχόμενη τουρκική εισβολή.

Στο νησί επανήλθε στις **31 Αυγούστου 1971** ο Στρατηγός Γρίβας, ο οποίος συνέστησε την παραστρατιωτική οργάνωση ΕΟΚΑ Β', με στόχο την επίτευξη της Ένωσης. Μετά τον θάνατο του, στις **27 Ιανουάριου 1974**, τα ηνία της οργάνωσης ανέλαβε πλέον η χούντα, με αποτέλεσμα την δημιουργία δύο αντιμαχόμενων παρατάξεων στις τάξεις των Ελληνοκυπρίων ²⁷.

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

Στις **15 Ιουλίου 1974**, υπό την επίβλεψη του ταξίαρχου Δημήτριου Ιωαννίδη²⁸ και τον συντονισμό της C.I.A (**Εικόνα 6**), πραγματοποιήθηκε πραξικόπημα εναντίον του Μακαρίου, με στόχο την προσάρτηση της Κύπρου στην Ελλάδα και την ανάληψη της Προεδρίας από τον Νίκο Σαμψών ²⁹. Μέλη της ΕΟΚΑ Β' και Έλληνες Αξιωματικοί της Εθνικής Φρουράς ηγήθηκαν της επίθεσης. Ο Μακάριος κατόρθωσε να διαφύγει στο Λονδίνο και στις **19 Ιουλίου 1974** δήλωσε από το βήμα του ΟΗΕ: **«Το πραξικόπημα αποτελεί καθαρώς εισβολήν έξωθεν και κατάφωρον παραβίασιν της κυριαρχίας της Δημοκρατίας της Κύπρου»** ³⁰. Ταυτόχρονα ο Τούρκος πρωθυπουργός Bulent Ecevit δήλωσε: **«Οι δηλώσεις και τα διαβήματα δε φέρνουν αποτελέσματα. Δεν έχουμε άλλη εκλογή από την άμεση δράση, αλλιώς θα μας κυκλώσουν από το Νότο»** (Birad 1984, 28)

²⁶ Διεθνής οργάνωση, μεταξύ χωρών των οποίων η πολιτική δεν ευθυγραμμίζεται με την πολιτική των μεγάλων δυνάμεων (ΗΠΑ – τέως ΕΣΣΔ). Ιδρύθηκε το 1961 στο Βελιγράδι.

²⁷ Όταν ο Αρχιεπίσκοπος σε ανοιχτή επιστολή του προς τον τότε «Πρόεδρο Δημοκρατίας» Στρατηγό Φαίδωνα Γκιζίκη απαίτησε αποχώρηση των Ελλήνων αξιωματικών, η στρατιωτική χούντα αποφάσισε οριστικά να θέσει υπό τον πλήρη έλεγχο της την κατάσταση στο νησί.

²⁸ Δημήτριος Ιωαννίδης (1923-2010): Έλληνας στρατιωτικός και δικτάτορας. Υπό την σιωπηρή ανοχή της C.I.A, τον Νοέμβριο 1973 ανέτρεψε τον Γ. Παπαδόπουλο.

²⁹ Εθνικιστής Κύπριος πολιτικός, παλαιός μαχητής της ΕΟΚΑ (1935-1992). Για την δράση του συνελήφθηκε το 1957 από τους Άγγλους, βασανίστηκε και καταδικάστηκε δις εις θάνατον.

³⁰ Ο αμφιλεγόμενος αυτός λόγος του Μακαρίου έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρον από την τουρκική και την ελληνική φιλοχουντική προπαγάνδα. Τόσο η πρώτη, η οποία δικαιολογεί την εισβολή ως χρέος εγγυήτριας δύναμης, όσο και η δεύτερη, η οποία προσπαθεί να αποσειεί τις ευθύνες για τα γεγονότα από πάνω της.

Στις **20 Ιουλίου 1974**, η Τουρκία εισέβαλε στην Κύπρο, δήθεν ως «εγγυητρια» της ανεξαρτησίας της νήσου, με σκοπό την «αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης», καθώς **«μη αντίδραση τώρα ισοδυναμεί με πρόκληση μεγάλου κινδύνου μελλοντικά»** (Birad 1984, 31) Όταν επιτεύχθηκε η συμφωνία κατάπαυσης του πυρός, τρεις μέρες μετά την εισβολή, τα τουρκικά στρατεύματα κατείχαν μόλις το 3% του κυπριακού εδάφους. Στις **23 Ιουλίου 1974** η χούντα των Αθηνών κατέρρευε, ενώ στην Κύπρο ανέλαβε την εξουσία ο τότε Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων Γλαύκος Κληρίδης³¹.

Κατά την διάρκεια των διερευνητικών συνομιλιών της Γενεύης, οι τουρκικές δυνάμεις συνέχιζαν να ενισχύονται στο προγεφύρωμα της Κερύνειας, χωρίς η μεταβατική κυβέρνηση Καραμανλή να αντιδράσει. Στις **15 Αυγούστου 1974**, η Τουρκία εξαπέλυσε μια δεύτερη πλήρους κλίμακας επίθεση, καθώς ο πρωθυπουργός Ecevit πίστευε τα εξής: **«Το κυπριακό ζήτημα θα λυθεί μόνο όσο το σίδερο ήταν ζεστό. Δεν πρέπει να χάσουμε στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων όσα κέρδισε ο Στρατός. Η αλήθεια ορισμένων πραγμάτων μπορεί να επιβληθεί στη συνείδηση ορισμένων ανθρώπων μόνο δια της βίας.** (Birad 1984, 306). Συνολικά το 37% του κυπριακού εδάφους περιήλθε υπό στρατιωτική κατοχή, παρά τη διεθνή καταδίκη. Η τουρκική προέλαση σταμάτησε σε μια διαχωριστική γραμμή διχοτόμησης, η οποία είχε προταθεί το 1965 από την Τουρκία με την επωνυμία «ΑΤΤΙΛΑΣ».

³¹ Γλαύκος Κληρίδης (1919 -): Κύπριος νομικός και πολιτικός, Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά τις περιόδους 23 Ιουλ - 17 Δεκ 1974 και 1993 – 2003.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β : ΠΤΥΧΕΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ – ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ

«Το Νησί ουδέποτε υπήρξε Ελληνικό στην Ιστορία του. Για να αποκτηθεί μία χώρα, είναι ανάγκη να χυθεί αίμα.»

TURGUT ÖZAL, 1986

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ

Οι συνέπειες της Τουρκικής εισβολής ήταν τρομακτικές για τον κυπριακό Λαό. Χιλιάδες πολίτες φονεύθηκαν, εκδιώχθηκαν βιαίως και μετακινήθηκαν ως πρόσφυγες στις νότιες, ελεύθερες περιοχές της Κύπρου. Το 37% του κυπριακού εδάφους, που αντιπροσώπευε το 70% του οικονομικού δυναμικού, καταλήφθηκε από τουρκικά στρατεύματα. **(Εικόνα 2)** Ενώ οι Τούρκοι λεηλατούσαν τις Ελληνοκυπριακές περιουσίες, η κυπριακή κυβέρνηση με τους λιγιστούς εναπομείναντες πόρους, έπρεπε να βοηθήσει τις εκτοπισμένες οικογένειες να επιβιώσουν ³². Ως αποτέλεσμα της μαζικής μετακίνησης πληθυσμού, αναπόφευκτα η υφιστάμενη κοινωνική διάρθρωση κατέρρευσε.

1. Διχοτόμηση Νήσου

Αποτέλεσμα των παραπάνω μετακινήσεων ήταν η de facto δημιουργία δύο χωριστών περιοχών με σχεδόν εθνικά αμιγή πληθυσμό. Η εισβολή αποτέλεσε την υλοποίηση του αρχικού σχεδίου της Τουρκίας για taksim, τη γεωγραφική δηλαδή διχοτόμηση της Κύπρου. Έκτοτε, το κατεχόμενο τμήμα βρίσκεται σε διεθνή απομόνωση, καθώς τα αεροδρόμιά του δεν αναγνωρίζονται από την ΙΑΤΑ³³ και καμιά αεροπορική εταιρεία, πλην των τουρκικών, δεν εκτελεί δρομολόγια προς και από τη βόρεια Κύπρο. Επιπρόσθετα, τα ταξιδιωτικά έγγραφα της «Τ.Δ.Β.Κ» δεν αναγνωρίζονται διεθνώς, με

³² Ο βίαιος εκτοπισμός του 40% περίπου του πληθυσμού από την παραγωγική απασχόληση του, είχε ως άμεση συνέπεια τη μείωση των διαθέσιμων πρώτων υλών και φυσικού πλούτου και την φυγάδευση κεφαλαίων, με δυσμενείς επιπτώσεις στις επενδύσεις.

³³ Διεθνής Ένωση Αερομεταφορών (International Air Transport Association): Διεθνής μη κρατικός οργανισμός αερομεταφορέων, με έδρα το Montreal του Καναδά.

αποτέλεσμα οι κάτοικοί της που επιθυμούν να ταξιδέψουν στο εξωτερικό, να χρειάζονται ταξιδιωτικά έγγραφα της Τουρκίας. (wikipedia.com 2013)

Πλέον η Τουρκία διατηρεί στο βόρειο τμήμα της Νήσου ένα ενισχυμένο Τουρκικό Σώμα Στρατού (11^ο ΣΣ), με πλήρη επιθετική διάταξη και σύγχρονο εξοπλισμό. Είναι αξιοσημείωτο ότι, σύμφωνα με έκθεση του ΟΗΕ, το κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου, είναι η πλέον στρατιωτικοποιημένη περιοχή παγκοσμίως³⁴.

2. Εγκλήματα Πολέμου - Βίαιος Εκτοπισμός

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει διαπιστώσει ότι, έχει διαπραχθεί πληθώρα εγκλημάτων από τα τουρκικά στρατεύματα, όπως **εν ψυχρώ δολοφονίες, βιασμοί, βασανισμοί κλπ.** Για την εκ προθέσεως και σε μαζική κλίμακα διάπραξη αυτών, η Τουρκία θα πρέπει να **λογοδοτήσει** για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Επιπρόσθετα, έχοντας υπόψη τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών του 1948, όπως και τις σχετικές αποφάσεις διεθνών Δικαστηρίων, η συμπεριφορά της Τουρκίας προς τον Ελληνοκυπριακό πληθυσμό στην κατεχόμενη περιοχή της Κύπρου, θα πρέπει να θεωρηθεί ως **Γενοκτονία**³⁵.

Οι Τούρκοι, εκδίωξαν βίαια **142.000** Ελληνοκύπριους από τα σπίτια τους, οι οποίοι αναγκάστηκαν να καταφύγουν στις ελεύθερες περιοχές, ενώ όσοι παρέμειναν, εξαναγκάστηκαν σταδιακά να τα εγκαταλείψουν, ως αποτέλεσμα καταπίεσης και εκβιασμών. Χαρακτηριστικά, από τους περίπου 20.000 που είχαν μείνει αρχικά, έχουν παραμείνει στα κατεχόμενα λιγότεροι από 600, κυρίως στην περιοχή της Καρπασίας. Πολλές οικογένειες χωρίστηκαν, με αποτέλεσμα ο κοινωνικός ιστός να τροποποιηθεί δραματικά.

3. Αγνοούμενοι - Έποικοι

Μέχρι σήμερα, εξακολουθούν να υπάρχουν **1619** Ελληνοκύπριοι αγνοούμενοι, ενώ από το 1974, η Τουρκία αρνείται την παροχή πληροφοριών, αναφορικά με την τύχη τους, καθώς επιμένει να ισχυρίζεται ότι κανένας Ελληνοκύπριος αγνο-

³⁴ Υφίστανται περισσότεροι από 47000 Τούρκοι στρατιώτες, 300 άρματα μάχης, 200 πουροβόλα και 650 τεθωρακισμένα οχήματα, σε επιφάνεια γης που δεν υπερβαίνει τα 3.350 km².

³⁵ Η πολιτική του εποικισμού είναι αντίθετη με τη Συνθήκη Ζυρίχης του 1960 και το Πρωτόκολλο της Συνθήκης της Γενεύης του 1977, που την θεωρούν ως «έγκλημα πολέμου».

ούμενος δεν είναι αιχμάλωτος. Επιπρόσθετα, παρεμποδίζει συνεχώς τις προσπάθειες ανθρωπιστικών οργανισμών, ως προς τη διερεύνηση της τύχης των Ελληνοκυπρίων που «εξαφανίστηκαν». Παρά το γεγονός ότι, από το 1981 έχει ιδρυθεί Επιτροπή Αγνοουμένων υπό την αιγίδα του Ο.Η.Ε, η εκάστοτε Τουρκική Κυβέρνηση δεν συμμετέχει στις εργασίες της ³⁶.

Μετά τον τερματισμό των εχθροπραξιών, η Τουρκία εφάρμοσε πολιτική **εθνικής εκκαθάρισης** και παράνομης μεταφοράς **100.000** Τούρκων εποίκων, στους οποίους έχουν παράνομα δοθεί περιουσίες Ελληνοκυπρίων, άδειες εργασίας, «υπηκοότητα» και «δικαίωμα ψήφου». Καθίσταται πλέον προφανές ότι, οι στόχοι της Τουρκικής πολιτικής εποίκισμού είναι οι ακόλουθοι:

α. Να ανατρέψει την πληθυσμιακή αναλογία μεταξύ Τουρκοφώνων και Ελληνοκυπρίων, προκειμένου να δικαιολογήσει τις δυσανάλογα μεγάλες απαιτήσεις της, αναφορικά με το έδαφος και την πολιτική εξουσία και παράλληλα να διατηρεί ένα ελεγχόμενο τμήμα του πληθυσμού στα κατεχόμενα .

β. Να δημιουργηθεί τετελεσμένο γεγονός στη διεθνή κοινή γνώμη, ότι υπάρχει «τουρκικός πληθυσμός» στο βόρειο τμήμα και επιπρόσθετα να πειστούν οι Ελληνοκύπριοι πρόσφυγες, ότι δεν θα ξαναπάρουν ότι άφησαν πίσω.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, από το 1974 μέχρι σήμερα, έχουν μεταναστεύσει πάνω από **55.000 Τουρκοκύπριοι**, λόγω της καταπίεσης που μεθοδικά εξασκείται από τους Τούρκους εποίκους, οι οποίοι τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης από το κατοχικό καθεστώς ³⁷.

4. Πολιτιστική Καταστροφή – Αγοραπωλησίες Περιουσιών

Η καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου είναι αποτέλεσμα **προσχεδιασμένης** πολιτικής, που αποσκοπεί να αλλοιώσει τον μακραίωνα πολιτισμό του νησιού, μέσω μιας τακτικής διαδικασίας τουρκοποίησης. Μεγάλος αριθ-

³⁶ Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του Rauf Denktaş την 1^η Μαρτίου 1996, ότι όλοι οι αγνοούμενοι φονεύθηκαν εν ψυχρώ από Τουρκοκύπριους «μαχητές».

³⁷ Αναφέρεται ενδεικτικά η εν ψυχρώ δολοφονία του δημοσιογράφου Kutlu Atalı της εφημερίδας YENI DUZEN, στις 6 Ιουλ 96 για αρθρογραφία του εναντίον του εποίκισμού.

μός μουσείων και ιδιωτικών συλλογών λεηλατήθηκαν, ενώ σπουδαίοι αρχαιολογικοί χώροι που βρίσκονται στα κατεχόμενα έχουν καταστραφεί πλήρως³⁸.

Την πλέον βίαιη και συστηματική επίθεση έχουν υποστεί οι Ορθόδοξες Εκκλησίες, δεδομένου ότι σε ολόκληρη την κατεχόμενη περιοχή έχουν μετατραπεί σε τεμένη, κινηματογράφους, στάβλους, μάντρες για γιδοπρόβατα και στρατώνες. (Βελόπουλος 1997, 143-148) Σημαντικές εικόνες, αγιογραφίες και ψηφιδωτά έχουν καταστραφεί, ενώ ανεκτίμητης αξίας τοιχογραφίες αφαιρέθηκαν και πουλήθηκαν σε ιδιώτες συλλέκτες στο εξωτερικό³⁹.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό θέμα, είναι ότι αυξάνονται με αρκετά γρήγορο ρυθμό οι ξένοι (κυρίως Βρετανοί), οι οποίοι αγοράζουν ακίνητα στα κατεχόμενα. Προκειμένου το Ψευδοκράτος να αντιμετωπίσει τα οξύτατα οικονομικά του προβλήματα, πουλά τις Ελληνοκυπριακές περιουσίες, τις οποίες κατέχει παράνομα. Ο προφανής στόχος είναι να συνδεθεί η παράνομη κατοχή των ιδιοκτησιών με ξένα κεφάλαια, ώστε να παγιωθεί η κατάσταση και να αποθαρρυνθούν οι νόμιμοι ιδιοκτήτες ως προς την απόδοσή τους⁴⁰.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

1. Περίοδος 1974 – 1983

Ανησυχώντας για την επιδείνωση της κατάστασης στην Κύπρο, με το υπ' αριθμ. 360 Ψήφισμα της **16^{ης} Αυγούστου 1974**, τα μέλη του **Συμβουλίου Ασφαλείας** αποδοκίμασαν τις μονομερείς στρατιωτικές ενέργειες και προέτρεπαν για άμεση έναρξη διαπραγματεύσεων. Επίσης, στις **30 Αυγούστου 1974**, υιοθετήθηκε το υπ' αριθμ. 361 Ψήφισμα, το οποίο προέτρεπε για αποχώρηση του συνόλου των κατοχικών στρατευμάτων, καθώς και για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας.

³⁸ Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του οικισμού Γαστριά, όπου έχει δοθεί από τις κατοχικές αρχές, άδεια λειτουργίας εργοστάσιου τσιμέντων πάνω σε αρχαίους τάφους.

³⁹ Στις 24 Οκτ 1990, το Εφετείο των Η.Π.Α αποφάσισε ότι τεμάχια ψηφιδωτών του 6ου αιώνα που είχαν κλαπεί από εκκλησία της Παναγίας της Κανακαριάς, έπρεπε να επιστραφούν.

⁴⁰ Στις 2 Δεκ 2003, μετά από διάταγμα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καταβλήθηκε στην ιδιώτιδα Τιτίνα Λοϊζίδου το ποσό 1.200.000 €, ως αποζημίωση για καταπάτηση της περιουσίας της στην κατεχόμενη Κερύνεια.

Το **Νοέμβριο του 1974**, η **Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών** υιοθέτησε ομόφωνα το υπ' αριθμ. 3212 Ψήφισμα, το οποίο απαιτούσε αποχώρηση ξένων στρατευμάτων, σεβασμό της εδαφικής ακεραιότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας και ασφαλή επιστροφή των προσφύγων.

Στις **10 Φεβρουαρίου 1975**, στην προσπάθεια εξεύρεσης βιώσιμης λύσης, υποβλήθηκαν στην τουρκοκυπριακή πλευρά προτάσεις βασισμένες στα προγενέστερα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. Η τουρκική απάντηση ήταν η ανακοίνωση στις **13 Φεβρουαρίου 1975** εγκαθίδρυσης τουρκικού ομόσπονδου κράτους στην κατεχόμενη περιοχή της Κύπρου.

Στις **12 Φεβρουαρίου 1977**, υπογράφηκε στη Βιέννη Συμφωνία μεταξύ Μακαρίου - Denktas ⁴¹. Οι κατευθυντήριες γραμμές της, έκτοτε θεωρείται ότι αποτελούν την **βάση οποιασδήποτε μελλοντικής λύσης** και έχουν ως ακολούθως:

α. Επιζητείται μια ανεξάρτητη, αδέσμευτη, δικαιοδική, ομόσπονδη Δημοκρατία. Το υπό διοίκηση έδαφος της κάθε Κοινότητας, θα πρέπει να συζητηθεί υπό το πρίσμα οικονομικής βιωσιμότητας και ιδιοκτησίας της γης.

β. Θέματα αρχών, όπως η «ελευθερία διακίνησης» και το «δικαίωμα περιουσίας», είναι ανοικτά για συζήτηση, υπό το πρίσμα ενός Δικαιοδικού Ομοσπονδιακού Συστήματος.

Τον **Αύγουστο του 1983**, ο τότε Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε Javier Perrez de Cue'llar, ανακοίνωσε μια νέα πρωτοβουλία για προώθηση μιας δίκαιης λύσης μέσω διαπραγματεύσεων. Ενώ ο Ειδικός Αντιπρόσωπος του Γ.Γ του Ο.Η.Ε στην Κύπρο διευθετούσε λεπτομέρειες της συνάντησης, στις **15 Νοεμβρίου 1983** ο κ. Denktas ανακήρυξε τη «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» ⁴². Άμεσα κλήθηκε σε έκτακτη συνεδρίαση το **Συμβούλιο Ασφαλείας** των Ηνωμένων

⁴¹ Rauf Denktas(1924 –2012): Ηγετικό Στέλεχος της τουρκοκυπριακής τρομοκρατικής οργάνωσης Τ.Μ.Τ. και μετέπειτα Πρόεδρος της «Τουρκικής Δημοκρατίας Βορείου Κύπρου»

⁴² «Τ.Δ.Β.Κ» (τουρ. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti), αναγνωρίζεται μόνο από την Τουρκία, από την οποία εξαρτάται πολιτικά, στρατιωτικά και οικονομικά. Τα Ηνωμένα Έθνη αναγνωρίζουν την κυριαρχία της νόμιμης Κυπριακής Δημοκρατίας σε όλη την επικράτεια της νήσου.

Εθνών και στις **18 Νοεμβρίου 1983** υιοθέτησε τα Ψηφίσματα 541 και 550, που καταδίκασαν την συγκεκριμένη ενέργεια.

2. Περίοδος 1983 – σήμερα

Το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** έχει καταδικάσει τη μονομερή ανακήρυξη «ανεξάρτητου τουρκοκυπριακού κράτους», το «Δημοψήφισμα» που ακολούθησε, καθώς επίσης και τις «Εκλογές» στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου (**Ψήφισμα της 17 Νοε 1983 και 13 Σεπ 1985**). Επιπρόσθετα, έχει δηλώσει καθαρά ότι η αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων και εποίκων από την Κύπρο, αποτελεί προϋπόθεση, η οποία δεν μπορεί να παρακαμφθεί στην οποιαδήποτε εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ Ε.Ε και Τουρκίας (**Ψήφισμα της 9 Ιουλ 1987**).

Με αναφορά στη συστηματική καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει καταδικάσει τη συστηματική πολιτική εξάλειψης του ιστορικού παρελθόντος, η οποία ακολουθείται από τα τουρκικά στρατεύματα (**Ψήφισμα της 10 Μαρ 1988**).

Τον **Ιούλιο του 1989**, ο τότε Γ.Γ ΟΗΕ Butros Ghali υπέβαλλε μια δέσμη ιδεών σε προσπάθεια να καταρτιστεί Σχέδιο συνολικής διευθέτησης. Ενώ οι ομόφωνες προτάσεις της Ελληνοκυπριακής πλευράς περιείχαν υπερβολικά πλεονεκτήματα για την Τουρκοκυπριακή πλευρά, εντούτοις η τελευταία τις απέρριψε.

Τον **Αύγουστο 1992**, οι προσπάθειες επίλυσης εστιάζονται στη δέσμη προτάσεων του Butros Ghali, για ένα «πλαίσιο συνολικής συμφωνίας», αλλά η τουρκική κωλυσιεργία οδήγησε την διεθνή μεσολάβηση να μην ευοδωθεί⁴³. Επιπρόσθετα, σε μια προσπάθεια να αυξήσει τις προοπτικές διευθέτησης του προβλήματος, η κυπριακή Κυβέρνηση υπέβαλε στις **17 Δεκ 1993** επίσημη πρόταση στο Γ.Γ του ΟΗΕ για πλήρη αποστρατιωτικοποίηση της νήσου, αλλά η Τουρκία αρνήθηκε εκ νέου να εξετάσει την πρόταση και εξακολουθεί να διατηρεί παράνομα τις στρατιωτικές δυνάμεις κατοχής.

⁴³ Έτσι η κυπριακή Κυβέρνηση αναγκάστηκε να προσανατολίσει οριστικά τις προσπάθειές της, μέσω προώθησης ένταξής της ως πλήρους μέλους της Ε.Ε.

Το **Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** αποφάσισε στις **10 Μαΐ 2001**, ότι η Κυπριακή Δημοκρατία παραμένει η **μόνη νόμιμη κυβέρνηση της Κύπρου** και η Τουρκία είναι υπεύθυνη για κάθε παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράττεται στην κατεχόμενη περιοχή.

Στα χρόνια που ακολούθησαν τα ψηφίσματα των Ηνωμένων εθνών ήταν πλέον μόνο τα προγραμματισμένα ανά εξάμηνο⁴⁴. Όμως δεν έγινε κανένα βήμα προόδου, καθώς ο κ. Denktas επανήλθε στην απαίτηση του για αναγνώριση του παράνομου καθεστώτος, ως χωριστού - κυρίαρχου «κράτους».

ΣΧΕΔΙΟ ANAN (2003)

1. Ιστορικό

Στις **16 Ιαν 2002**, άρχισαν διακοινοτικές συνομιλίες, μεταξύ Γλαύκου Κληρίδη και Rauf Denktas. Μετά από πέντε φάσεις απευθείας συνομιλιών, υποβάλλεται στις **11 Νοε 2002**, το Σχέδιο του τότε Γ.Γ του ΟΗΕ Kofi Annan (ANAN I) ⁴⁵.

Στις **24 Απρ 2004**, τίθεται το πέμπτο αναθεωρημένο Σχέδιο (ANAN V), για έγκριση ενώπιον της Κυπριακής Δημοκρατίας και της «Τ.Δ.Β.Κ», σε ξεχωριστά δημοψηφίσματα, με τα παρακάτω αποτελέσματα:

α. **Ελληνοκύπριοι** - ψήφισαν 75,83% **ΟΧΙ**, 24,17 % **ΝΑΙ**

β. **Τουρκοκύπριοι** - ψήφισαν 35,09% **ΟΧΙ**, 64,91 % **ΝΑΙ**

2. Κριτική Σχεδίου

Αναμφίβολα, το Σχέδιο παρουσιάζει τεράστια προβλήματα λειτουργικότητας και βιωσιμότητας και απορρίφθηκε από την Ελληνοκυπριακή πλευρά, κυρίως για τους παρακάτω λόγους :

⁴⁴ Κύριος σκοπός τους παραμένει η ανανέωση θητείας της ειρηνευτικής δύναμης και αναφέρονται κυρίως σε θέματα status quo, έκφραση υποστήριξης στις ενέργειες του ΓΓ ΟΗΕ, επιβεβαίωση προηγούμενων ψηφισμάτων και εκδήλωση υποστήριξης σε διακοινοτικές επαφές.

⁴⁵ Το συγκεκριμένο Σχέδιο ήταν ένα περίπλοκο σύστημα διατάξεων 9000 σελίδων με τίτλο «*Βάση Συμφωνίας για συνολική διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος*». Σημαντική μερίδα Ελληνοκυπρίων θεώρησε ότι δεν έπρεπε να γίνει καν αποδεκτό ως βάση διαπραγμάτευσης. Ένθερμοι υποστηρικτές του ήταν ο πρώην Έλληνας πρωθυπουργός Γιώργος Παπανδρέου και ο τότε αρχηγός του κόμματος ΔΗ.ΣΥ Νίκος Αναστασιάδης.

α. Κατ' αρχάς η διεθνώς αναγνωρισμένη Κυπριακή Δημοκρατία παύει να υπάρχει. Στη θέση της δημιουργούνται τρία (3) νέα Κράτη: η «Ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία», που αναφέρεται ως «Κοινό Κράτος» (**Common State**), καθώς και το Ελληνοκυπριακό και Τουρκοκυπριακό Κράτος, που αναφέρονται ως «Συστατικά Κράτη» (**Component States**). (**Εικόνα 3**) Κάθε Κράτος θα έχει το δικό του Σύνταγμα, ξεχωριστή κυβέρνηση, σημαία και εθνικό ύμνο.

β. Στο νέο Σύνταγμα δεν αναγνωρίζεται η ύπαρξη ενός κυρίαρχου Λαού, που είναι το πολιτικό, ιδεολογικό και νομικό θεμέλιο ύπαρξης οποιουδήποτε ανεξάρτητου και ενιαίου Κράτους. Επιπλέον, στη λήψη αποφάσεων, δεν θα ισχύει η αρχή της **πλειοψηφίας**, αλλά η σχέση **πολιτικής ισότητας**. Δηλαδή η βούληση του **80%** των Ελληνοκυπρίων, θα έχει την ίδια βαρύτητα με την αντίστοιχη του **20%** των Τουρκοκυπρίων.

γ. Η προτεινόμενη πολιτειακή δομή και το σύστημα διακυβέρνησης, οδηγούν στην **de jure** αναγνώριση του Ψευδοκράτους και προσβάλλει καθολικά την κυριαρχία της σημερινής Δημοκρατίας. Δεν νοείται ένα Κράτος - Μέλος του ΟΗΕ και της Ε.Ε να καταργηθεί και να τοποθετηθεί σε ίση θέση με την «ΤΔΒΚ». Επιπρόσθετα, με την διενέργεια χωριστών δημοψηφισμάτων ανά Κοινότητα, αναγνωρίζεται έμμεσα στους Τουρκοκύπριους δικαίωμα αυτοδιάθεσης, ώστε να δύναται να αποτελέσει μελλοντική βάση επιχείρημα αναγνώρισης αυτόνομου τουρκοκυπριακού Κράτους. (Σχέδιο ANAN 31 Μαρ 2004).

δ. Αναφορικά με την **ιθαγένεια**, προβλέπεται ότι την λαμβάνουν αυτόματα όσοι είχαν κυπριακή ιθαγένεια το 1963, καθώς επίσης οι απόγονοι και οι σύζυγοι τους. Περαιτέρω προβλέπεται να λάβουν την Κυπριακή ιθαγένεια μέχρι 45.000 άτομα από κάθε Κοινότητα, νομιμοποιώντας την παραμονή των παράνομων εποίκων στην Κύπρο (Σχέδιο ANAN 31 Μαρ 2004) .

ε. Το Σχέδιο προέβλεπε περιορισμένη ελευθερία εγκατάστασης- επιστροφής **προσφύγων** και **περιουσιών**. Διευκρινίζεται ότι, τις αποζημιώσεις θα υποχρεούταν να καταβάλει το «Κοινό Κράτος», με αποτέλεσμα η **ελληνοκυπριακή πλευρά να επωμιζόταν ουσιαστικά το βάρος πληρωμής των ζημιών που προκάλεσαν οι Τούρκοι**. Επιπρόσθετα, μετά την πάροδο 20ετούς μεταβατικής περιόδου, ο συνολικός αριθμός Ελληνοκυπρίων που θα μπορούσε να

επιστρέψει, δεν θα ξεπερνούσε το 33% κάθε αντίστοιχου Δήμου της τουρκοκυπριακής περιοχής. (Σχέδιο ANAN 31 Μαρ 2004).

στ. Στον τομέα της Άμυνας, προβλεπόταν η παρουσία 6000 Τούρκων οπλιτών και 6000 Ελληνοκυπρίων με ελαφρύ οπλισμό, καταργώντας ουσιαστικά το διεθνές δικαίωμα της Κύπρου για αυτοάμυνα, λόγω της ταυτόχρονης **διάλυσης της Εθνικής Φρουράς**.

ζ. Η διακυβέρνηση του «Κοινού Κράτους» προβλεπόταν να ανατεθεί στο λεγόμενο **Προεδρικό Συμβούλιο**, που θα απαρτιζόταν από 4 Ελληνοκύπριους και 2 Τουρκοκύπριους, αλλά δεν θα μπορούσε να λάβει οποιαδήποτε απόφαση, αν έστω και ένας Τουρκοκύπριος δεν ήταν σύμφωνος με τις ελληνοκυπριακές θέσεις. Στην περίπτωση αυτή, προβλέπεται ίδρυση **Ανώτατου Δικαστηρίου**, που θα αποτελείται από 3 Ελληνοκύπριους δικαστές, 3 Τουρκοκύπριους και 3 αδιευκρίνιστης εθνικότητας, ενώ σε ενδεχόμενη διαφωνία μεταξύ των δύο πλευρών, την τελική απόφαση θα την έπαιρναν οι ξένοι ⁴⁶.

3. Γενικά Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, το Σχέδιο ANAN αποτελεί ένα «**τερατούργημα**» της παγκόσμιας συνταγματικής ιστορίας, καθώς πρόκειται για μία περίπλοκη προσπάθεια νομιμοποίησης των τετελεσμένων της τουρκικής εισβολής του 1974 ⁴⁷. Αναμφισβήτητα, το Κράτος που θα προέκυπτε, θα αποτελούσε χώρα «δεύτερης κατηγορίας», που δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει επαρκώς στο νέο Διεθνές Περιβάλλον, υπό την κηδεμονία ξένων δυνάμεων. Δεν δύναται να είναι βιώσιμο ένα Σχέδιο, το οποίο προβλέπει την δυνατότητα παραμονής κατοχικών στρατευμάτων, με δικαίωμα επέμβασης σε ολόκληρη την κυπριακή Επικράτεια.

Στην περίπτωση αυτή, μεγάλος κερδισμένος ήταν η Τουρκοκυπριακή πλευρά, η οποία εξέρχεται από την διεθνή απομόνωση και αναγνωρίζεται ως συνιστών τμήμα του Ομοσπονδιακού Κράτους. Η θετική στάση των Τουρκοκυπρίων στο

⁴⁶ Θα ορίζεται από το Προεδρικό Συμβούλιο με 7ετή θητεία. Θα αποφασίζει για την εγκυρότητα οποιουδήποτε νόμου των Συστατικών κρατών και θα μπορεί να ψηφίζει στην Ε.Ε - ΟΗΕ.

⁴⁷ Αποτέλεσε ένα από τα πιο φιλόδοξα «πειράματα» της διεθνούς Κοινότητας, καθώς εφόσον δοκιμαζόταν επιτυχώς στην Κύπρο, θα μπορούσε να αποτελέσει το πρότυπο για την αντιμετώπιση παρόμοιων διεθνών κρίσεων και προβλημάτων.

Δημοψήφισμα για το Σχέδιο ANAN, ενίσχυσε τη διάθεση της ΕΕ να χαλαρώσει την απομόνωσή τους, καθώς ιδιαίτερη βαρύτητα έχει πλέον η αντίληψη ότι η απομόνωσή τους οφείλεται και στο «ΟΧΙ» των Ελληνοκυπρίων.

Η Κύπρος εντάχθηκε μεν το 2003 ως πλήρες μέλος, ωστόσο εξαιρούνται ρητά τα Κατεχόμενα από την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου, για όσο διάστημα δεν τελούν υπό τον έλεγχο της νόμιμης Κυπριακής Δημοκρατίας. Επιπρόσθετα, το Κυπριακό εξακολουθεί να παραμένει εμπόδιο στην ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε, καθώς μετά το 1974 η ίδια αναγνωρίζει μόνο την «Τ.Δ.Β.Κ» ως νόμιμο διάδοχο του ανεξάρτητου κυπριακού Κράτους, ενώ αρνείται την ύπαρξη της διεθνούς αναγνωρισμένης επίσημης Κυπριακής Δημοκρατίας. (wikipedia.com 2013)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ

«Η Τουρκία γεωστρατηγικά είναι ασυνήθιστα σημαντική (extraordinarily important), όχι μόνο για τα συμφέροντα της Αμερικής, αλλά και ολόκληρου του ελεύθερου κόσμου».

JAMES BAKER ⁴⁸ , 1996

ΗΠΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑ

Είναι δεδομένο ότι, η Τουρκία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα στρατηγικά στοιχεία για τις ΗΠΑ στον 21^ο αιώνα ⁴⁹. Πρόκειται ουσιαστικά για την υιοθέτηση της ιδέας των «κομβικών κρατών (pivot states)», δηλαδή για την επαναδιατύπωση της άποψης του Mackiner⁵⁰, περί ύπαρξης ενός αριθμού κρατών με εσωτερικά πολιτικοκοινωνικά - οικονομικά προβλήματα, των οποίων οι εξελίξεις θα επηρεάσουν την ευρύτερη γύρω τους περιοχή. (Φραγκούλης 2012, 517) Κατ' αυτό τον τρόπο, οι ΗΠΑ θεωρούν την Τουρκία ως **«το απαραίτητο κράτος»** που χρειάζονται, ανάμεσα σε κράτη υποθάλλποντα τη διεθνή τρομοκρατία, όπως η Συρία και το Ιράν ⁵¹. Επιπρόσθετα, δια μέσου αυτής στοχεύουν στην αξιοποίηση των πετρελαίων της Κασπίας, καθώς και στην ομαλή προστασία της ροής των πετρελαίων της Μέσης Ανατολής. (Γιαλουρίδης 2004)

Η σύγχρονη Τουρκική Δημοκρατία περιβάλλεται νομικά από ένα πολίτευμα τύπου «Προεδρευομένης Δημοκρατίας», παραμένοντας όμως **απόλυτα ελεγχόμενη από το Στρατό**. (CIA The World Fact Book n.d.) Ως αποτέλεσμα, η Τουρκία έχει αναπτύξει με τις ΗΠΑ, μια σχέση εξάρτησης **«ημιαποικιακού χαρακτήρα»**, καθώς είναι το μοναδικό κοσμικό κράτος με μουσουλμανικό πληθυσμό

⁴⁸ James Baker : (1930 -) Αμερικανός πολιτικός αναλυτής και διπλωμάτης.

⁴⁹ Σύμφωνα με τον Richard Holburg, η Τουρκία αποτελεί «κράτος πρώτης γραμμής» (front-line state) και «βρίσκεται στο επίκεντρο των εξελίξεων, σε κάθε σημαντικό ζήτημα»

⁵⁰ Halford Mackinder (1861-1947):Αγγλος Ακαδημαϊκός, θεμελιωτής της Γεωστρατηγικής.

⁵¹ Κατά την διάρκεια του ψυχρού πολέμου, η Τουρκία αποτελούσε «δεδομένο» σύμμαχο των ΗΠΑ. Η προσέγγιση των χωρών του πρώην Σύμφωνου Βαρσοβίας με τον δυτικό κόσμο επί Προεδρίας Γκορμπασώφ, είχε ως συνέπεια την υποβάθμιση της στρατηγικής της θέσης, καθώς δε μπορούσε να παίξει το ρόλο δυτικού στρατηγικού αναχώματος. Ωστόσο, οι ευρύτερες εξελίξεις στην περιοχή, όπως ο Πόλεμος του Κόλπου (1990) και η διάλυση της ΕΣΣΔ (1991), δημιούργησαν ένα πλαίσιο αστάθειας, που σταδιακά διαμόρφωσε την γεωπολιτική της αναβάθμιση.

παγκοσμίως, το οποίο εκδυτικοποιείται σταδιακά, αποτελώντας **ιδανικό πολιτισμικό πρότυπο** προς τα Ισλαμικά Κράτη. Δεν πειράζει λοιπόν αν είναι λίγο «κακό παιδί», αρκεί που διαθέτει ισχύ, σταθερότητα και μία σχετική ανάπτυξη.

Χαρακτηριστική είναι η δήλωση αμερικανού Αξιωματούχου στις **26 Ιουλίου 2003**: « *Όταν προσπαθούσαμε να πείσουμε την Τουρκία να επιτρέψει την διέλευση στρατιωτών μας στο Βόρειο Ιράκ, της προσφέραμε ως κίνητρο, αρκετά δισεκατομμύρια δολάρια σε πιστώσεις και την Κύπρο υπό μορφή του Σχεδίου ANAN*» (Ευριβιάδης 2005). Παρά την πικρία των ΗΠΑ λόγω της τελικής άρνησης της τελευταίας ⁵², εξακολουθεί να θεωρείται ως δυτικό ανάχωμα στην εξάπλωση του ισλαμικού φονταμενταλισμού (Φραγκούλης 2012, 502) Είναι προφανές ότι, έχει εξελιχθεί σε ένα επιθετικό κράτος, το οποίο επιδιώκει να επεκταθεί χωρίς ενδοιασμούς, εάν διαπιστώσει οποιαδήποτε ευνοϊκή διεθνή συγκυρία. (Βελόπουλος 1997, 327)

Η Τουρκία υπενθυμίζει συνεχώς στις ΗΠΑ ότι βρίσκεται σε μια εξαιρετικά ευαίσθητη γεωγραφικά περιοχή, που εάν αφηθεί χωρίς έλεγχο κινδυνεύει να αποτέλεσει την «πυριτιδαποθήκη» της Ανατολικής Μεσογείου και Μέσης Ανατολής. Η τουρκική ηγεσία, δια μέσου αυτών των τεχνασμάτων, κατορθώνει και αποκομίζει μεγάλα πολιτικά, οικονομικά και στρατιωτικά οφέλη από τις ΗΠΑ και με την ανοχή τους προβαίνει σε συνεχείς παραβάσεις του Διεθνούς Δικαίου. (Καζάκος 2003)

ΗΠΑ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

Αποτελεί ιστορικό δεδομένο ότι, οι επίσημοι στόχοι της αμερικάνικης πολιτικής στην Ελλάδα κατά την δεκαετία του 1950, ήταν η εξουδετέρωση κάθε κομμουνιστικής επιρροής και προσήλωση της χώρας στο ΝΑΤΟ ⁵³. Κύριες προϋποθέσεις υλοποίησης αυτών, ήταν η διατήρηση ισχυρών Ένοπλων Δυνάμεων, που θα μπορούσαν να αποκρούσουν ενδεχόμενη «εισβολή» δυνάμεων του ανατολικού μπλοκ, καθώς και η στενή συνεργασία των Υπηρεσιών Πληροφοριών ΗΠΑ – Ελλάδας. (Παπαχελάς 1997, 21)

⁵² Η Τουρκία απέρριψε την προσφορά των 30 δις \$ των ΗΠΑ. Τελικά άνοιξε τον εναέριο χώρο της και αποφάσισε την αποστολή στρατευμάτων στο Β. Ιράκ, που όμως δε δέχτηκαν οι ΗΠΑ, προς αποφυγή σύγκρουσης αυτών με τους Ιρακινούς Κούρδους.

⁵³ Από το 1948 ο Πρόεδρος Harry Truman αναβάθμισε τον ρόλο της C.I.A στην Ελλάδα. Η τότε βασίλισσα Φρειδερίκη καθιέρωσε μία «ειδική σχέση» μεταξύ Ανακτόρων και της C.I.A.

Το Μάιο του 1953 ιδρύθηκε η ελληνική Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών (Κ.Υ.Π), με βοήθεια και ενίσχυση των αντίστοιχων αμερικάνικων Υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, η **C.I.A** της παρείχε «συμπληρωματικά κονδύλια» για εκπαίδευση προσωπικού - παροχή ειδικού εξοπλισμού, ενώ παράλληλα συνεργαζόταν στενά με τα Τάγματα Εθνικής Ασφαλείας (ΤΕΑ)⁵⁴, για εξάρθρωση κομμουνιστικών οργανώσεων. (Παπαχελάς 1997, 23)

Στις μέρες μας, οι σχέσεις Ελλάδας – ΗΠΑ εξετάζονται υπό το πρίσμα μιας κοινής συνεργασίας των δύο χωρών με την Κύπρο και το Ισραήλ, αναδεικνύοντας έναν πολύ σημαντικό βραχίονα του δυτικού κόσμου σε μία από τις πλέον «ευαίσθητες» περιοχές του πλανήτη. Παρά την συνεχιζόμενη οικονομική ύφεση, η Ελλάδα εξακολουθεί να αποτελεί πόλο σταθερότητας σε ολόκληρη την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής⁵⁵.

ΗΠΑ ΚΑΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Διαχρονικά, το ΝΑΤΟ και οι ΗΠΑ αντιμετώπιζαν το Κυπριακό ως ένα ελληνοτουρκικό πρόβλημα, το οποίο εάν δεν ελεγχόταν, θα προκαλούσε μεγάλο ρήγμα στη νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ⁵⁶, όπου ο ρόλος της Τουρκίας ήταν πιο σημαντικός από αυτόν της Ελλάδας. Την περίοδο 1970-74, οι σχεδιασμοί του Πενταγώνου προέβλεπαν κοινό έλεγχο της νήσου από Ελλάδα και Τουρκία, με ταυτόχρονη διευθέτηση των διαφορών τους. Τη συγκεκριμένη διευθέτηση απέρριψαν ο Μακάριος, η ΕΣΣΔ και ο ΟΗΕ, οπότε οι Αμερικάνοι επέλεξαν να συγκρουστούν με τον πρώτο. (Ιγνατίου 2002, 143β)

Παρόλο που η C.I.A ήταν σε θέση να προβλέψει τις όποιες σοβιετικές αντιδράσεις, είναι προφανές ότι επινόησε τον «κομμουνιστικό κίνδυνο», προκειμένου να αποσοβηθούν οι αντιδράσεις στις αμερικάνικες πολιτικές επιλογές. Ακολουθώ-

⁵⁴ Συγκεκριμένα συνεργαζόταν με τον Α΄ Κλάδο της ΚΥΠ, που είχε την ευθύνη για τη συλλογή πληροφοριών σε άλλες χώρες, καθώς και με τον Β΄ Κλάδο Αντικατασκοπείας.

⁵⁵ Στις 24 Απρ 2013 ο έλληνας Υπουργός Εξωτερικών Δημήτρης Αβραμόπουλος είχε συνάντηση με τον Αμερικανό ομόλογό του John Kerry, στο πλαίσιο της εαρινής Συνόδου Υπουργών Εξωτερικών του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες, όπου υπογραμμίστηκε ότι, πρώτη προτεραιότητα για τη νέα κυπριακή Κυβέρνηση, αποτελεί πρωτίστως η αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης που έπληξε την Κυπριακή Δημοκρατία και δευτερευόντως η επίλυση του Κυπριακού.

⁵⁶ Σύμφωνα με δηλώσεις του πρεσβευτή M. Stearns, το 1992: «Οι ΗΠΑ, και το ΝΑΤΟ διαθέτουν εγκαταστάσεις συλλογής πληροφοριών στην Κύπρο, οι οποίες εξυπηρετούν μόνιμα δυτικά συμφέροντα ασφάλειας στην Αν. Μεσόγειο, στη Μ. Ανατολή και τη Β. Αφρική».

ντας το συγκεκριμένο πλαίσιο Στρατηγικής, οι ΗΠΑ γνωρίζουν ότι στην Κύπρο η υφιστάμενη κατάσταση **δεν είναι δίκαιη**, αλλά ταυτόχρονα θεωρούν ότι τα ζωτικά τους συμφέροντα **δεν αντιστρατεύονται**. (Ιγνατίου 2002, 53γ) Παρά το γεγονός ότι, δεν είναι διατεθειμένες να πιέσουν την Τουρκία για μια πιο διαλλακτική στάση, εν τούτοις δε θα έβλεπαν αρνητικά την προοπτική μιας ενωμένης Κύπρου, η οποία θα αποτελούσε ένα Κράτος - πρότυπο πολυπολιτισμικότητας και ελεύθερης οικονομίας στην Ανατολική Μεσόγειο και ευρύτερα. (Θεοφάνους n.d.)

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ

1. Περίοδος 1950 – 1960

Το **1954**, πριν την έναρξη της ένοπλης δράσης της Ε.Ο.Κ.Α, οι Η.Π.Α απέτρεπαν την Ελληνική Κυβέρνηση να καταθέσει προσφυγή στην Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε για το Κυπριακό ζήτημα, επειδή δεν ήθελαν να εκτεθούν στην σύμμαχό Αγγλία, επικροτώντας το εθνικό αίτημα μιας «αποικίας» της. (Κ.Στρίγας 2000, 20) Συγκεκριμένα, ο τότε Υφυπουργός Εξωτερικών George Allen, σε τηλεγράφημά του προς την πρεσβεία της Αθήνας, ανέφερε ότι: **«Είμαστε υπέρ των συνομιλιών, αλλά δεν λαμβάνουμε θέση ως προς την ουσία αυτών.»** (Παπαχελάς 1997, 42)

Στις **22 Ιουλίου 1955**, ο μόνιμος αντιπρόσωπος των ΗΠΑ στον ΟΗΕ, κατόπιν υπόδειξης του Προέδρου Dwight Eisenhower, καταψήφισε την πρόταση εγγραφής του Κυπριακού ζητήματος στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. Αφού απορρίφθηκε η πρόταση, ο Eisenhower απέστειλε προσωπικό μήνυμα στον τότε Βασιλέα Παύλο Α΄, στο οποίο ανέφερε πως **«παρά τις διαφορές των δύο χωρών γύρω από το Κυπριακό, δεν θα επιτρέψουμε να δημιουργηθούν προβλήματα στη φιλία μας»**. (Παπαχελάς 1997, 43)

Στις **7 Σεπτεμβρίου 1955**, με το πέρας της ανεπιτυχούς τριημερούς Διάσκεψης στο Λονδίνο, σχετικά με την αυτοδιάθεση της Κύπρου, ξέσπασαν οργανωμένα αντίποινα - βανδαλισμοί εναντίον του ελληνικού στοιχείου της Πόλης ⁵⁷. Δεδομένου ότι οι Η.Π.Α επεδίωκαν να αποφευχθεί οποιοδήποτε ρήγμα στο εσωτε-

⁵⁷ Οι epαίσχυντες βιαιότητες διαδραματίστηκαν στις 6-7 Σεπτεμβρίου 1955 και είχαν οργανωθεί από το Γραφείο Ειδικού Πολέμου (Özel Harp Dairesi), που αποτελούσε μηχανισμό του ΝΑΤΟ για αποτροπή κομμουνιστικού κινδύνου. Μέσα σε 9 περίπου ώρες καταστράφηκαν 3504 σπίτια, 4348 καταστήματα, 73 εκκλησίες, ενώ σημειώθηκαν 30 φόνοι και 2000 βιασμοί.

ρικό της Ατλαντικής Συμμαχίας, ο τότε Υπουργός Εξωτερικών John Foster Dalles «απαίτησε» εγγράφως από τον Έλληνα πρωθυπουργό Παπάγο ⁵⁸ να σταματήσει η «ένταση» και να πρυτανεύσει «αυτοσυγκράτηση» (Παπαχελάς 1997, 42).

Στις **4 Οκτωβρίου 1955**, απεβίωσε ο πρωθυπουργός Αλέξανδρος Παπάγος και προέκυψε πολιτικό θέμα διαδοχής του στην ηγεσία του κόμματος και στην πρωθυπουργία, καθώς αναμενόταν ως φυσικός διάδοχός του ένας εκ των δύο Αντιπροέδρων της Κυβέρνησης (Στέφανος Στεφανόπουλος - Παναγιώτης Κανελλόπουλος). Αντίθετα, ο τότε Βασιλέας Παύλος έσπευσε να διορίσει ως πρωθυπουργό τον τότε Υπουργό Δημοσίων Έργων Κωνσταντίνο Καραμανλή, με την δικαιολογία πως ο Στεφανόπουλος είχε ανοιχτά «απειλήσει» με παραίτησή, σε περίπτωση αποτυχίας εγγραφής του Κυπριακού στην Ημερήσια Διάταξη της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. (Παπαχελάς 1997, 50) Αντίθετα, ο Καραμανλής είχε υπογράψει **ειδικό Μνημόνιο Συνεργασίας με τη C.I.A**, με το οποίο δεσμευόταν προκαταβολικά έναντι των Αμερικανών, σχετικά με την πολιτική συμβιβασμού – κατευνασμού, που θα ακολουθούσε μελλοντικά ⁵⁹.

Το **1956**, ο τότε Αμερικανός σύμβουλος της Πρεσβείας στην Αθήνα, συστήνει στον Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών Ε. Αβέρωφ: **«Αν είχαμε λίγη ηρεμία στην Κύπρο, θα μπορούσαμε να κάνουμε κάτι»**. Στην προκειμένη περίπτωση, «πίεζε» έμμεσα να σταματήσουν οι δραστηριότητες της Ε.Ο.Κ.Α. (Κ.Στρίγας 2000, 28) Την ίδια χρονική περίοδο, ο Έλληνας πρωθυπουργός Καραμανλής δήλωνε στη Νέα Υόρκη: **«Λύση του Κυπριακού θα επιδιωχθεί σε συνεργασία με τους Άγγλους και τους Τούρκους»**. (Κ.Στρίγας 2000, 30) Ήταν φανερό πως επιζητούσε την αυτοδιάθεση για «εσωτερική κατανάλωση», ενώ στην πραγματικότητα δεν είχε πρόθεση να «δυσανεστήσει» τις Η.Π.Α – Αγγλία.

Στις **19 Φεβρουαρίου 1956** προκηρύχθηκαν εθνικές εκλογές, όπου τα ηγετικά στελέχη του Κέντρου και της Αριστεράς συμφώνησαν να συμμετάσχουν σε κοινό εκλογικό Συνδυασμό με την επωνυμία «Δημοκρατική Ένωση». Δέκα μέρες

⁵⁸ Αλέξανδρος Παπάγος (1883-1955) : Έλληνας στρατιωτικός και πολιτικός. Διετέλεσε Αρχιστράτηγος κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο και μετέπειτα Πρωθυπουργός (1952- 1955).

⁵⁹ Η C.I.A και ο ελληνοαμερικανός επιχειρηματίας Tom Paras πίστευαν πως ο Καραμανλής διέθετε «αντικειμενικότητα και ηρεμία» προκειμένου να υποβαθμιστεί σιωπηρώς η σημασία του Κυπριακού και να εξουδετερωθούν οι αντιδράσεις της κοινής γνώμης.

πριν την διεξαγωγή τους, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη του αμερικάνικου Συμβουλίου Συντονισμού Επιχειρήσεων (O.C.B), όπου ο τότε αρχηγό της C.I.A Allen Dalles δήλωσε πως **«αν ο Καραμανλής δεν κερδίσει, μπορεί να έλθει στην εξουσία συμμαχική κυβέρνηση Λαϊκού Μετώπου, που θα οδηγήσει την χώρα στην ουδετερότητα»**, με ότι αυτό συνεπάγεται για τα βρετανικά συμφέροντα στην Μεγαλόνησο». (Παπαχελάς 1997, 56). Επιπρόσθετα, συζητήθηκαν επιχειρήσεις των αμερικάνικων Υπηρεσιών Πληροφοριών, για τον επηρεασμό της κοινής γνώμης κατά την προσεχή προεκλογική περίοδο ⁶⁰. Τελικά η ΕΡΕ με λιγότερες ψήφους πανελλαδικά (47% έναντι 48% της «Δημοκρατικής Ένωσης») έλαβε περισσότερες έδρες στη Βουλή και μάλιστα σχημάτισε αυτοδύναμη κυβέρνηση, λόγω του ιδιόμορφου εκλογικού συστήματος ⁶¹.

Στις **9 Μαρτίου 1956** οι Βρετανοί εκτόπισαν τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο στις Σευχέλλες, ενώ στην Αθήνα πραγματοποιούνται δυναμικές, λαϊκές συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας. Η C.I.A άρχισε να συνειδητοποιεί πως ο Καραμανλής θα δυσκολευόταν να «παγώσει» τις εξελίξεις στο Κυπριακό, λόγω της διογκούμενης πίεσης της κοινής γνώμης. (Παπαχελάς 1997, 59) Κατόπιν σειράς διαβουλεύσεων, τον **Ιούλιο 1956** το State Department προώθησε σε υπόμνημα βρετανική πρόταση διχοτόμησης της νήσου (**Εικόνα 4**), με παράλληλη ανταλλαγή πληθυσμών.

Το καλοκαίρι του **1958**, ο αμερικανός πρέσβης Henry Labouisse συναντήθηκε μυστικά με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, με εντολή του τότε Υπουργού Εξωτερικών Foster Dulles, οπότε προτάθηκε τελεσίδικα στον ίδιο η επιλογή ανάμεσα στην **«Ανεξαρτησία»** (υπό ορισμένες εγγυήσεις) και την **«Διχοτόμηση»** (με ανταλλαγή πληθυσμών). (Παπαχελάς 1997, 67) Ο τελευταίος επέλεξε τελικά την μεθόδευση της ελεγχόμενης ανεξαρτησίας, ανοίγοντας τον δρόμο για τις ελληνο-

⁶⁰ Χαρακτηριστικά ο Βρετανός πρέσβης πρότεινε την παροχή κονδυλίων για την ενίσχυση συγκεκριμένων υποψηφίων που συμμετείχαν στην προεκλογική περίοδο, καθώς η Βρετανική κυβέρνηση αποσκοπούσε ανοιχτά στην ενίσχυση του Κωνσταντίνου Καραμανλή.

⁶¹ Συγκεκριμένα, στις εκλογικές περιφέρειες όπου η ΕΡΕ ήταν αδύναμη (κυρίως στα αστικά κέντρα) ίσχυε η απλή αναλογική. Αντίθετα, στην επαρχία όπου η ΕΡΕ είχε σημαντική δύναμη, ίσχυε το πλειοψηφικό σύστημα. Ν.3457/1955 (ΦΕΚ 340/22-12-1955).

τουρκικές διαπραγματεύσεις, που κατέληξαν στην υπογραφή των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου ⁶².

Υπό την πίεση των Η.Π.Α, ο Έλληνας πρωθυπουργός Καραμανλής στις **11 Φεβρουαρίου 1959** (ταυτόχρονα δηλαδή με τη Συμφωνία Ζυρίχης) υπέγραψε την περιβόητη μυστική «Πέμπτη Συμφωνία» με τον Τούρκο πρωθυπουργό Adnan Menderes⁶³, η οποία προέβλεπε υποστήριξη εισόδου της νεοϊδρυθείσας Κυπριακής Δημοκρατίας στο ΝΑΤΟ, με ταυτόχρονη εγκατάσταση στρατιωτικών βάσεων. (Κ.Στρίγας 2000, 44) Επιπρόσθετα, το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας καθόριζε ως στόχους της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ στη νήσο: **«την δυνατότητα διαρκούς αξιοποίησης των βρετανικών βάσεων, την καταπολέμηση επιρροής του ΑΚΕΛ⁶⁴ και αποφυγή κάθε ενέργειας που θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως μεροληψία υπέρ μίας εκ των δύο Κοινοτήτων.»** (Παπαχελάς 1997, 68)

2. Περίοδος 1960 – 1970

Την **30^η Νοεμβρίου 1963**, η πρωτοβουλία του Μακαρίου να εισηγηθεί αναθεώρηση σε 13 σημεία του νέου Συντάγματος, προκάλεσε άμεση αντίδραση των Η.Π.Α, καθώς σύμφωνα με τον διπλωμάτη George Ball ⁶⁵, η συγκεκριμένη ενέργεια ήταν «υποκινούμενη από τη Μόσχα». (Ιγνατίου 2002, 15γ) Ο τελευταίος, μαζί με τον Υπουργό Εξωτερικών Dean Acheson, είχαν ετοιμάσει από το 1964 πέντε (5) πιθανά Σχέδια Επίλυσης, τα οποία κατά σειρά προέβλεπαν **«Διχοτόμηση - Ομοσπονδία -Συνομοσπονδία – Δημιουργία Καντονίων – Διπλή Ένωση»**. (Ιγνατίου 2002, 26γ)

Κατά την περίοδο της διακοινοτικής κρίσης **1964 - 1967**, ο τότε Αμερικανός πρέσβης Henry Labouisse σύστησε στους Έλληνες συνομιλητές του να επιδείξουν **«αυτοσυγκράτηση»**, προτρέποντάς τους **«να μην υπάρξει αντίδραση,**

⁶² Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής πίεζε ασφυκτικά τον Μακάριο, αναφέροντας χαρακτηριστικά: *«Στο σημείο αυτό τερματίζω την κυπριακή πολιτική της ελληνικής κυβερνήσεως. Αν θέλετε εσείς να συνεχίσετε τον αγώνα, θα πρέπει να αναζητήσετε αλλού συμπαράσταση»*.

⁶³ Adnan Menderes (1899-1961): Πέντε φορές εκλεγμένος πρωθυπουργός Τουρκίας, υπήρξε υποκινητής του πογκρόμ Σεπτεμβρίου 1955 στην Πόλη κατά των Ελλήνων.

⁶⁴ Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζομένου Λαού: Μαρξιστικό – Λενινιστικό κόμμα της Κύπρου

⁶⁵ George Ball (1909 – 1994): Αμερικανός διπλωμάτης, σύμβουλος των Προέδρων ΗΠΑ John Kennedy και Lyndon Johnson. Τακτικό μέλος της Λέσχης Bilderberg.

ακόμη και αν η Τουρκία αρχίσει στρατιωτικές επιχειρήσεις.» (Παπαχελάς 1997, 103) Στα ανώτερα κλιμάκια του Λευκού Οίκου επικρατούσε η άποψη ότι, η ελληνοτουρκική κρίση θα εκτονωνόταν μόνο με την «Διχοτόμηση» ή την «Διπλή Ένωση». (Κ.Στρίγας 2000, 11γ) Ταυτόχρονα, ο Γεώργιος Γρίβας, είχε εγκαινιάσει σειρά επαφών με υψηλά κλιμάκια της C.I.A, τα οποία τον καθοδηγούσαν ως προς την ανατροπή του «φιλοκομμουνιστή» Μακαρίου⁶⁶, όπως φάνηκε απροκάλυπτα με την άμεση χρηματοδότηση της παράνομης οργάνωσης ΕΟΚΑ Β΄ από την ελληνική χούντα, κατά την περίοδο 1971-1974. (Κ.Στρίγας 2000, 67)

Το **1964**, πριν την επίσημη υποβολή του Σχεδίου Atcheson προς τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές, ο τότε Πρόεδρος των Η.Π.Α **Lindon Johnson** απέστειλε επιστολή στον τότε Έλληνα πρωθυπουργό **Γ. Παπανδρέου**, όπου πρότεινε την παραχώρηση ενός ελληνικού νησιού στην Τουρκία και σε αντάλλαγμα εκείνη θα παραιτούνταν από τις αξιώσεις της στην Κύπρο. (Κ.Στρίγας 2000, 71) Επιπρόσθετα ο εφοπλιστής Σταύρος Νιάρχος, ο οποίος είχε ορισθεί από την C.I.A ως «μοχλός πίεσης» προς την ελληνική πλευρά, αντιπρότεινε ως αντάλλαγμα της «Ένωσης», την ταυτόχρονη απομάκρυνση του ελληνικού πληθυσμού της Πόλης και τη μεταφορά του Ορθόδοξου Πατριαρχείου στο Άγιο Όρος. (Παπαχελάς 1997, 125)

Η οριστική απόρριψη του Σχεδίου Atcheson θορύβησε το State Department, που πίστευε πως ο Έλληνας πρωθυπουργός δεν μπορούσε να ελέγξει τον Μακάριο⁶⁷. Έτσι άρχιζε να εξετάζεται σοβαρά η εναλλακτική προοπτική της **«Άμεσης Ένωσης»**, η οποία εμπνεύστηκε από τον Γεώργιο Παπανδρέου, και προέβλεπε σχέδιο ανατροπής του Μακαρίου, σε συνδυασμό με άμεση ένωση Ελλάδας-Κύπρου (με παροχή ανταλλαγμάτων) και μυστική συνεννόηση μεταξύ Αθήνας-Αγκυρας, ώστε να μην προκληθεί τουρκική επέμβαση. (Παπαχελάς 1997, 127)

Στις **29 Δεκ 1964** ο αμερικανός διπλωμάτης Dean Atcheson δήλωσε στον Υφυπουργό Εξωτερικών George Ball ότι: **«Δεν υφίσταται πλέον θέμα Ένωσης, κάτι που έχουν ήδη αποδεχθεί και οι Τούρκοι, λόγω της αδυναμίας της ελλη-**

⁶⁶ Ουσιαστικά οι Η.Π.Α πίστευαν πως ο θεωρούσαν την παρουσία του Γρίβα απαραίτητη, ως «μοχλός πίεσης» προς τον Μακάριο, από κοινού με το καθεστώς των Αθηνών.

⁶⁷ Ο Παπανδρέου δήλωσε στις 24 Αυγούστου 1964: «Θα ήμουν ευτυχής, εάν μπορούσε να επιτευχθεί πραξικοπηματικά η άνευ όρων Ένωση, οπότε ο Μακάριος θα ήταν δέσμιος των εξελίξεων. Είμαι διατεθειμένος να εξουδετερώσω τον Μακάριο».

νικής κυβέρνησης να επιβληθεί στον Μακάριο». Ο ίδιος υποστήριξε ότι η μόνη λύση που απέμενε να εφαρμοστεί, ήταν η προοδευτική «ομοσπονδοποίηση» της Κύπρου, κάτι που θα υποστήριζαν και οι Σοβιετικοί. Καθίσταται πλέον φανερό η αλλαγή προτεραιοτήτων της εξωτερικής πολιτικής των Η.Π.Α, καθώς έθετε πλέον ως πρωταρχικό στόχο την μη διατάραξη των σχέσεων της με την Άγκυρα και δευτερευόντως την επίλυση του Κυπριακού. (Παπαχελάς 1997, 152)

Στις αρχές του **1966**, η C.I.A συνέταξε τρισέλιδη έκθεση σχετικά με την δράση της συνωμοτικής ομάδας του συνταγματάρχη **Γεωργίου Παπαδόπουλου**, που επεδίωκε την επιβολή πραξικοπήματος, σε περίπτωση εκλογικής σύμπραξης των κομμάτων Ένωσης Κέντρου ⁶⁸ - Ε.Δ.Α ⁶⁹, κατά τις επικείμενες βουλευτικές εκλογές της 28^{ης} Μαΐου 1967 (**Παράρτημα Β**). Επιπλέον εκτιμούσε πως η «εύθραυστη» κυβέρνηση Στεφανόπουλου, που προήλθε μετά τα γεγονότα της **15^{ης} Ιουλίου 1965** ⁷⁰, δεν διέθετε την αναγκαία ισχύ για επιβολή βιώσιμης λύσης στο Κυπριακό, λόγω της ισχυρής πολιτικής επιρροής που ασκούσε ακόμη ο πρώην πρωθυπουργός Γεώργιος Παπανδρέου. (Παπαχελάς 1997, 237)

Τον **Φεβρουάριο 1966**, ο αμερικάνος πρέσβης στην Αθήνα Phillips Talbot, εκτιμούσε πως η μακροχρόνια κυβερνητική αστάθεια ενδεχομένως να οδηγούσε σε κυβερνητική συνεργασία μεταξύ Ένωσης Κέντρου-Ε.Δ.Α και την εκδήλωση κινήματος κατάργησης της Μοναρχίας. (Παπαχελάς 1997, 246) Με αφορμή τις επερχόμενες εκλογές, η C.I.A προετοίμασε μυστική επιχείρηση επηρεασμού του εκλογικού αποτελέσματος, με χρηματοδότηση 100.000\$ σε συγκεκριμένους υποψηφίους. Απώτερος στόχος ήταν η αποτροπή εκλογικής επικράτησης της Ένωσης Κέντρου, κάτι που δεν θα εξασφάλιζε μακροπρόθεσμα τα σχέδια των Η.Π.Α στην Μεγαλόνησο. (Παπαχελάς 1997, 280)

Τον **Ιούνιο 1967**, μετά την επιβολή του στρατιωτικού πραξικοπήματος, εκπρόσωποι της C.I.A υποστήριζαν πως **«ενδεχόμενη καταδίκη του στρατιωτι-**

⁶⁸ Ένωση Κέντρου (Ε.Κ.): Ιδρύθηκε από τους Γεώργιο Παπανδρέου - Σοφοκλή Βενιζέλο το 1961. Το 1964 συγκέντρωσε ποσοστό 52,72% και αναδείχτηκε αυτοδύναμη κυβέρνηση.

⁶⁹ Ε.Δ.Α (Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά): Ιδρύθηκε το 1951 ως συνασπισμός αριστερών κομμάτων, με την πρωτοβουλία του εκτός νόμου τότε τελούντος Κ.Κ.Ε.

⁷⁰ Πρόκειται για την περίοδο πολιτικής ανωμαλίας που ακολούθησε την αποπομπή της κυβέρνησης του Γεωργίου Παπανδρέου στις 15 Ιουλίου 1965, έως την επιβολή της Δικτατορίας.

κού καθεστώτος, συνεπάγεται αποδυνάμωση του ρόλου της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ, με πιθανό πολιτικό κέρδος από πλευράς της ΕΣΣΔ.» (Παπαχελάς 1997, 327) Χαρακτηριστικά ο τότε υφυπουργός Εξωτερικών Luke Battle, επισήμανε πως *«η επικράτηση των συνταγματαρχών θα μπορούσε να διευκολύνει την επίλυση του Κυπριακού»*, ενώ παράλληλα επεξεργαζόταν παρασκηνιακά την σιωπηρή απομάκρυνση του Μακαρίου από την Προεδρία της Δημοκρατίας, με την προώθηση εκλογής του στη θέση του Πατριάρχη Αλεξανδρείας. (Παπαχελάς 1997, 371) Παράλληλα, ο τότε Βασιλέας Κωνσταντίνος δήλωσε στον πρέσβη Phillips Talbot ότι, *«εάν υπάρξει αντίθεση του Μακάριου σε κοινή ελληνοτουρκική φόρμουλα επίλυσης, τότε οι ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις θα τον ανατρέψουν, αφού ενημερωθεί προκαταβολικά η Τουρκία»* (Παπαχελάς 1997, 373).

Η ελληνική χούντα, στην προσπάθειά της να πετύχει μια διπλωματική επιτυχία που θα της πρόσδιδε αίγλη στο εσωτερικό, στράφηκε προς την κατεύθυνση επίλυσης του Κυπριακού, μέσω απευθείας επίσημων επαφών μεταξύ Αθήνας – Άγκυρας. Πραγματοποιήθηκε έτσι στις **10 - 12 Σεπτεμβρίου 1967** η περιβόητη «Συνάντηση του Έβρου», που κατέληξε σε πλήρη αποτυχία ⁷¹. Μία απόρρητη έκθεση που συντάχθηκε από το State Department το **Νοέμβριο 1967**, αναφέρει πως η ελληνική πλευρά πρότεινε «Διπλή Ένωση -Διχοτόμηση» της Μεγαλονήσου, αφού προηγηθεί ανατροπή του Μακαρίου, με αντάλλαγμα την παραχώρηση της στρατιωτικής βάση Δεκέλειας στην Τουρκία (Παπαχελάς 1997, 383).

Στις **17 Νοεμβρίου 1967**, ο Αμερικανός πρέσβης στην Λευκωσία Taylor Belcher, επισκέφτηκε τον Μακάριο και του παρουσίασε ένα αμερικανοτουρκικό Σχέδιο, που προέβλεπε πλήρη αποχώρηση των μη κυπριακών στρατιωτικών δυνάμεων, συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής Μεραρχίας. Ο Αρχιεπίσκοπος συμφώνησε, καθώς θεωρούσε την παρουσία τους παράγοντα που περιόριζε την εξουσία του στη Μεγαλόνησο. (Παπαχελάς 1997, 394) Τελικά η διαφαινόμενη ελληνοτουρκική σύρραξη αποφεύχθηκε, κατόπιν μεσολάβησης του Υφυπουργού Άμυνας Cyrous Vance⁷², ο οποίος ήταν σε ετοιμότητα να διαθέσει χρηματικό ποσό ύψους

⁷¹ Η συνάντηση ήταν τόσο φαιδρή, ώστε κατέληξε στο σημείο ο «πρωθυπουργός» Κόλλιας να παρακαλεί τον Τούρκο ομόλογό του Demirel να δεχτεί την Ένωση, με το «επιχείρημα» ότι η Τουρκία δε χρειαζόταν την Κύπρο, επειδή διέθετε στη Μ. Ασία μεγάλες ακαλλιέργητες εκτάσεις.

⁷² Cyrous Vance (1917-2002): Αμερικανός δικηγόρος, Υπουργός Εξωτερικών και Υφυπουργός Άμυνας επί προεδρίας John Kennedy και Lindon Johnson.

1.000.000 \$, προκειμένου **«να δωροδοκήσει όποιον χρειάζεται από Έλληνες ή Τούρκους»**. (Παπαχελάς 1997, 399)

Στις **23 Ιανουαρίου 1968**, ο Cyrus Vance δήλωσε σε συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας του Λευκού Οίκου: **«Εάν σημειωθεί και νέα ανάφλεξη στην Κύπρο, δεν θα μπορέσουμε να συγκρατήσουμε την Τουρκία για τρίτη φορά»** (Παπαχελάς 1997, 418) Επιπρόσθετα, τον **Φεβρουάριο 1968** ο αμερικανός Πρόεδρος Lindon Johnson απέστειλε εθιμοτυπική επιστολή στον Έλληνα «πρωθυπουργό» Γεώργιο Παπαδόπουλο, νομιμοποιώντας ουσιαστικά το στρατιωτικό καθεστώς των Αθηνών. Κύκλοι του State Department πίστευαν πως, εάν υπήρχε δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση, δεν θα ήταν εύκολη η επίλυση της ελληνοτουρκικής κρίσης στην Κύπρο, δεδομένης της πίεσης που ασκείται από τον ελληνικό Τύπο και την κοινή γνώμη. (Παπαχελάς 1997, 418)

3. Περίοδος 1970 – σήμερα

Σε απόρρητο έγγραφο με ημερομηνία **6 Αυγούστου 1971**, το Συμβούλιο Ασφαλείας του Λευκού Οίκου άφηνε ανοιχτό το ενδεχόμενο ανατροπής του Μακαρίου, ενώ παράλληλα τέθηκε θέμα «Διπλής Ένωσης», ως επιθυμητό σενάριο εκ μέρους των Η.Π.Α (Ιγνατίου 2002, 74) Επιπρόσθετα, ο αμερικανός διπλωμάτης **Joseph Sisco** δήλωσε τον **Φεβρουάριο 1974** πως, **«Ούτε ο Kissinger, ούτε κανείς στον Λευκό Οίκο δεν θέλουν να ακούσουν κάτι εναντίον της χούντας, καθώς έχουν ειδική σχέση με τον Πρόεδρο Nixon»** (Ιγνατίου 2002, 60), συμπληρώνοντας πως **«οι Η.Π.Α εξαρτώνται στρατηγικά από τις αεροναυτικές βάσεις τους στην Ελλάδα και δεν πρέπει να θέσουν σε κίνδυνο την σταθερότητα της νοτιανατολικής πτέρυγας του NATO»** (Ιγνατίου 2002, 127)

Τον **Μάιο 1974**, διαβιβάστηκε στο State Department τηλεγράφημα του πρέσβη **Henry Tasca**, ο οποίος ενημέρωνε σχετικά με την πρόθεση του ταξίαρχου Δημήτριου Ιωαννίδη, για κλείσιμο των αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα. Τότε τέθηκε για πρώτη φορά από τον διπλωμάτη **Joseph Sisco**, ενδεχόμενο «Αλλαγής» του στρατιωτικού καθεστώτος των Αθηνών⁷³, καθώς εκτιμούσε ότι **«με δη-**

⁷³ Από τις αρχές του 1974 οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν αποφασίσει να αντικαταστήσουν τις ευρωπαϊκές δικτατορίες (Ισπανία, Πορτογαλία), με «δεξιές» κυβερνήσεις, κοινής αποδοχής.

μοκρατική κυβέρνηση θα ηρεμούσε ο Μακάριος» και συγχρόνως απομακρυνόταν η προοπτική εκδίωξης στρατιωτικών βάσεων από ελληνικό έδαφος (Ιγνατίου 2002, 119) Σε τηλεγράφημα του Tasca την 17^η Ιουλίου 1974 προς τον Henry Kissinger, αναγράφεται ότι: **«οι Έλληνες επεδίωκαν διατήρηση του Σαμψών στην εξουσία, κάτι που θα τους έδινε την δυνατότητα να έχουν δύο ψήφους στα Ηνωμένα Έθνη και να βρίσκονται ταυτόχρονα στο στρατόπεδο του ΝΑΤΟ και στον αδέσμευτο κόσμο»** (Ιγνατίου 2002, 160)

Στις 27 Ιουνίου 1974, ο Henry Tasca ενημέρωσε τον ταξίαρχο Δημήτριο Ιωαννίδη ότι, **«η Κυβέρνησή των Η.Π.Α, είναι η μόνη στον δυτικό κόσμο που παραμένει φιλική προς την Ελλάδα»**. (Ιγνατίου 2002, 56) Επιπρόσθετα, σύμφωνα με ημερήσιο δελτίο της Υπηρεσίας Πληροφοριών D.I.A με ημερομηνία 29 Ιουνίου 1974, αναφέρεται λίαν πιθανή πρόθεση ανατροπής του Μακαρίου από τον Έλληνα δικτάτορα. (Ιγνατίου 2002, 214β)

Σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο Πεντάγωνο την 15 Ιουλίου 1974, ο τότε Υπουργός Εξωτερικών Henry Kissinger υποστήριξε ότι: **«Δεν πρέπει να ανακοπεί το πραξικόπημα, γιατί μια απομάκρυνση του Μακαρίου δεν θα ήταν άσχημη εξέλιξη»** (Κ.Στρίγας 2000, 144) Επιπρόσθετα τον θεωρούσε «πηγή κινδύνων» για τα συμφέροντα των Η.Π.Α, λαμβάνοντας υπόψη την επιμονή του για τον αδέσμευτο χαρακτήρα της κυπριακής εξωτερικής πολιτικής, με ταυτόχρονη διατήρηση αποστάσεων από τις δύο υπερδυνάμεις και χρησιμοποίησή τους κατά περίπτωση. (Ιγνατίου 2002, 81)

Την ίδια χρονική περίοδο, ο σταθμάρχης της C.I.A Peter Coromelas, είχε ενημερώσει τον προκαταβολικά τον ταξίαρχο Ιωαννίδη σχετικά με την επερχόμενη τουρκική εισβολή, διαβεβαιώνοντάς τον ότι θα του επιτρεπόταν ως «ανταπόδοση» η στρατιωτική επέμβαση στην Ανατολική Θράκη. (Κ.Στρίγας 2000, 144) Όταν ο Kissinger κατάλαβε ότι οι εξελίξεις οδηγούνταν προς ρήξη Ελλάδας-Τουρκίας, ζήτησε από τον Joseph Sisco να μεταβεί μεσολαβητικά σε Λονδίνο, Αθήνα και Άγκυρα, με τις εξής εντολές: **«ΝΑΙ στο πραξικόπημα εναντίον του Μακαρίου, ΝΑΙ στην απόβαση των Τούρκων, αλλά ΟΧΙ ελληνοτουρκικός πόλεμος. Αυτός πρέπει να αποφευχθεί πάση θυσία, καθώς διακυβεύονταν πολλά συμφέροντα»**. (Κ.Στρίγας 2000, 157) Σκόπιμα δεν συμπεριέλαβε τη Λευκωσία ως ενδιά-

μεσο σταθμό, δεδομένου ότι η Κύπρος δεν ήταν μέλος του NATO⁷⁴ και δεν επιθυμούσε να αναγνωρίσει de facto το καθεστώς Σαμψών. (Ιγνατίου 2002, 121)

Μετά το πραξικόπημα εναντίον του Μακαρίου, ο **Henry Kissinger** δήλωσε ότι θα ακολουθήσει στάση αναμονής, με την εξήγηση ότι **«ενδεχόμενη καταδίκη του, θα άνοιγε τον δρόμο για την τουρκική επέμβαση, ενώ αντίσταση στις τουρκικές προθέσεις, θα ευνοούσε την ελληνική χούντα, κάτι αντίθετο για τις δημοκρατικές Η.Π.Α.»**. (Κ.Στρίγας 2000, 130) Χαρακτηριστικά, την **21 Ιουλίου 1974**, την επομένη της τουρκικής εισβολής, ενώ θα περίμενε κανείς ότι θα επιζητούσε τερματισμό των εχθροπραξιών στην Κύπρο, εκείνος άρχισε να θέτει απροκάλυπτα θέμα «Διζωνικής Ομοσπονδίας» (Ιγνατίου 2002, 86)

Στις **30 Ιουλίου 1974**, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ζητεί απεγνωσμένα την έκτακτη σύγκληση του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών του NATO, προσπαθώντας να αποτρέψει τον ενδεχόμενο «ΑΤΤΙΛΑ - 2» (μέχρι εκείνη τη στιγμή οι Τούρκοι είχαν καταλάβει το 8% των κυπριακών εδαφών). Ο τότε Γ.Γ του NATO **Joseph Luns** αρνείται τη σύγκληση, επειδή **«αναχωρούσε για προγραμματισμένες διακοπές»**, ενώ δεν θα παρίσταντο επίσης οι περισσότεροι Υπουργοί Εξωτερικών χωρών-μελών του NATO **«λόγω φόρτου εργασίας ή λόγω διακοπών»**, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ενημερωτικό σημείωμα του τότε Υπουργού Εξωτερικών Δημήτριου Μπίτσιου.

Επιπρόσθετα, σε σύσκεψη του State Department την **5 Αυγούστου 1974**, ο **Henry Kissinger** θεώρησε εκ των υστέρων «αναπόφευκτη» την τουρκική εισβολή, δηλώνοντας χαρακτηριστικά: **«Το 1974, χάρη στη βλακεία της ελληνικής χούντας, που άλλαξε την ισορροπία δυνάμεων στο νησί, έπεσε στους Τούρκους ο πρώτος αριθμός λαχείου ⁷⁵. Στην Κύπρο δεν υπήρχε κυβέρνηση που να αναγνωρίζεται από οποιονδήποτε και κατά συνέπεια επιτέθηκαν σε μια μη νόμιμη κυβέρνηση. Παράλληλα στην Ελλάδα υπήρχε μια κυβέρνηση, που**

⁷⁴ Η αποστολή του Joseph Sisko αποσκοπούσε στην αποτροπή ενός ελληνοτουρκικού πολέμου και όχι στην αποφυγή της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο.

⁷⁵ Είναι χαρακτηριστική η έγγραφη αναφορά του τότε Αρχηγού ΓΕΕΦ Στρατηγού Ευθύμιου Καραγιάννη (Σελίδα 8, Παράγραφος ζ, Αριθμός 4) το **Σεπτέμβριο 1974**, όπου αναγράφεται ότι **«Κατά την τουρκική εισβολή, ο ναυτικός αποκλεισμός της νήσου από τους Τούρκους, έγινε με την ανοχή των εγγύς περιπλεόντων βρετανικών και αμερικάνικων στόλων»**

ήταν διεθνώς απόβλητη και κανείς δεν την υποστήριζε. Επιδίωξη των Η.Π.Α, ήταν να εμφανιστεί μία κυβερνητική αλλαγή στην Ελλάδα, όχι ως συνέπεια αμερικανοτουρκικής σύμπραξης, αλλά σαν αποτέλεσμα ανικανότητας του στρατιωτικού καθεστώτος των Αθηνών. Όχι μόνο δεν έχουμε λόγο να από-λογούμαστε για οτιδήποτε, αλλά τα πράγματα εξελίχθηκαν καλύτερα από όσο μπορούσαμε να τα σχεδιάσουμε μέχρι τώρα». (Ιγνατίου 2002, 219)

Σε απόρρητο ενημερωτικό έγγραφο, που συνέγραψε στις **12 Αυγούστου 1974** ο **Joseph Sisco**, αναγράφεται πως επικοινωνήσε μαζί του την ίδια μέρα ο Τούρκος Πρέσβης **Melih Esenbel**, ο οποίος τον προειδοποίησε για μελλοντική επέκταση της γραμμής κατοχής, καθώς η τουρκική κυβέρνηση θεωρεί αναγκαίο, όπως ο τουρκικός θύλακας της Αμμοχώστου καταστεί οικονομικά βιώσιμος. Επιπρόσθετα ο αμερικανός διπλωμάτης ισχυρίστηκε ότι **«δεν είναι ούτε εφικτό, ούτε προς το συμφέρον των Η.Π.Α να υπάρξει πρόωρη απόσυρση των τουρκικών δυνάμεων εισβολής, παρά μόνο αφού προϋπάρξουν διαβεβαιώσεις ασφαλείας για την τουρκοκυπριακή Κοινότητα»** (Ιγνατίου 2002, 34β)

Στο ίδιο ενημερωτικό έγγραφο της **12 Αυγ 1974**, ο Joseph Sisco ανέφερε ότι: **«Χρειάζεται να υπενθυμίσουμε στους Έλληνες ότι, το προηγούμενο κάθεστώς φέρει βαριά ευθύνη για την τουρκική επέμβαση και πρέπει να πληρωθεί κάποιο τίμημα για αυτό. Το πείραμα του Σαμψών, αποδεικνύει οριστικά ότι η μονομερής Ένωση δεν αποτελεί εφικτή λύση, παρά μόνο έναντι του τιμήματος της Διπλής Ένωσης. Πρέπει να παροτρύνουμε τους Τούρκους προς την κατεύθυνση ομοσπονδιακής λύσης, με τον όρο μιας μόνιμης στρατιωτικής παρουσίας στην Κύπρο»** (Ιγνατίου 2002, 36β) Την επομένη, στις **13 Αυγούστου 1974**, ο Kissinger παρέδωσε απόρρητο χάρτη της Μεγαλονήσου στον τότε νομικό σύμβουλο του State Department Helmut Zonenfeld, που είχε ετοιμάσει κλιμάκιο της C.I.A (**Παράρτημα Γ**) και όπου απεικονίζονταν οι περιοχές που κατέλαβαν οι Τούρκοι κατά την πρώτη φάση της εισβολής (ΑΤΤΙΛΑΣ I), αυτές που επίκειται να καταληφθούν, καθώς την τελική διαχωριστική γραμμή «ΑΤΤΙΛΑ», όπως οριστικά διαμορφώθηκε στις 15 Αυγούστου 1974.

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης εισβολής (ΑΤΤΙΛΑΣ II), ο τότε αμερικανός Υπουργός Άμυνας **James Schlesinger** δήλωσε δημόσια στην τηλεόραση ότι **«Οι Τουρκικές δυνάμεις έχουν προχωρήσει πιο πέρα απ' ότι αναμενόταν»**. Αυτό

ήταν το τελικό σύνθημα για την Τουρκία, προκειμένου να σταματήσει την προέλασή της και να αποδεχθεί συμφωνία καταπαύσης του πυρός (Θεοφάνους n.d., 83). Παράλληλα, ο Kissinger δικαιολόγησε τις τουρκικές εχθροπραξίες, ισχυριζόμενος ότι **«χωρίς παρουσία στρατού στην Κύπρο, οι Τούρκοι δεν θα πετύχαιναν τους στρατηγικούς στόχους τους, καθώς παραδοσιακά δεν είχαν εμπιστοσύνη σε συνομιλίες»**. (Ιγνατίου 2002, 198) Επιπρόσθετα, ανέφερε ότι **«Η εισβολή ήταν αναμενόμενη⁷⁶ και σε μεγάλο βαθμό δικαίωσε την Τουρκία, η οποία περίμενε αυτή την ευκαιρία για πολλά χρόνια»** (Ιγνατίου 2002, 217)

Με το υπ' αριθμ. 360 Ψήφισμα της **16^{ης} Αυγούστου 1974**, τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ, αποδοκίμασαν τις μονομερείς στρατιωτικές ενέργειες σε βάρος της Κύπρου και προέτρεπαν άμεση έναρξη διαπραγματεύσεων. Ο **Joseph Sisco** «δικαιολόγησε» στον Τούρκο Πρόσβη Melih Esenbel τη συγκεκριμένη στάση, ως εξής: **«Η βασική προσέγγιση των Η.Π.Α ήταν κυρίως έκφραση λύπης και όχι θυμού, ενώ η ψήφος ήταν περισσότερο κίνηση τακτικής και όχι ουσίας. Η κυβέρνησή σας πρέπει να δείχνει κατανόηση όταν ψηφίζουμε τέτοιες αποφάσεις»**. (Ιγνατίου 2002, 43β)

Συμπερασματικά, κύριος στόχος των Η.Π.Α ήταν η **αποφυγή ελληνοτουρκικής πολεμικής σύρραξης ανεξαρτήτως κόστους**, καθώς **«ενδεχόμενη παραμονή του Σαμψών στην εξουσία, θα οδηγούσε μακροπρόθεσμα σε εμφύλια σύγκρουση»**. (Ιγνατίου 2002, 149) Καθίσταται πλέον σαφές, πως ο Kissinger έστειλε τον Joseph Sisco ως ειδικό διαμεσολαβητή «για τα μάτια του κόσμου», χωρίς καθόλου στήριξη, παραχωρώντας του μόνο το δικαίωμα να απειλήσει την ελληνική χούντα, που ήδη κατέρρεε υπό το βάρος των ανομημάτων της. (Ιγνατίου 2002, 48γ)

Σε ένα άκρως απόρρητο ενημερωτικό έγγραφο (MEMORANDUM OF CONVERSATION) της **19 Αυγούστου 1974**, ο Henry Kissinger απευθυνόμενος σε αξιωματούχους του State Department, αναφέρει: **«Ο Κληρίδης⁷⁷ πρέπει να**

⁷⁶ Ο πρωθυπουργός Ecevit δήλωσε την παραμονή της εισβολής στον Joseph Sisco: «Τα πλοία μας κατευθύνονται στην Κυρήνεια και σε λίγο οι αλεξιπτωτιστές μας θα πατούν την Κύπρο. Το 1974 δεν είναι 1964, αυτή την φορά θα το κάνουμε με τον δικό μας τρόπο.»

⁷⁷ Ο Γλαύκος Κληρίδης θεωρούταν από κύκλους του State Department πιο συναινετικός από τον Μακάριο, σε πιθανή επίλυση Κυπριακού.

ασκήσει στην Κύπρο επιρροή προς την κατεύθυνση λύσης, που θα συνεπάγεται την δημιουργία δύο ζωνών. Δεν θα κλίνουμε προς τους Έλληνες κάτω από πίεση, διότι θα εισπράξω αγανάκτηση. Δεν θα γίνει περικοπή παροχής βοήθειας προς την Τουρκία, γιατί θα οδηγηθούν στην αγκαλιά της ΕΣΣΔ». (Ιγνατίου 2002, 71β) Σε αντίστοιχο απόρρητο έγγραφο του State Department της **18 Σεπτεμβρίου 1974**, δύο μήνες πριν τις ελληνικές εκλογές και ενώ η Ελλάδα είχε ήδη αποχωρήσει από το στρατιωτικό σκέλος του NATO ως ένδειξη διαμαρτυρίας, ο Sisco δήλωσε σχετικά: *«Σεβόμαστε τον Καραμανλή σαν φίλο και εκτιμούμε τις προσπάθειές του να κρατήσει υπό έλεγχο τις εκδηλώσεις αντι-αμερικανισμού. Πιστεύουμε ότι η Ελλάδα χρειάζεται το NATO, όσο το NATO χρειάζεται την Ελλάδα.»* (Ιγνατίου 2002, 161β)

Τον **Αύγουστο 1974**, σύμφωνα με το υπ αριθ. «7271/NSA/1158-AR/29» απόρρητο έγγραφο της αμερικάνικης Υπηρεσίας Πληροφοριών N.S.A (Παράρτημα Δ), ο πρώην Αντιπρόεδρος της Ένωσης Κέντρου **Ανδρέας Παπανδρέου**⁷⁸, χρηματοδοτείται από την αμερικάνικη Τράπεζα των Rockefeller, Chase Manhattan Bank με ποσό ύψους 100.000.000 \$, για την κατασκευή νέου πολιτικού φορέα (Μπαρμπής 1994). Συγκεκριμένα, καθορίστηκε ρητή δέσμευση ότι δεν θα ανακινηθεί το κυπριακό θέμα, με αντάλλαγμα την μη ύπαρξη προβλημάτων με την Τουρκία, ενώ επιτρέπονται μόνο φραστικές «συγκρούσεις» με το NATO και την ΕΟΚ. Παράλληλα, προς «ικανοποίηση» των αριστερών ψηφοφόρων, θα επιτραπεί η αναθεώρηση της ισχύουσας αμυντικής συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και ΗΠΑ.

Μετά την τουρκική εισβολή, οι ΗΠΑ έδειχναν **ικανοποιημένες** από την υπάρχουσα κατάσταση στο νησί, όπως φαίνεται από τη χαρακτηριστική δήλωση του Kissinger στις **22 Οκτωβρίου 1974** : *«Εάν δεν είχαμε παρέμβει άμεσα, στην Ελλάδα θα υπήρχε σε 3 χρόνια από τώρα κομμουνιστική κυβέρνηση. Εάν είχαμε επιδώσει σκληρό ψήφισμα καταδίκης των εχθροπραξιών, οι Τούρκοι θα το εκλάμβαναν ως ταπείνωση και θα επεδίωκαν ανεξαρτητοποίηση από την επιρροή των Η.Π.Α.* (Ιγνατίου 2002, 172β) Επιπρόσθετα, την **15^η Νοεμβρίου 1975**, κατά την επίσκεψη του κατοχικού ηγέτη Rauf Dektas στο State De-

⁷⁸ Ανδρέας Παπανδρέου (1919-1996): Βουλευτής Ένωσης Κέντρου 1960- 66. Ιδρυτής του ΠΑ.ΣΟΚ στις 13 Σεπ 1974, πρωθυπουργός της Ελλάδας την περίοδο 1981-89 και 1993-1996.

partment, ο Kissinger του υποδεικνύει προτεινόμενη φόρμουλα επίλυσης, αναφέροντας χαρακτηριστικά: **«Θα συμφωνήσεις σε διζωνικό σύστημα, με περιορισμένων εξουσιών κεντρική κυβέρνηση, ενώ η διευθέτηση στο εδαφικό θα πρέπει να είναι περίπου στο 30%.»** (Ιγνατίου 2002, 138β)

Στα χρόνια που ακολουθούν μέχρι σήμερα, οι Η.Π.Α συνεχίζουν να παρεμβαίνουν παρασκηνακά στα τεκταινόμενα στην Μεγαλόνησο. Τον **Απρίλιο 2004**, απροκάλυπτη είναι η προσπάθεια επηρεασμού της κυπριακής Κοινής Γνώμης κατά το Δημοψήφισμα σχετικά με το Σχέδιο ANAN ⁷⁹. Ο Επίτροπος της Ε.Ε **Gunter Verheugen**, επεδίωξε την αναστολή του δικαιώματος ψήφου της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ως «τιμωρία» για την απόρριψη του Σχεδίου ANAN. Επιπρόσθετα, μετά τις πρόσφατες εξελίξεις ανεύρεσης κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου εντός της Κυπριακής Α.Ο.Ζ, οι ΗΠΑ «πιέζουν» μονομερώς την ελληνοκυπριακή πλευρά για συνεκμετάλλευση των κοιτασμάτων, με την εκβιαστική ρήση **«Συνδιαχείριση ή Πόλεμος»** ⁸⁰.

4. Συμπεράσματα – Διαπιστώσεις

Αναμφισβήτητα, σημαντικό **ιστορικό μερίδιο ευθύνης** για τη σημερινή κατάσταση στη Μεγαλόνησο, έχουν οι **Η.Π.Α** μέσω των διπλωματικών χειρισμών του Henry Kissinger. Ο τελευταίος διαχρονικά υποστηρίζει τη θεωρία της **Σχολής του Ρεαλισμού** στις διεθνείς σχέσεις, σύμφωνα με την οποία η εξωτερική πολιτική ενός κράτους πρέπει να χαράσσεται με αποκλειστικό γνώμονα το εθνικό συμφέρον, αγνοώντας παράγοντες όπως «Ηθική» ή «Ανθρώπινα Δικαιώματα» ⁸¹. Συμπερασματικά, η «θυσιά» της Κύπρου αποδείχθηκε η δυσάρεστη - αναγκαία επιλογή, που ανέμενε τις κατάλληλες συγκυρίες για να εκδηλωθεί. (Ιγνατίου 2002, 55γ)

⁷⁹ Μέσα από απόρρητα έγγραφα του State Department αποδεικνύεται η επί 6 συναπτά έτη πάγια χρηματοδότηση με 10 εκατομμύρια δολάρια ετησίως, τα οποία διοχετεύτηκαν μέσω μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, προκειμένου να διατεθούν στην προπαγάνδα προβολής του Σχεδίου.

⁸⁰ Αυτό ειπώθηκε από τον ειδικό απεσταλμένο του State Department Richard Morningstar σε άρθρο της εφημερίδας International Herald Tribune τον Σεπτέμβριο 2012.

⁸¹ Χαρακτηριστική είναι η δήλωση που δημοσιεύτηκε το 1997 στο περιοδικό NEMESIS της δημοσιογράφου Λιάνας Κανέλλη: *«Ο λαός των Γκρεκών είναι δύσκολος να πθασευτεί. Πρέπει να τον χτυπήσουμε βαθιά στις πολιτιστικές του ρίζες, ώστε να εξουδετερώσουμε την δυνατότητά του να αναπτυχθεί και να μην μας παρενοχλεί σε αυτή την περιοχή στρατηγικής σημασίας».*

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί πως το διεθνές πολιτικό περιβάλλον της περιόδου **1973 – 1974** ήταν ιδιαίτερα **συγκεχυμένο**. Στην Τουρκία είχε εκλεγεί πρωθυπουργός ο Bulent Ecevit, από την αριστερή πλευρά του πολιτικού φάσματος της χώρας, αλλά στην πραγματικότητα η χώρα εξακολουθούσε να διοικείται από το Στράτευμα. Στην Βρετανία, η κυβέρνηση Wilson βάδιζε προς το τέλος της, ενώ οι Η.Π.Α επί 6μήνες είχαν ουσιαστικά «κενό διακυβέρνησης», καθώς μεσουρανούσε το σκάνδαλο Watergate ⁸² και ο Kissinger χειριζόταν εν λευκώ τα θέματα εξωτερικής πολιτικής.

Καθίσταται πλέον προφανής η επιδίεξη **τακτική χειραγώγησης μαζών** από τις Η.Π.Α. (Κ.Στρίγας 2000, 169). Κατά τη Μεταπολίτευση του 1974, ενώ ο Ελληνισμός είχε «βάνουσα» απωλέσει ελληνικό έδαφος, ταυτόχρονα πανηγύριζε για την πτώση της χούντας. Και επειδή μετά τους πρώτους πανηγυρισμούς ο Λαός θα ξαναθυμόταν την εθνική τραγωδία, οι χειραγωγητές είχαν προετοιμάσει το έδαφος: Θα «συνομιλούσαν» Ελλάδα (**θύμα**) και Τουρκία (**θύτης**) στη Γενεύη για το Κυπριακό. **Θύτης και θύμα στην ίδια ζυγαριά** ...Αυτή είναι η πάγια τακτική των Η.Π.Α (Κ.Στρίγας 2000, 315).

⁸² Στις 17 Ιουνίου 1972 γίνεται διάρρηξη στο κτήριο Watergate, όπου βρίσκονταν τα γραφεία του Δημοκρατικού κόμματος. Πέντε άτομα συλλαμβάνονται, επειδή επιχειρήσαν να τοποθετήσουν πομπούς παρακολούθησης στο κτήριο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ

«Το Κυπριακό πρόβλημα επιλύθηκε οριστικά το 1974»

RAUF DEKTAS, 1974

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΕΠΙΛΥΣΗΣ

1. Νομική Διάσταση

Σύμφωνα με το Άρθρο 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, κανένα Κράτος - Μέλος δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει βία εναντίον άλλου, εκτός αν δικαιολογείται για λόγους αυτοάμυνας. Επιπρόσθετα, ένα από τα θεμελιώδη άρθρα της Συμφωνίας Ζυρίχης (1960) είναι και το άρθρο 185 που προβλέπει: **«Το έδαφος της Δημοκρατίας είναι ενιαίο και αδιαίρετο. Η καθολική ή μερική ένωση της Κύπρου μεθ' ουδέν ποτε άλλου Κράτους ή η χωριστική ανεξαρτησία αποκλείονται».**

Διαπιστώνεται αβίαστα από τα γεγονότα, πως οι δύο τουρκικές εισβολές του 1974 παραβίασαν ωμά πολλούς κανόνες του Δικαίου πολέμου, καθώς η Άγκυρα δεν είχε μια **«δίκαιη αιτία»**. Η πρώτη εισβολή δεν πραγματοποιήθηκε προκειμένου να αποτραπεί ένας **«πραγματικός κίνδυνος»** για τους Τουρκοκυπρίους, οι οποίοι δεν είναι Τούρκοι υπήκοοι⁸³. Επιπρόσθετα, η Τουρκία παραβίασε την αρχή της **αναλογικότητας**, δεδομένου ότι ουδέποτε απέδειξε με ποιο τρόπο τα «βάσανα» της τουρκοκυπριακής Μειονότητας θα αντισταθμίζονταν από μια μονομερή στρατιωτική επέμβαση, που είχε ως αποτέλεσμα χιλιάδες προσφυγές, αγνοούμενους και 6000 νεκρούς.

Προβλήθηκε πολλές φορές από την Τουρκία, πως η εισβολή του 1974 απέβλεπε στην «προστασία» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Τουρκοκυπρίων και κατά συνέπεια δικαιολογούνταν από το Διεθνές Δίκαιο. Η ανηλεής **βία** που χρησι-

⁸³ Καμία περίπτωση «αυτοάμυνας» δεν ίσχυε στην προκειμένη περίπτωση και δεν τέθηκε φυσικά ποτέ ζήτημα επίθεσης της Κύπρου εναντίον της Τουρκίας.

μοποιήθηκε, οι εν ψυχρώ **δολοφονίες**, οι **βιασμοί** και ο τεράστιος αριθμός **αγνοουμένων**, αποτελούν κραυγαλέα απόδειξη της προκλητικής παραβίασης όλων των κριτηρίων περί «ανθρωπιστικής επέμβασης». Στην βραχύχρονη ζωή της πραξικοπηματικής κυβέρνησης Σαμψών (15 -19 Ιουλ 1974), δεν υπάρχει αναφορά για οποιαδήποτε δυσμενή μεταχείριση μελών Τουρκοκυπριακής Κοινότητας. Επιπρόσθετα, διακοινοτικές συνομιλίες συνεχίζονταν αδιάκοπα, μέχρι και την ημέρα του πραξικοπήματος. Αξίζει να σημειωθεί ότι, τα αναγκαιούντα κριτήρια δικαιολόγησης οποιασδήποτε ανθρωπιστικής επέμβασης, είναι επίσης δεδομένα:

α. **Εξάντληση όλων δυνατών λύσεων, πριν από οποιαδήποτε μονομερή στρατιωτική επέμβαση.** Οι απλές επαφές του τότε πρωθυπουργού της Τουρκίας με την Αγγλική Κυβέρνηση, δεν μπορούν να ερμηνευτούν ως τέτοια «εξάντληση»⁸⁴.

β. **Προηγούμενη προειδοποίηση και ειδοποίηση του Συμβουλίου Ασφαλείας.** Ούτε δόθηκε από την Τουρκία οποιοδήποτε τελεσίγραφο για κατάπαυση των ισχυριζόμενων παραβιάσεων ανθρωπιστικών αρχών, ούτε και ειδοποιήθηκε το Συμβούλιο σχετικά με επαπειλούμενη στρατιωτική εισβολή.

2. Διεθνής Διάσταση

Η Τουρκία εισέβαλε στην Κύπρο, πέντε (5) μέρες μετά από την ανατροπή του νόμιμα εκλεγέντος Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, από πραξικόπημα το οποίο εκτελέστηκε από την Ελληνική χούντα, υπό την ανοχή των Η.Π.Α. Μετά την κατάληψη του 37% του κυπριακού εδάφους, ακολούθησε πολιτική, η οποία βασίστηκε στη **βία** και στην **εθνική εκκαθάριση**. Υφίσταται επομένως εισβολή από μια μεγαλύτερη χώρα, η οποία έθεσε το κατακτηθέν έδαφος υπό την άμεση κατοχή της και την υπόλοιπη Κύπρο υπό την «ομηρία» της.

Έχοντας υπόψη ότι, τα περισσότερα κράτη σήμερα δεν είναι μονοεθνικά και εφόσον νομιμοποιηθεί η τουρκική πολιτική στην Κύπρο, τότε πιθανόν «να ανοίξουν οι ασκοί του Αιόλου», καθώς τίθεται ευθέως θέμα χρήσης βίας έναντι μειονο-

⁸⁴ Εάν πράγματι υπήρχε οποιαδήποτε «προσβολή ανθρωπίνων δικαιωμάτων», προσφερόταν στην Τουρκία η δυνατότητα κρατικής προσφυγής στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, την οποία Κύπρος και Τουρκία είχαν προ πολλού προσυπογράψει.

τήτων για προώθηση συγκεκριμένης πολιτικής. Αναφορικά με την **τερατώδη τουρκική θεωρία** περί «διχοτόμησης» του ανεξάρτητου Κράτους της Κύπρου, επειδή υφίσταται η μικρή μειονότητα Τουρκοκυπρίων, αναφέρονται τα παρακάτω:

α. Οι Νέγροι των ΗΠΑ ανέρχονται στο 15% του συνολικού πληθυσμού. Σύμφωνα με τη τουρκική «θεωρία», θα έπρεπε να απαιτήσουν την ίδρυση ανεξάρτητου κράτους επί του αμερικάνικου εδάφους. Επιπρόσθετα, η Ελβετία περιλαμβάνει στα όρια της 70% Γερμανόφωνους, 20% Γαλλόφωνους και 10% Ιταλόφωνους. Κατά την τουρκική άποψη, επιβάλλεται αντίστοιχα η Γερμανία, Γαλλία και Ιταλία να την διαμελίσουν και να αρπάξει η κάθε μια ότι της ανήκει.

β. Στην Τουρκία ιστορικά ανθούσε το Ελληνικό και Αρμενικό στοιχείο, τα οποία εξαφανίστηκαν κατά παράβαση κάθε ίχνος Διεθνούς Δικαίου⁸⁵. Στην περίπτωση του Κουρδικού πληθυσμού, ο οποίος αγωνίζεται επί δεκαετίες να επιβιώσει κάτω από την απάνθρωπη μεταχείριση της Τουρκικής «Δημοκρατίας», φυσικά δεν τίθεται καν θέμα προοπτικής μελλοντικής ίδρυσης ανεξάρτητου κουρδικού κράτους.

3. Ελληνοκυπριακή Διάσταση

Το πάγιο αίτημα των Ελληνοκυπρίων από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα ήταν η «Ένωση με τη Μητέρα Ελλάδα», ενώ τελικά αναγκάστηκαν να συμβιβαστούν με την δημιουργία ενός ανεξάρτητου, συνεταιρικού κράτους με τους Τουρκοκύπριους, στη βάση των Συνθηκών Λονδίνου-Ζυρίχης, οι οποίες απέκλειαν το ενδεχόμενο μελλοντικής προσάρτησης της νήσου σε τρίτη χώρα. Ο Γρίβας κατηγορούσε ανοιχτά το Μακάριο ότι με την υπογραφή των Συνθηκών πρόδωσε τους ελληνοκυπριακούς πόθους και στόχευε μόνο στην κατάληψη- διατήρηση της εξουσίας. Η απάντηση του τελευταίου ήταν ότι οποιαδήποτε απόπειρα «Ένωσης», θα είχε ως άμεση συνέπεια τη στρατιωτική επέμβαση της Τουρκίας και θα κατέληγε στη διχοτόμηση της Μεγαλονήσου. (wikipedia.com 2013)

Η ενωτική ιδεολογία που αναπτύχθηκε στην Κύπρο, αποτελεί μέρος ευρύτερης ιδεολογίας επανασύστασης του ελληνικού Κράτους, καθώς μετά την Επανάσταση του 1821, τα περισσότερα ελληνικά εδάφη έμειναν εκτός συνόρων του και

⁸⁵ 1917: Γενοκτονία Αρμενίων, 1918:Γενοκτονία Ποντίων, 1922: Μικρασιατική Καταστροφή

πρωταρχικός τους στόχος, ήταν η ένωση με τη «Μητέρα Πατρίδα». Η ανεξάρτητη Κυπριακή Δημοκρατία, σαφώς και δεν ενσάρκωνε το όραμα για το οποίο ο Κυπριακός Ελληνισμός αγωνίστηκε, καθώς αποτελεί προϊόν από τη μία του Διεθνούς Περιβάλλοντος, όπως αυτό είχε διαμορφωθεί από το κλίμα αποικιοποίησης που επικράτησε μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και από την άλλη των συνθηκών που δημιουργήθηκαν στην Κύπρο, από την βρετανική πολιτική του «διαίρει και βασίλευε». Έτσι επιβλήθηκε ένας ιστορικός συμβιβασμός, ο οποίος έγινε αποδεκτός ως «αδήριτη ανάγκη». (Λίλλήκας 2008, 42)

Πρέπει να επισημανθεί ότι, ενώ η ανεξαρτησία της Κύπρου το 1960 δημιούργησε ένα νέο **Κράτος**, ουδείς μπορεί να ισχυρισθεί ότι είχε παράλληλα δημιουργηθεί και ένα **Έθνος**. Υπήρχε δηλαδή μία μεγάλη σύγχυση, ανάμεσα στις έννοιες της εθνικής ταυτότητας και κρατικής υπόστασης⁸⁶. Επιπρόσθετα, το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, εμπεριείχε εκ των προτέρων **σπέρματα διχόνοιας και διαμελισμού**. Συμπερασματικά, οι συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου, προωθούσαν την ένταση και δυσπιστία μεταξύ των δύο Κοινοτήτων, αποβλέποντας στο διαχωρισμό, παρά στη συνεργασία και αλληλεγγύη μεταξύ τους. Η Κύπρος εισήλθε σε διαρκή συνταγματική κρίση, καθώς το Σύνταγμα αποδείχτηκε μη λειτουργικό και θύμιζε έναν αναγκαστικό, μη συναινετικό «γάμο»⁸⁷. (Πληροφοριών 2003)

4. Τουρκοκυπριακή Διάσταση

Αν υπάρχει μια συνέπεια στην πολιτική ζωή της Τουρκίας, αυτή θα βρεθεί στην εξωτερική πολιτική, η οποία - ειδικά ως προς την Κύπρο - ήταν και παραμένει πάντα **επεκτατική**. Είναι προφανές ότι, όσο το νησί βρισκόταν υπό βρετανική κυριαρχία, η Τουρκία δεν μπορούσε να έχει αξιώσεις, καθώς θα συγκρουόταν με μια υπέρτερη δύναμη. Η ανησυχία όμως του Τούρκων αυξήθηκε μετά τον Β΄ Παγκ-

⁸⁶ Η ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας ήταν προϊόν **συμβιβασμού** που αποσκοπούσε στην αποφυγή τόσο της «Ένωσης», που ήταν απαίτηση της Ελληνικής πλειοψηφίας, όσο και της «Διχοτόμησης», που ήταν επιδίωξη της Τουρκικής μειοψηφίας .

⁸⁷ Στην Κύπρο δεν υπήρχε πολιτική παράδοση, δεδομένου ότι οι δύο Κοινότητες στο παρελθόν δεν άσκησαν διακυβέρνηση από κοινού. Στην ουσία οι Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου σχεδιάστηκαν για να εξυπηρετήσουν πρωτίστως τα συμφέροντα της δυτικής συμμαχίας, δευτερευόντως της Τουρκίας και καθόλου το αίτημα της αυτοδιάθεσης των Ελληνοκυπρίων.

όσμιο Πόλεμο, όποτε άλλαξε ο γεωπολιτικός χάρτης της Ανατολικής Μεσογείου και άρχισε να προωθείται από εθνικιστικούς κύκλους ο φόβος της περικύκλωσης⁸⁸.

Πριν από τα γεγονότα του Ιουλίου 1974, η Τουρκοκυπριακή πλευρά είχε θέσει επανειλημμένα θέμα **Ομοσπονδίας**, αλλά σε όλες τις περιπτώσεις η Ελληνική πλευρά κατάφερε να αντικρούσει τις τουρκικές αξιώσεις, δεδομένου ότι δεν υπήρχε η γεωγραφική βάση για δημιουργία ομοσπονδιακού πολιτεύματος. Το πιο πάνω όμως επιχείρημα έπαψε να υφίσταται μετά την τουρκική εισβολή και παράνομη κατοχή του βόρειου τμήματος, η οποία επέδρασε καταλυτικά στις απαιτήσεις των Τουρκοκυπρίων. Βέβαια η τουρκική πλευρά, ενώ είχε ήδη αποφασίσει την δημιουργία **Συνομοσπονδίας**, ακολουθούσε μια παρελκυστική τακτική. Συγκεκριμένα, επεδίωκε να περάσει παντού το μήνυμα ότι, από τη δική της πλευρά υπήρχε «ενδιαφέρον» για «ειρηνική επίλυση» του προβλήματος, ενώ παράλληλα κέρδιζε χρόνο με τις διακοινοτικές συνομιλίες και οδηγούσαν την ελληνοκυπριακή πλευρά σε σειρά συνεχών παραχωρήσεων. Στη συνέχεια είχε κατά νου ότι, με την πάροδο του χρόνου το Κυπριακό θα έπαυε να αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα **εισβολής - κατοχής**, αλλά ως διαμάχη **διακοινοτικής φύσης**⁸⁹.

5. Ελληνοτουρκική Διάσταση

Δεν μπορούμε να μιλάμε για έναν αξιόπιστο συνομιλητή, όταν αναφερόμαστε στην Τουρκία, τουλάχιστον σε ότι αφορά το Κυπριακό. Δεν είναι δυνατόν να θεωρείται αξιόπιστη μια χώρα, η οποία διεκδικεί την ένταξή της στην ΕΕ, χωρίς να αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία είναι ήδη μέλος της Ένωσης, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί στρατεύματα κατοχής στην Βόρεια Κύπρο. Η Τουρκία, ενώ υποστηρίζει ότι το Κυπριακό είναι κατεξοχήν ένα ελληνοτουρκικό πρόβλημα, στους Διεθνείς Οργανισμούς αναφέρει πως είναι μια διακοινοτική διαφορά, διότι η εν λόγω διατύπωση την «απαλλάσσει», από τις ευθύνες της για την επικρατούσα κατάσταση και αφήνει περιθώρια να το αντιμετωπίζει με αξιώσεις. Επομένως με την

⁸⁸ Το 1947 με τη Συνθήκη των Παρισίων τα Δωδεκάνησα παραχωρούνται στην Ελλάδα. Ο φόβος της περικύκλωσης εντεινόταν, συνδυαζόμενος με τη βόρεια απειλή από τη Βουλγαρία και τη Σοβιετική Ένωση - μια χριστιανική αλυσίδα που απειλούσε την Τουρκική ασφάλεια, ο φόβος διάσπασης της οποίας, κατηύθυνε την Τουρκική πολιτική στην Κύπρο από το 1955 ως το 1974.

⁸⁹ Χαρακτηριστικά ο Rauf Dektas δήλωσε στις 23 Ιουλ 1985: «Φυσικά και έχει η Τουρκία στρατηγικά συμφέροντα στην Κύπρο. Ακόμα και αν η Τουρκοκυπριακή Κοινότητα δεν υπήρχε, η Τουρκία δεν θα άφηνε την Κύπρο στην Ελλάδα».

παρελκυστική της πολιτική και χρήση απειλών, επιδιώκει παγίωση υφιστάμενου status quo. (Φραγκούλης 2012, 494)

Διαχρονικά, η Τουρκία εκμεταλλεόμενη την κομβική γεωγραφική της θέση, προσπαθεί να παίξει τον ρόλο του παράγοντα σταθερότητας, με αποτέλεσμα να αποδίδεται μεγάλη σημασία από τον δυτικό κόσμο (ΕΕ, ΝΑΤΟ) στο μελλοντικό της ρόλο. (Φραγκούλης 2012, 493) Οι Τούρκοι μεριμνούν για την προβολή της γεωπολιτικής τους ισχύος, δίνοντας πρωταρχική έμφαση στα πρωταρχικά της συνθετικά στοιχεία, το «Κράτος» και την «Ισχύ», τα οποία διαχρονικά προβάλλονται σε κάθε παρουσιαζόμενη ευκαιρία. (Φραγκούλης 2012, 494) Σύμφωνα με το περίφημο **Δόγμα Ntanutoglu «Η Τουρκία κατέχει ως αποτέλεσμα της ιστορικής κληρονομιάς της οθωμανικής αυτοκρατορίας σημαντικό γεωγραφικό βάθος, που την τοποθετεί στο επίκεντρο πολλών γεωπολιτικών πεδίων επιρροής και απαιτεί ενεργό δέσμευση με τα γειτνιάζοντα περιφερειακά συστήματα»** (Φραγκούλης 2012, 496)

Κάθε φορά που το τουρκικό κατεστημένο θέλει να ξεπεράσει τα εσωτερικά προβλήματα της χώρας, επιστρατεύει τη μέθοδο του **αποπροσανατολισμού**. Στην πολιτικοστρατιωτική και διπλωματική ηγεσία, έχει καλλιεργηθεί η εσφαλμένη εντύπωση, ότι το μεγαλύτερο εξωτερικό πρόβλημα της χώρας τους αποτελεί η Ελλάδα⁹⁰. Συνεπώς, η Τούρκικη στρατηγική είναι μια στρατηγική **«χαμηλής έντασης εχθροπραξιών»**, η οποία στηρίζεται στην υπόθεση ότι η Ελλάδα δε θα αντιδράσει αποφασιστικά σε οριακές αμφισβητήσεις της κυριαρχίας της.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ

1. Θετικές Επιπτώσεις από Ένταξη στην Ε.Ε

Την **16^η Απριλίου 2003**, η Κύπρος υπογράφει στην Αθήνα τη Συνθήκη Προσχώρησης στην Ε.Ε, ενώ η **1^η Μαΐου 2004**, καθορίζεται ως επίσημη ημερο-

⁹⁰ Μία προσεκτική μελέτη της τουρκικής συμπεριφοράς αποδεικνύει ότι η Τουρκία θεωρεί την Ελλάδα περισσότερο ως μία ενοχλητική παρωνυχίδα παρά ως ένα επικίνδυνο αντίπαλο. Γι' αυτό επιδιώκει, την καταναγκαστική επιβολή των εθνικών της επιλογών, με τρόπο επίμονο και προκλητικό, χωρίς να αποκλείεται η χρήση ένοπλης βίας.

μηνία ένταξης της Κύπρου στη μεγάλη οικογένεια της Ευρώπης ⁹¹. Η ευρωπαϊκή ένταξη της Κύπρου, ενισχύει τη διαπραγματευτική της θέση όσον αφορά στην επίλυση του εθνικού της προβλήματος, καθότι η Τουρκία καθίσταται πλέον υποχρεωμένη να την αναγνωρίσει ως πλήρες μέλος της Ε.Ε. Κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις, η Τουρκία επιτέλους θα έχει κίνητρο να διαπραγματευτεί σοβαρά για μια έντιμη λύση στο Κυπριακό πρόβλημα. Δεν δύναται πλέον να αγνοήσει την ΕΕ, καθώς τα μακροχρόνια συμφέροντα της επιβάλλουν την αναβάθμιση των σχέσεων της, στο μέγιστο δυνατό βαθμό ⁹².

Με την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε., ο στόχος της Τουρκίας για στρατηγικό έλεγχο της Μεγαλονήσου και ευρύτερα της Ανατολικής Μεσογείου έχει αποτύχει. Επομένως προάγεται σαφώς η αναβάθμιση και νομιμότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς πλέον θα συμμετέχει σε όλα τα συμβούλια της Ευρώπης και θα είναι σε θέση, όχι μόνον να εκφράζει ισότιμα τις απόψεις της, αλλά ακόμη και να προβάλλει VETO στις όποιες αξιώσεις της Άγκυρας ⁹³.

Συμπερασματικά, η ευρωπαϊκή ένταξη της Κύπρου αποτελεί ένα ηχηρότατο «ράπισμα» στην αήθη πολιτική της Τουρκίας, που πιστεύει ότι η δύναμη της στρατιωτικής ισχύος και η εκάστοτε υποστήριξη από ισχυρότατους εταίρους, επαρκεί για ικανοποίηση ιδιοτελών σκοπών και στόχων. Η Τουρκία δεν έχει αντιληφθεί ότι, στα ευρωπαϊκά ιδεώδη δεν υφίσταται - θεωρητικά τουλάχιστον - περιθώριο για παραβιάσεις, διαστρεβλώσεις και παρόμοιες ανήθικες πρακτικές.

2. Ελληνοκυπριακή Προσέγγιση Συμφωνιών

Σύμφωνα με τις Συμφωνίες υψηλού επιπέδου, η ελληνοκυπριακή πλευρά αποδέχτηκε ως βιώσιμη λύση επίλυσης, την εξέλιξη του ενιαίου κράτους της Κυπριακής Δημοκρατίας, σε κρατική δομή **διζωνικού, δικοινοτικού ομοσπονδια-**

⁹¹ Την 1^η Ιουνίου 1973 μπαίνει σε εφαρμογή η συμφωνία Τελωνιακής Ένωσης Κύπρου-Ε.Ο.Κ σε δύο φάσεις και σε μια περίοδο δέκα (10) ετών .Η εφαρμογή της πρώτης φάσης καθυστέρησε, λόγω της Τουρκικής εισβολής.

⁹² Η ενεργός αυτή συμμετοχή της Ε.Ε. στο Κυπριακό δικαιολογείται και από το γεγονός ότι δύο από τις τρεις εγγυήτριες δυνάμεις του νησιού, η Ελλάδα και η Αγγλία, είναι μέλη της Ένωσης.

⁹³ Από την στιγμή που επεισήλθε ο παράγοντας Ευρωπαϊκή Ένωση στις Ελληνοτουρκικές διαφορές και στο Κυπριακό, η Τουρκία βρέθηκε μπροστά στο στρατηγικό δίλημμα, είτε να θυσιάσει τον γεωστρατηγικό έλεγχο της Β. Κύπρου ή να εξοβελιστεί από την Ευρωπαϊκή Οικογένεια.

κού Κράτους. Διευκρινίζεται ότι, η συγκεκριμένη λύση συνιστά την περισσότερη «οδυνηρή» και ουδέποτε προβλήθηκε ως ιδεολογικός στόχος. Επιδιώκεται έτσι το λιγότερο «οδυνηρό» τμήμα που απαιτείται να καταβληθεί, ώστε να επιτευχθεί η αποκατάσταση της εδαφικής ακεραιότητας της Κύπρου ⁹⁴. Αυτό σημαίνει ότι το ομοσπονδιακό Κράτος που θα επανασυσταθεί, θα είναι δικοινοτικό (όπως και με το Σύνταγμα του 1960), με την πολιτειακή εξουσία να μοιράζεται ανάμεσα στις δύο Κοινοότητες, αλλά και διζωνικό, με την κάθε Κοινότητα να αποτελεί ομόσπονδο κρατίδιο με συγκεκριμένο εδαφικό έρεισμα.

Διευκρινίζεται ότι, ένα Ομοσπονδιακό Κράτος σχηματίζεται με την ένωση δύο ή περισσότερων κρατών, κάτω από κοινή ανώτατη Εξουσία. Τα Ομόσπονδα Κράτη που το συνιστούν, μπορεί να χαρακτηρίζονται ως «Κράτη», αλλά **δεν είναι κυρίαρχα**. Στην περίπτωση αυτή, μία «ομοσπονδιακή Κυπριακή Δημοκρατία» - μέλος της ΕΕ, δύναται να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση σταθερότητας στην περιοχή, μέσω μίας οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής συνεργασίας στον ευρύτερο μεσογειακό χώρο.

3. Τουρκοκυπριακή Προσέγγιση Συμφωνιών

Σύμφωνα με την Τουρκοκυπριακή ερμηνεία, στα πλαίσια της πολιτικής ισότητας, ακόμη και οι εξουσίες της ασθενούς κεντρικής κυβέρνησης θα κατανέμονται ισότιμα. Το πολιτικό σύστημα της **Συνομοσπονδίας**, προέρχεται από ένωση δύο ή περισσότερων κρατών, που διατηρούν τη νομική αυθυπαρξία τους. Δεν υφίσταται κεντρική εξουσία για να επιβάλλει τη θέληση της, αλλά ένα κοινό όργανο που αποτελείται από αντιπροσώπους του Λαού, ενώ τα επί μέρους Κράτη εξακολουθούν να είναι κυρίαρχα και διατηρούν την ανεξαρτησία τους ⁹⁵.

Πρέπει να επισημανθεί ότι, η τουρκική πλευρά εξ αρχής αντιμετώπισε με **αρνητική διάθεση** την αίτηση ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αρχικά η τουρκική αντίθεση περιοριζόταν στη θέση ότι, η ένταξη της Κύπρου θα ήταν εφικτή,

⁹⁴ Η ελληνοκυπριακή πλευρά έχει αποδεχθεί το τετελεσμένο γεγονός του γεωγραφικού χωρισμού μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, τον οποίο οι Τουρκοκύπριοι θέλουν να διατηρήσουν και σε περίπτωση επανένωσης. Από το 1977 έχει επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ των δύο Κοινοτήτων, ότι η όποια λύση προκριθεί θα είναι ομοσπονδιακού και διζωνικού χαρακτήρα,

⁹⁵ Προσέγγιση του όλου προβλήματος ως μία διακοινοτική διαφορά, απαλλάσσει την Τουρκία από τις ευθύνες της, καθώς της αφήνει περιθώρια να το αντιμετωπίζει με αξιώσεις.

μόνο κατόπιν οριστικής επίλυσης του Κυπριακού. Στη συνέχεια, απροκάλυπτα ο κ. Dektas κατ' επανάληψη δήλωσε ότι αντιτίθεται στην ευρωπαϊκή προοπτική ένταξης της Κύπρου, ενόσω η Τουρκία δεν είναι μέλος της Ε.Ε. Υπενθυμίζεται ότι, η ανακήρυξη της «Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου», αποτελεί το απόκορύφωμα των διαχωριστικών ενεργειών, που άρχισαν με την υποκίνηση της Τουρκίας το 1964. Ο στόχος πίσω από την ανακήρυξη «ανεξαρτησίας», ήταν να περάσει το μήνυμα στη Διεθνή Κοινότητα ότι, δεν υφίσταται νόμιμο Κυπριακό Κράτος και δεν υπήρξαν ποτέ «Εισβολή» και «Προσφυγές».

4. Σύγχρονες Προσεγγίσεις Επίλυσης

Οι πρόσφατες εξελίξεις (2012) σχετικά με την ανεύρεση τεράστιων ποσοτήτων **κοιτασμάτων φυσικού αερίου και πετρελαίου** εντός της Κυπριακής ΑΟΖ, αποτελούν έναν ανέλπιστο «σύμμαχο» στις πάγιες θέσεις της Ελληνοκυπριακής πλευράς, προσδίδοντας νέο ενδιαφέρον στην διαδικασία εξεύρεσης βιώσιμης λύσης. Πλέον μόνο μία ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία θα προσδώσει στην Τουρκοκυπριακή πλευρά την δυνατότητα οικειοποίησης οφελών από οποιαδήποτε μελλοντικά ευρήματα των ερευνών - γεωτρήσεων. Το μοντέλο της Συνομοσπονδίας, που τόσο σθεναρά υποστηρίζεται από την Άγκυρα, εκ των πραγμάτων αποκλείει το ενδεχόμενο αυτό, διότι στην περίπτωση αυτή, η Κύπρος θα αποτελείται από δύο περιοχές με χωριστές κυριαρχίες, οι οποίες ουσιαστικά θα λειτουργούν ως δύο ανεξάρτητα κράτη, με ότι αυτό συνεπάγεται.

Η **κυπριακή οικονομική κρίση** που ακολούθησε τον Μάρτιο 2013, προκάλεσε έντονες αναταράξεις εντός όσο και εκτός της ΕΕ, ενώ παράλληλα επισκίασε τις οποιαδήποτε διαφαινόμενες προοπτικές επίλυσης⁹⁶. Η κυπριακή Κυβέρνηση, αφού παλινδρόμησε μεταξύ Ρωσίας και ΕΕ, συμφώνησε τελικά σε ένα αρκετά σκληρό Σχέδιο διάσωσης, που συντάχθηκε σύμφωνα με τις επιταγές του γερμανικού παράγοντα (**Παράρτημα Ε**).

Αναμφισβήτητα, η ΕΕ και ειδικότερα η Γερμανία αποτελούν ένα σημαντικό εμπορικό εταίρο της Μόσχας, από τον οποίο η ρωσική οικονομία αποκομίζει τερά-

⁹⁶ Σύμφωνα με δηλώσεις του κύπριου Υπουργού Εξωτερικών Ι. Κασσουλίδη στις 19 Απριλίου 2013 : «Η Λευκωσία δεν πρόκειται να δεχθεί να αρχίσει οποιαδήποτε διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού τους προσεχείς μήνες, εφόσον δεν διευθετηθεί πρώτα η οικονομική κατάσταση.»

στια οφέλη . Η ρωσική εξωτερική πολιτική έχει αποδείξει και στο παρελθόν ότι δεν δρα παρορμητικά και τίποτα δεν την εμποδίζει να επέμβει σε μέλλοντα χρόνο, έχοντας απέναντί της μια περισσότερο αποδυναμωμένη διαπραγματευτικά Κύπρο, απόκομίζοντας περισσότερα οφέλη με λιγότερα ανταλλάγματα και κινδύνους. Δυστυχώς παρά τις αγκυλώσεις και τις δυστοκίες της Γερμανικής ηγεσίας, η ΕΕ αποτελεί όπως αποδείχτηκε, το μόνο ασφαλές καταφύγιο, μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου. Η Τουρκία άλλωστε έσπευσε αμέσως να εκμεταλλευτεί την κατάσταση, προβάλλοντας μέσω του Ahmet Davutoglu, αξιώσεις για τα ενεργειακά κοιτάσματα της περιοχής ⁹⁷.

Η συμπεριφορά των εταίρων αλλά και των Ρώσων απέναντι στο πρόβλημα της Κύπρου, πρέπει να προβληματίσει την ελληνική πολιτική ηγεσία αλλά και τον ελληνισμό στο σύνολο του. Οι κυβερνήσεις της Κύπρου και της Ελλάδος πρέπει να συνεργαστούν, ούτως ώστε να ορθοποδήσουν οικονομικά και να αναλάβουν σύντομα το ρόλο που τους αναλογεί στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου ⁹⁸. Μέχρι τότε θα πρέπει να είναι επιφυλακτικοί στα πολιτικά ανοίγματα του κάθε ενδιαφερομένου και κυρίως της Τουρκίας, έχοντας ως κύριο μέλημα τη διατήρηση του υπάρχοντος status quo.

⁹⁷ Χαρακτηριστικά, στις 28 Μαρτίου 2013, σε συνέντευξή του σε τουρκική εφημερίδα, ο Τούρκος Υπουργός Εξωτερικών ισχυρίστηκε ότι: « Η εκμετάλλευση των κοιτασμάτων θα πρέπει να γίνει από ένα ενιαίο, συνεταιρικό κράτος, διαφορετικά, αν η ελληνοκυπριακή πλευρά δηλώσει ότι οι πόροι της ανήκουν, τότε η Άγκυρα θα ταχθεί υπέρ της διχοτόμησης του νησιού.»

⁹⁸ Τόσο η χώρα μας όσο και η Κύπρος, δεν πρέπει να ξεχνούν ότι αποτελούν μέλη της έστω και προβληματικής αυτή τη στιγμή Ευρωζώνης, ενώ παρά τις δυσχέρειες, η στρατηγική τους σημασία είναι υπαρκτή και σημαντική τόσο για τις ΗΠΑ και το Ισραήλ όσο και για τη Ρωσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

«Η Κύπρος είναι εξαιρετικά ζωτική από την άποψη της ασφάλειας μας. Αυτό το νησί δεν πρέπει να βρίσκεται σε εχθρικά χέρια.»

TURGUT ÖZAL, 1983

ΣΥΝΟΨΗ

Ο Ελληνισμός της Κύπρου ζει και βιώνει από το 1974 την τραγωδία διαχωρισμού της Πατρίδας του, με όλα τα τραγικά συνεπακόλουθα. Κάθε αναδρομή στο παρελθόν, επικεντρώνεται στην τραγωδία των αγνοουμένων και προσφύγων, αλλά και στις κατά καιρούς αποτυχημένες προσπάθειες επίλυσης του κυπριακού προβλήματος. **Όλες οι αρχές του Διεθνούς Δικαίου παραβιάστηκαν.**

Από τη γένεσή της, η Κυπριακή Δημοκρατία αντιμετωπίστηκε και από τις δύο Κοινότητες ως μεταβατικό στάδιο για την επίτευξη των ημέτερων εθνικών στοχων: Οι μεν Ελληνοκύπριοι για την επίτευξη της Ένωσης με την Ελλάδα, οι δε Τουρκοκύπριοι για την διχοτόμηση της νήσου και την προσάρτηση στην Τουρκία. Η πολιτική της Άγκυρας, αλλά και της Μεγάλης Βρετανίας, ενίσχυαν αυτή τη συγκρουσιακή αντίληψη. Η αμφισβήτηση της ενότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας γινόταν πάντοτε υπό τον μανδύα εξυπηρέτησης μίας υπέρτερης εθνικής ιδέας ή αποστολής. (Λίλλήκας 2008, 44)

Η διεθνής πραγματικότητα είναι στυγνή, αναντίρρητη και υποχρεωτικά απόδεκτη από όλους. Η θεώρηση του Machiavelli ⁹⁹ καθορίζει ότι, κάθε ηθικός κανόνας στο Διεθνές Σύστημα, δεν είναι παρά **προϊόν ισχύος**. Συνεπώς η διάσταση της Δικαιοσύνης απουσιάζει από τις διεθνείς ρυθμίσεις, καθώς δεν υφίσταται υπέρτατη Αρχή εξουσίας, προκειμένου να επιβάλει τους οποιοσδήποτε κανόνες.

Ο **κυριότερος αρνητικός παράγοντας** παραμένει σταθερά η Τουρκία, καθώς παρακάθεται σε συνομιλίες, αποκλειστικά και μόνο για εξυπηρέτηση δολίων

⁹⁹ Niccolo di Machiavelli (1469-1527): Ιταλός διπλωμάτης, συγγραφέας και στοχαστής

σκοπών, ενώ μόλις τους υλοποιήσει, υπαναχωρεί και επανέρχεται με άλλες απαραίδεκτες αξιώσεις¹⁰⁰. Αδιαμφισβήτητα, αρνητικό μερίδιο ευθύνης για τη σημερινή κατάσταση στη Μεγαλόνησο έχουν οι Η.Π.Α, μέσω των διπλωματικών χειρισμών του τότε Υπουργού Εξωτερικών Henry Kissinger¹⁰¹, καθώς αποτελούν τον μοναδικό μοχλό άσκησης αποτελεσματική πίεσης στην Τουρκία. Εάν ασκήσουν τις ίδιες πιέσεις που ενίοτε ασκούν στο Ισραήλ προκειμένου να παρακαθήσει σε συνομιλίες με τους Παλαιστίνιους, τότε η επίλυση του Κυπριακού δεν είναι μακριά.

Η Ελληνοκυπριακή πλευρά, έχει υλοποιήσει οδυνηρές παραχωρήσεις, με την προσδοκία μιας οδυνηρής αλλά βιώσιμης λύσης. Αντίθετα η Άγκυρα παραμένει προσκολλημένη στα κεκτημένα του 1974, καθώς χρησιμοποιεί την διαδικασία των διακοινοτικών συνομιλιών ως μέσο απαλλαγής από τις ευθύνες της, ενώ ταυτόχρονα εκμεταλλεύεται τον χρόνο, προκειμένου να προωθήσει την παγίωση των αποτελεσμάτων της εισβολής. Είναι δεδομένο ότι το Κυπριακό πρόβλημα δεν αποτελεί διακοινοτική διαφορά, αλλά πρόβλημα Διεθνούς Δικαίου. Η τουρκική εξωτερική πολιτική κινείται πιστά με το δόγμα: **«Αμφισβήτησε και διεκδίκησε συνεχώς. Πάντα στο τέλος κάτι θα μείνει ως κέρδος στο διπλωματικό τραπέζι»** (Βελόπουλος 1997, 187)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Προσεγγίζοντας το Κυπριακό από την ιστορική του διάσταση, θα μπορούσε κανείς να διαχωρίσει τους προσανατολισμούς των Ελληνοκυπρίων για πιθανή επίλυση του προβλήματος, σε τρεις (3) ιστορικές κατευθύνσεις:

α. Από το **1950 έως το 1974**, η στάση και οι ενέργειες τους δεν παρέκκλιναν της πορείας προς την «Ένωση».

β. Από τα γεγονότα του **1974 και μετά**, έβλεπαν τον πόθο για «Ένωση» να απομακρύνεται και άρχισαν να σκέφτονται την δημιουργία ενός ανεξάρτητου κράτους, χωρίς να αποποιούνται της εθνικής τους ταυτότητας.

¹⁰⁰ Μέσα από τη διαδικασία του «δήθεν» διαλόγου, η Τουρκία επιδιώκει κάθε φορά να κερδίσει ορισμένες θέσεις, τις οποίες κατόπιν χρησιμοποιεί ως νέα αφετηρία διαπραγματεύσεων.

¹⁰¹ Ο εν λόγω αμερικανός αξιωματούχος έχει τεράστιες ηθικές ευθύνες, διότι συνέδεσε την εξυπηρέτηση των αμερικάνικων σχεδιασμών στην περιοχή, δεν απέτρεψε το πραξικόπημα της Χούντας και ενθάρρυνε τη δεύτερη φάση της τουρκικής εισβολής. (βλέπε Παράρτημα «Γ»)

γ. Από το **1990 μέχρι σήμερα**, άρχισε σταδιακά να μπαίνει στο υποσυνείδητό τους η προοπτική της **Διζωνικής Δικοινοτικής Ομοσπονδίας**, ως αποτέλεσμα οδυνηρής παραχώρησης, με πρόφαση την εσωτερική γαλήνη.

Ο κυριότερος λόγος που το Κυπριακό παραμένει πρόβλημα «χωρίς λύση», είναι τα συγκρουόμενα συμφέροντα στη περιοχή. Όταν η Κυπριακή Δημοκρατία προσπαθούσε να κρατήσει ουδετερότητα, οι Δυτικοί το εξέλαβαν ως τάση απόσχισης από την ζώνη επιρροής τους. Η συνεχής μεταβολή ξένων κυριαρχιών, δεν επέτρεψε την ολοκληρωμένη συγκρότηση ενιαίας πολιτικής και κοινωνικής συνείδησης. Η Κύπρος εξακολουθεί να βρίσκεται σε κατάσταση **ημικατοχής**, δεδομένου ότι είναι αναγκασμένη να επιβιώσει ανάμεσα στα στρατηγικά συμφέροντα μεγάλων κρατών και να βαδίσει σε λεπτές ισορροπίες, που της καθόρισε το γεωπολιτικό της πεπρωμένο, σε μια «εύφλεκτη» γωνιά της ανατολικής Μεσογείου.

Η Κύπρος βρίσκεται σε κομβική θέση στην ευρύτερη περιοχή και ως εκ τούτου θα πρέπει να αποτελεί στρατηγικό στόχο της Ε.Ε., εν όψη της προγραμματισμένης διεύρυνσης προς την Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη. Θα πρέπει επομένως η στάση των Διεθνών Οργανισμών, να συνδράμουν στην εξεύρεση λύσης και όχι να «τιμωρείται» έμμεσα η Κύπρος, επειδή έπεσε θύμα της Τουρκικής εισβολής. Παρά το γεγονός ότι ο ΟΗΕ, διέθετε ειρηνευτική δύναμη στο νησί από το 1964, παρέμεινε ουσιαστικά «θεατής» των γεγονότων, δημιουργώντας την εύλογη υποψία, πως προκειμένου να γίνουν σεβαστές τελικά οι όποιες αποφάσεις, πρέπει να εξυπηρετούνται τα συμφέροντα κάποιων μεγάλων Δυνάμεων ή και να μην παρενοχλούνται ταυτόχρονα τα συμφέροντα αυτών.

Προκειμένου να υπάρξει πραγματική και ουσιαστική ένωση των δύο Κοινοτήτων της μαρτυρικής Μεγαλονήσου, θα πρέπει να δημιουργηθεί μια **Διζωνική Δικοινοτική Ομοσπονδία**, που να βασίζεται σ' ένα Κράτος με αυτόνομη κυριαρχία, διεθνή προσωπικότητα και ενιαία υπηκοότητα. Η περίπτωση της Συνομοσπονδίας είναι ο προθάλαμος της **διχοτόμησης**, διότι έτσι η Κύπρος θα αποτελείται από δύο περιοχές με χωριστές κυριαρχίες, οι οποίες ουσιαστικά θα λειτουργούν ως δύο ανεξάρτητα κράτη. Έτσι εξηγείται η εμμονή της Τουρκίας σε λύση τύπου «Συνομοσπονδίας», καθώς θα επιτύχει έτσι να θέσει υπό τον έλεγχό της

την εξωτερική – αμυντική πολιτική του Κυπριακού κράτους, καθώς για τη λήψη αποφάσεων απαιτούνται ξεχωριστές πλειοψηφίες.

Στην περίπτωση της Ομοσπονδίας, τα πλεονεκτήματα για τις δύο Κοινοότητες είναι προφανή, καθώς για τους Τουρκοκύπριους θα σταματούσε η περιθωριοποίησή τους και θα αναπτυσσόταν η οικονομία τους, εν όψη μάλιστα της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Αντίστοιχα, για τους Ελληνοκύπριους, πέραν του ότι θα απαλλασσόταν οριστικά η άλλη πλευρά από την εξάρτησή της Άγκυρας, θα τους έδινε το δικαίωμα της απρόσκοπτης μετακίνησης στο το νησί και πιθανόν μακροπρόθεσμα το δικαίωμα επιστροφής στα πάτρια εδάφη.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με αυτά που αναλύθηκαν παραπάνω, μπορούμε να εξάγουμε τα ακόλουθα συμπεράσματα:

α. Η Διεθνής Κοινότητα οφείλει αναγνωρίσει, όπως στη περίπτωση του Κουβέιτ (1990), ότι πρόκειται για θέμα **εισβολής - κατοχής** και όχι Διακοινοτική Διαφορά.

β. Η αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων, η εξασφάλιση του δικαιώματος επιστροφής των προσφύγων και τα δικαιώματα ιδιοκτησίας – ελεύθερης διακίνησης, θα πρέπει να διασφαλιστούν πλήρως σε ενδεχόμενη λύση. Εγγυητικούς μηχανισμούς ασφαλείας, δύναται να παράσχουν οι Ειρηνευτικές δυνάμεις του ΟΗΕ¹⁰².

γ. Η διαδικασία διαπραγματεύσεων, υπό την αιγίδα των Η.Ε, εξακολουθεί να είναι υπό τις σημερινές συνθήκες η μόνη ενδεδειγμένη προοπτική και δεν πρέπει να εκφυλιστεί με άκαρπες και ατέρμονες συνομιλίες ¹⁰³. Παράλ-

¹⁰² Ειδικά το ζήτημα των εποίκων, πρέπει να εξεταστεί κατά τρόπο αποφασιστικό, δεδομένου ότι η οριστική αποχώρησή τους από τη νήσο, θα ωφελήσει τόσο τους Ελληνοκύπριους όσο και τους Τουρκοκύπριους, συμβάλλοντας στην ευρύτερη σταθερότητα και συνεργασία.

¹⁰³ Η συγκεκριμένη διαδικασία θα εξασφάλιζε τη συνέχεια της Δημοκρατίας της Κύπρου και θα περιόριζε τις πιθανότητες απόσχισης ή διχοτόμησης στο μέλλον.

ληλα, η Συνθήκη Εγγύησης του 1960 πρέπει να καταργηθεί, διότι ευνοεί αποκλειστικά την παρεμβατική πολιτική της Τουρκίας.¹⁰⁴

δ. Η διατήρηση της Δημοκρατίας της Κύπρου είναι επίσης απαραίτητη για καθαρά πρακτικούς λόγους. Είναι ευκολότερο να γίνουν αναπροσαρμογές σε ένα ήδη θεσπισμένο Κράτος, παρά να δημιουργηθεί ένα νέο Κράτος από την αρχή. Σε αντίθετη περίπτωση, ακόμα κι αν τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν τις καλύτερες προθέσεις, θα δημιουργηθούν αναπόφευκτα νομικά κενά, περίπλοκες καταστάσεις και αντιπαλότητες.

ε. Η συμμετοχή στην διοίκηση του νέου κράτους, πρέπει να γίνει με βάση την **πλειοψηφία** και όχι με βάση την **πολιτική ισότητα**, με αντίστοιχη εξασφάλιση των δικαιωμάτων της μειοψηφίας. Συγχρόνως, για την παράνομη κατοχή των κυπριακών εδαφών, θα πρέπει να επιληφθεί το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης και το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Προκειμένου να αυξηθούν οι πιέσεις προς την Τουρκία, η Κύπρος οφείλει να αρχίσει μια μεθοδευμένη «νομική επίθεση» στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για τα οποία η Ε.Ε. δείχνει όπως φαίνεται ιδιαίτερη ευαισθησία. Σε περίπτωση μη αλλαγής της στάσης της Τουρκικής πλευράς, απώτερος στόχος της αντίστοιχης Ελληνοκυπριακής, θα πρέπει να είναι η **διατήρηση της υπάρχουσας «εκκρεμότητας»** στη Μεγαλόνησο. Μια τέτοια επιλογή, πέραν του ότι διασφαλίζει τη δυνατότητα μιας αποδεκτής λύσης στο μέλλον, θα αποτελεί **μόνιμη υπενθύμιση** αλλά και μοχλός πίεσης προς ΗΠΑ και ΕΕ, για συνολική αντιμετώπιση του προβλήματος, στα πλαίσια των αρχών του ΟΗΕ.

Επιπρόσθετα, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία ενός **ενιαίου εσωτερικού μετώπου**, το οποίο θα επιτευχθεί με :

α. Τον καταρτισμό εθνικής στρατηγικής για επίτευξη των εθνικών στόχων, στην οποία να **δεσμευτούν** διαχρονικά όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις. Να καθορισθεί η εσχάτη αποδεκτή λύση και πέραν αυτής, η εκάστοτε κυ-

¹⁰⁴ Είναι προφανώς παράλογο, για μια χώρα- μέλος της ΕΕ, να έχει εγγυήτριες δυνάμεις, τόσο μάλλον, όταν μια από αυτές δεν είναι μέλος. Οι εγγυήτριες δυνάμεις αποτελούν «μέρος του προβλήματος» και δεν μπορούν να είναι παράλληλα «μέρος της λύσης».

βέρνηση να παραμένει ανυποχώρητη στις θέσεις της, έστω και αν οι προοπτικές επίλυσης αναβάλλονται για το μέλλον.

β. Την σύγκλιση πανεθνικής διάσκεψης για προσδιορισμό στόχων και αξιοποίηση του Απόδημου Ελληνισμού, παράλληλα με την ενίσχυση του ηθικού του Ελληνικού και Κυπριακού Λαού, μέσω μιας συστηματικής ενημέρωσης του από τον χώρο της Παιδείας, της Εκκλησίας και των ΜΜΕ.

γ. Τη συγκρότηση ειδικού φορέα συντονισμού των ενεργειών Ελλάδας- Κύπρου, για εκμετάλλευση των λανθασμένων ενεργειών της Τουρκίας και παρακολούθηση των τακτικών κινήσεών της.

δ. Την ενθάρρυνση προσφυγής πολιτών στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εναντίον της Τουρκίας και την νομική – οικονομική υποστήριξη αυτών.

ε. Την άσκηση πολυδιάστατης «επιθετικής» εξωτερικής πολιτικής που θα στηρίζεται στους παρακάτω άξονες:

(1) Μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη λόγω αξιοποίησης των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων – φυσικού αερίου, η οποία θα προβληθεί ως «δέλεαρ» επανένωσης της νήσου στους Τουρκοκύπριους.

(2) Καλλιέργεια διπλωματικών - στρατηγικών συμμαχιών με Η.Π.Α – Ρωσία – Ισραήλ στο πεδίο εκμετάλλευσης των υπόψη κοιτασμάτων εντός κυπριακής ΑΟΖ, ως αντίβαρο στην τουρκική αδιαλλαξία ¹⁰⁵.

Συμπερασματικά μια ενδεχόμενη βιώσιμη προοπτική επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος, θα πρέπει να έχει **θετικό**, παρά **αρνητικό** ευρύτερο αντίκτυπο. Η αναγκαιότητα επαναπροσέγγισης Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, υφίσταται μόνο εφ' όσον δοθούν εγγυήσεις ότι αυτή θα λειτουργήσει, διαφορετικά αποτελεί **ουτοπία** και δεν πρέπει καν να επιχειρηθεί. Στην περίπτωση που εφαρμοστεί μια λύση τύπου «Ζυρίχης-1960», θα δημιουργηθεί αναπόφευκτα χάσμα

¹⁰⁵ Αναμφισβήτητα, ο ζωτικός χώρος που προσδίδει στο Ισραήλ η κυπριακή επικράτεια, είναι υπέρτερος των όποιων πλεονεκτημάτων της Τουρκίας.

μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, με σοβαρές επιπτώσεις στη σταθερότητα της περιοχής. Δεν μπορούμε να αναγκάσουμε την Ελληνοκυπριακή Κοινότητα, η οποία έχει κάνει μεγάλες θυσίες για να φθάσει στο σημερινό πολιτικοοικονομικό επίπεδο, να μεταβεί σε μία χειρότερη κατάσταση. Ούτε μπορούμε να ελπίζουμε αφελώς, έχοντας ως μοναδική διασφάλιση την «καλή θέληση της Τουρκίας», ότι θα τηρηθούν επακριβώς οι όποιες Συμφωνίες ¹⁰⁶.

¹⁰⁶ Η επιδιωκόμενη λύση πρέπει να δημιουργήσει ένα πρότυπο δημοκρατικό και πλουραλιστικό κράτος, όπου Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι θα διαβιούν αρμονικά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το Κυπριακό είναι θέμα **εισβολής** και **κατοχής**, θέμα **εθνικής εκκαθάρισης** και βίαιου **διαχωρισμού** από ξένες στρατιωτικές δυνάμεις. Η Ελλάδα θα διαπράξει μέγιστο στρατηγικό σφάλμα, με πρόσθετες αρνητικές συνέπειες για τον απανταχού Ελληνισμό, εάν επιτρέψει την εξομάλυνση των Ελληνοτουρκικών σχέσεων, χωρίς την αντίστοιχη μεταβολή των Τουρκικών θέσεων. Πρέπει να τονιστεί ταυτόχρονα προς Άγκυρα και Washington ότι, δεν πρόκειται να υπάρξει **καμία παραχώρηση** σε θέματα εθνικών συμφερόντων - αρχών Διεθνούς Δικαίου.

Ο Κυπριακός λαός απέρριψε το σχέδιο ANAN αλλά δεν παύει να επιδιώκει μία λύση λειτουργική και βιώσιμη, που να ενώνει τις δύο Κοινότητες, η οποία να στηρίζεται στις Αρχές της ΕΕ και των Ψηφισμάτων του ΟΗΕ. Προκειμένου να αποφευχθεί η διχοτόμηση της νήσου, πρέπει όλες οι διπλωματικές κινήσεις, σε ενδοκοινοτικό, σε διμερές, αλλά και σε διεθνές επίπεδο, να συνδράμουν στην επανένωση του νησιού, μέσω μιας **προοδευτικής ομοσπονδοποίησης**. Ειδικότερα μετά και τις πρόσφατες εξελίξεις, που αφορούν στα κοιτάσματα φυσικού αερίου – πετρελαίου εντός Κυπριακής ΑΟΖ, η Τουρκοκυπριακή πλευρά έχει ένα επιπλέον ισχυρό κίνητρο, προκειμένου να αλλάξει «τακτική πλεύσης» και να υπάρξει οριστική επίλυση, στα πλαίσια **διζωνικού, δικοινοτικού ομοσπονδιακού Κράτους**.

Η Κύπρος είναι πλήρες μέλος του ΟΗΕ και της ΕΕ. Ο βασικός στόχος, των κυβερνήσεων Ελλάδας και Κύπρου, θα πρέπει να είναι η πλήρη εκμετάλλευση των παραπάνω Διεθνών Οργανισμών, με ταυτόχρονη, πάση θυσία, αποφυγή της νομιμοποίησης του status quo που διαμορφώθηκε μετά το 1974. Αυτό που επιβάλλεται είναι, η Κυπριακή Δημοκρατία να εφαρμόσει μια **επιθετική πολιτική επιμονής** πάνω σε θέσεις αρχών Διεθνούς Δικαίου, εκθέτοντας συνεχώς και σε πρακτική βάση την τουρκική αδιαλλαξία, **μέχρι την τελική Δικαίωση**.

Τέλος κρίνεται σκόπιμο να μνημονευτούν τα σοφά λόγια του Ιστορικού Θουκυδίδη: *«Δεν κατηγορώ εκείνους που επιζητούν να επεκτείνουν την εξουσία. Κατηγορώ εκείνους που είναι έτοιμοι να υποταχθούν»*. Η αξία των λόγων του είναι διαχρονική και πρέπει επιτέλους να ληφθεί σοβαρά υπόψη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Birad, Mehmet Ali. Αποφαση - Απόβαση. Αθήνα: ΦΛΩΡΟΣ, 1984.

CIA The World Fact Book. n.d. <https://www.cia.gov> (πρόσβαση Ιανουάριος 30, 2013).

Enet.gr. 30 Μάρτιος 2013. <http://www.enet.gr> (πρόσβαση Απρίλιος 2, 2013).

naftemporiki.gr. 22 Μάρτιος 2013. <http://www.naftemporiki.gr> (πρόσβαση Μάρτιος 23, 2013).

real.gr. 21 Μάρτιος 2013. <http://www.real.gr> (πρόσβαση Μάρτιος 22, 2013).

wikipedia.com. 14 Ιανουάριος 2013. <http://www.wikipedia.com> (πρόσβαση Ιανουάριος 15, 2013).

Βελόπουλος, Κυριάκος. Αυτοί είναι οι Τούρκοι. Θεσσαλονίκη: ΒΙΒΛΙΟΓΝΩΣΙΑ, 1997.

Γιαλουρίδης, Χριστοδουλος. Η Τουρκία στον 21ο αιώνα. Αθηνά: Ι. Σιδερής, 2004.

Εθνος on line. 22 Μάρτιος 2013. <http://www.ethnos.gr> (πρόσβαση Μάρτιος 23, 2013).

Ευριβιάδης, Μάριος. «Ζητήματα Γεωπολιτικής και Ασφάλειας στη ΝΑ Μεσόγειο.» Διακλαδική Επιθεώρηση, Αυγ 2005: 15.

Θεοφάνους, Ανδρέας. Η Κύπρος στην Ε.Ε και στο νέο διεθνές περιβάλλον. n.d.

Ιγνατίου, Κώστας Βενιζέλος - Μιχάλης. Τα μυστικά αρχεία του Kissinger. Αθήνα: ΛΙΒΑΝΗ, 2002.

Κ.Στρίγας, Αθανάσιος. Κύπρος: Απόρρητος Φάκελος. Αθήνα: ΝΕΑ ΘΕΣΙΣ, 2000.

Καζάκος, Πάνος. Το Αβέβαιο Μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Τουρκία. Αθήνα: Παπαζήση, 2003.

Λίλλήκας, Γ. Λύση του Κυπριακού. Πραγματικότητες, Διλήματα και Επιλογές. Αθήνα: Α.Α ΛΙΒΑΝΗ, 2008.

Λουμάκης, Ταξίαρχος Ε.Α Σπυρίδων. Θέματα Στρατιωτικής Γεωγραφίας. Αθήνα: ΓΕΣ, 1998.

Μάζης, Ιωάννης. Γεωπολιτική. Θεωρία και Πράξη. Αθήνα: Παπαζήσης, 2002.

Μπαρμπής, Κώστας. Η Ελλάδα ξανασταυρώνεται. Αθήνα: ΝΕΑ ΘΕΣΙΣ, 1994.

Παπαχελάς, Αλέξης. Ο βιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας. Αθήνα, 1997.

Πληροφοριών, Γραφείο Τύπου. «Το Κυπριακό Πρόβλημα.» Λευκωσία, 2003. 9.

«Σχέδιο ANAN.» 31 Μαρ 2004. Άρθρα 3-5-7-9.

Φραγκούλης, Φράγκος. Ποιά Τουρκία; Ποιοί Τούρκοι;. Αθήνα: ΛΙΒΑΝΗ, 2012.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΕΙΚΟΝΕΣ

Εικόνα 1 : Γεωγραφική – Στρατηγική Θέση Κύπρου

Εικόνα 2 : Χάρτης Τουρκικής Εισβολής (1974)

ΧΑΡΤΗΣ Α'

28.5% υπό Τ/Κ Διοίκηση

58 δήμοι και χωριά υπό ε/κ διοίκηση
 Αμμόχωστος + Βαρώσια, Δερύνεια (μέρος),
 Λευκωσία (μέρος στην ουδέτερη ζώνη),
 Άγιος Νικόλαος Λευκωσίας, Άγιος Γεώργιος
 Λεύκας, Βαρίσια, Άγιος Ιωάννης, Σελέμανι,
 Πυρόι, Μαρκό, Τύμπου, Μια Μηλιά,
 Γερόλακκος, Αγία Μαρίνα Σκυλλούρας,
 Σκυλλούρα, Άγιος Βασίλειος, Δύο Ποταμοί,
 Μόρφου και Χρυσηλιού, Πάνω Ζώδια,
 Κάτω Ζώδια, Πραστειό Λευκωσίας,
 Νικήτας, Καλό Χωριό, Καπούτι, Αυλώνα,
 Κατωκοπιά, Αργάκι,
 Μάσσαρι, Φιλιά,
 Κυρά, Πέτρα,
 Ποταμός, Γαληνή,
 Ξερόβουνος
 και Λιμνίτης, Λουτρούς, Αμμαδιές,
 Άγιος Ερμόλαος, Σύσκληπος, Κοντεμένος,
 Ασώματος Κερύνειας, Καρπάσια, Μύρτου, Κορμακίτης, Αγριδάκι,
 Λάρνακας Λαπήθου, Άχνα, Μακράσυκα, Καλοψίδα, Αχερίτου,
 Εγκώμη Αμμοχώστου, Άγιος Σέργιος, Στύλλοι, Λιμνιά, Κοντέα, Λύση,
 Βατυλή, Γαϊδουράς, Πραστειό Αμμοχώστου, Πυργά Αμμοχώστου, Ασσια.

Πώληση και εκμίσθωση περιουσιών
 Περιουσίες που δικαιούνται επανεγκατάστασης, μπορούν να πωληθούν, να ανταλλαγούν ή να εκμισθωθούν σε μακροπρόθεσμη βάση (εικοσαετία ή περισσότερο) στους σημερινούς χρήστες ή σε άλλους ανθρώπους, που προέρχονται από το «ουστατικό κράτος», στο οποίο βρίσκεται η περιουσία οποιαδήποτε χρονική στιγμή πρότερη της τελικής απόφασης επί της επανεγκατάστασης σύμφωνα με αυτές τις προβλέψεις. (Σχέδιο Ανάν)

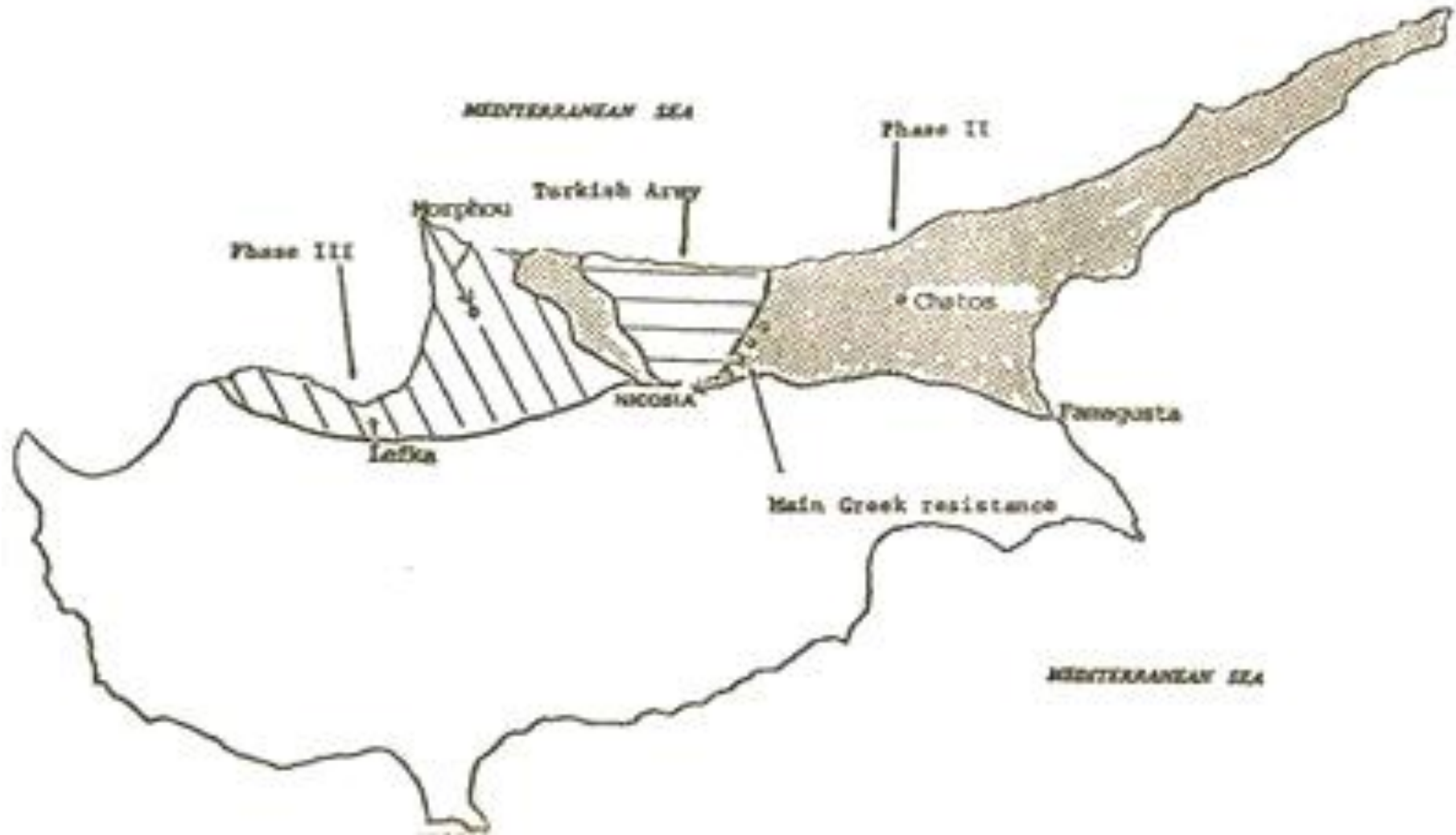
Μεταβατική περίοδος τριών χρόνων για μεταφορά της διοίκησης

1. Περιοχές εντός των συμφωνηθέντων εδαφικών ορίων ενός «ουστατικού κράτους», που αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης εδαφικής κυριαρχίας, ενώ νομικά αποτελούν μέρος του από την έναρξη ισχύος της Ιδρυτικής Συμφωνίας, θα διοικούνται για μία μεταβατική περίοδο, διάρκειας όχι μεγαλύτερης της τριετίας, από το άλλο «ουστατικό κράτος», και κατά τη λήξη της οποίας η διοίκηση θα έχει μεταφερθεί ολοκληρωτικά.
2. Η διοίκηση θα εκχωρείται σε προσυμφωνημένα στάδια, όπως καταγράφεται στον επισυναπτόμενο χάρτη. Η μεταφορά της διοίκησης θα αρχίσει εντός 90 ημερών από την έναρξη της ισχύος της Ιδρυτικής Συμφωνίας, με την εκχώρηση της διοίκησης των επόμενων, κυρίως ακατοίκητων περιοχών συνεχόμενων του υπολοίπου του σχετικού «ουστατικού κράτους»: [ενθέσατε περιγραφή περιοχών]. Οι υπόλοιπες περιοχές θα εκχωρούνται ως ακολούθως: [ενθέσατε χρονοδιαγράμματα μεταφοράς διοίκησης και ρυθμίσεις για τις εναπομείνουσες περιοχές]
3. Το «ουστατικό κράτος» θα συνεργάζεται πλήρως με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος, όπως προβλέπεται από την εντολή που έχει λάβει, θα εποπτεύει τις σχετικές με την εκχώρηση των δικαιωμάτων διοίκησης δραστηριότητες.
4. Κατά τη μεταβατική περίοδο, οι περιοχές που βρίσκονται υπό τη διοίκηση του ελληνοκυπριακού «ουστατικού κράτους» και του τουρκοκυπριακού «ουστατικού κράτους» θα σημειώνονται με σαφήνεια ως ακολούθως: [ενθέσατε κείμενο]. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, τα συμφωνηθέντα σημεία - περάσματα (σημεία διάβασης) θα έχουν ως ακολούθως: [ενθέσατε κείμενο] (Σχέδιο Ανάν)

Εικόνα 3 : Σχέδιο ANAN (2003)

Εικόνα 5 : Τουρκικό Σχέδιο Διχοτόμησης (1957)

Εικόνα 6: Αμερικάνικο Σχέδιο Διχοτόμησης (Αύγουστος 1974)

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΕΚΘΕΣΗ CIA ΓΙΑ ΣΥΝΟΜΩΣΙΑ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (1966)**

1584 - 742420 Athens - POL 156VT JFW JUNE 1966

FIELD INFORMATION REPORT

GRADING OF SOURCE: A: Completely reliable. B: Usually reliable. C: Fairly reliable. D: Not usually reliable. E: Suspect. (Applied to sources of doubtful loyalty, regardless of their competence). F: Reliability cannot be judged. (Applied to sources of doubtful competence.)

APPRAISAL OF CONTENT: 1: Confirmed by other independent and reliable sources. 2: Probably true. 3: Possible truth. 4: Suspect. 5: Probably false. 6: Cannot be judged.

04P2371)

COUNTRY: **GREECE**

SUBJECT: **LEADERSHIP OF RIGHTIST GREEK MILITARY CONSPIRATORIAL GROUP**

DATE OF INFO: **20 DECEMBER 1966**

NO. PAGES: **2**

REFERENCES:

DATE OF INFO: **13 DECEMBER 1966**

PLACE & DATE ACQ: **GREECE, ATHENS / 15 DECEMBER 66/**

SOURCE: INFORMATION ON THIS GROUP HAS BEEN FAIRLY RELIABLE.

1. THE LEADERSHIP OF THE RIGHTIST MILITARY CONSPIRATORIAL GROUP MET SECRETLY ON 13 DECEMBER 1966 AT THE HOME OF ONE OF ITS MEMBERS LIEUTENANT COLONEL IOANNIS LADAS. THIS LEADERSHIP, NOW LOOSELY REFERRED TO AS THE "REVOLUTIONARY COUNCIL," IS COMPOSED OF THE FOLLOWING MILITARY OFFICERS-- 1,2,

- A. LIEUTENANT COLONEL GEORGIOS PAPAPOPOULOS
- B. LIEUTENANT COLONEL IOANNIS LADAS
- C. LIEUTENANT COLONEL DIMITRIOS STAMATELOPOULOS
- D. LIEUTENANT COLONEL DIMITRIOS IOANNIDIS
- E. LIEUTENANT COLONEL IOANNIS LEKKAS
- F. LIEUTENANT COLONEL MIHAIL ROUFOGALIS
- G. LIEUTENANT COLONEL IOANNIS MEXIS
- H. ONE OR TWO OTHER OFFICERS UNKNOWN TO SOURCE, ONE OF WHOM IS EITHER A BRIGADIER OR MAJOR GENERAL, BUT WHOSE NAME SOURCE DID NOT KNOW.

UNCLASSIFIED

DISTRIBUTION:

- 1-Ambassador
- 1-Minister
- 1-Emb Econ Counselor
- 3-EmbPolSec
- 1-Off Spec Asst
- 1-ConGenThess
- 1-Defense Attache
- 1-Naval Attache
- 1-Air Attache
- 1-Air Attache for USAFE
- 1-SST 1-OSI 1-USAFELO
- 3-USAREUR Liai Off.

Έκθεση του Σταθμού της CIA στην Αθήνα, στις 20.12.1966, για τη συνωμοτική ομάδα του Γεωργίου Παπαδόπουλου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΕΓΓΡΑΦΟ ΝΑΤΟ ΓΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗ ΕΙΣΒΟΛΗΣ
(1974)

ORGANISATION DU TRAITÉ DE L'ATLANTIQUE NORD
NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

T O P S E C R E T

SECÉTAIRE GÉNÉRAL

SG/SD/WASHDC-12/S26-D48/JULE74

FROM: SECRETARY GENERAL
TO: SECRETARY OF DEFENSE/WASHDC

Subject: Assistant Undersecretary of State Sisco's visit

The Assistant Undersecretary of State Sisco's visit to the Alliance, showed the decision of the American government to finish the Cyprus problem.

We agreed with Mr. Sisco for supporting the Turkish army during the landing, as well as, in the violent expulsion of Makarios.

Joseph Luns
Secretary General of NATO

T O P S E C R E T

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΣΥΜΦΩΝΙΑ Ν.Σ.Α ΜΕ ΑΝΔΡΕΑ
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ (1974)

UNITED STATES OFFICE OF MILITARY COOPERATION

APO NEW YORK 07443

S E C R E T 7271

FORTHME-NSA/WAS/1158-AR/29-74

August 1974

D I R E C T I O N S

1. The selected retirement of the establishments from Greece, will be decided from the Government of U.S.A. Only phrasal deviations are permitted from Andreas Papandreu. There will be permitted revision of the Defense Agreement between Greece and United States of America, for the satisfaction of the radical voters.
3. Diminution of the Greek Communist party's force. The diminution mustn't exceed the agreed with the KGB's colleagues.
5. Phrasal "fights" against NATO and EEC not really "war". Connector between U.S.A. and Greek Government will resume to "keep calm" the NATO's officers.
7. If and when the Team wants, the weapons in Greece, will be replaced or exchanged with new nuclear weapons.
9. When CIA and DIA need weapons for covered operations abroad, Papandreu's Government will sell and transport weapons to the current prices. He will be informed by the U.S.A. Logistics Office's.
10. Papandreu's Government, won't drive forward the Cyprus's matter. For exchange, there won't serious problem with Turkey.
14. Toleration with Terrorism and
15. The economic issue, will be fixed by Brian Crozier. The companies that support Papandreu's motion in Greece will deposit 100.000.000\$ for the creation of a new party. ARAMCO. of Wallstreet is. The Banks: The Chase Manhattan Bank.

Andreas Papandreu

Andreas Papandreu

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ (2013)

Η πρόσφατη οικονομική κυπριακή κρίση, βασίζεται στα τρία παρακάτω αίτια, που προσδιορίζουν τη σύγχρονη οικονομικοκοινωνική πραγματικότητα της Μεγαλονήσου (Enet.gr 2013) .

Ο **πρώτος παράγοντας**, αφορά στο βασικό χαρακτηριστικό της κυπριακής οικονομίας, που είναι το σύστημα παροχής υπηρεσιών και ο συνδεδεμένος με αυτό τραπεζικός τομέας, στοιχεία που επί χρόνια απέφεραν σημαντικά οφέλη για την οικονομία της. Αντίθετα, διαχρονικά η Ε.Ε και ειδικότερα η Γερμανία, επεδίωκαν πάντα να εγκαθιδρύσουν μια απόλυτα ελεγχόμενη «Τραπεζική Ένωση».

Ο **δεύτερος παράγοντας**, αφορά στην διαχείριση του κυπριακού ενεργειακού πλούτου. Στη σημερινή δυσχερή διεθνώς ενεργειακή πραγματικότητα, η Ε.Ε. και ειδικότερα η Γερμανία προβληματίζονται για την επάρκεια ενεργειακών κοιτασμάτων και συνεπώς επιθυμούν τον πλήρη έλεγχο των ενεργειακών πηγών, ιδιαίτερα μάλιστα όταν αυτές βρίσκονται σε περιοχές χωρών-μελών.

Ο **τρίτος και λίαν σημαντικός παράγοντας**, αφορά στην διαχρονική ρωσική παρουσία στην νήσο, η οποία είναι κυρίως οικονομική - επενδυτική, με βάση τις καταθέσεις Ρώσων σε κυπριακές τράπεζες. Όμως η Ρωσία θεωρεί ότι πρέπει να κρατήσει διπλωματικές «ισορροπίες» με την Ε.Ε., καθώς διαχρονικά συνδέεται μέσω επωφελών Συμφωνιών, με συγκεκριμένες χώρες - μέλη της ¹⁰⁷.

Κάτω από αυτά τα δεδομένα, πραγματοποιήθηκε στις **16ης Μαρτίου 2013** μια κρίσιμη συνεδρίαση του Eurogroup, που είχε ως αντικείμενο διαβούλευσης την αποφυγή κατάρρευσης του κυπριακού τραπεζικού συστήματος ¹⁰⁸. Μέσα στο ευρύτερο κλίμα δυσαρέσκειας, το κυπριακό Κοινοβούλιο καταψήφισε την **19 Μαρτίου 2013** το προτεινόμενο ευρωπαϊκό σχέδιο, αναζητώντας παράλληλα τη σύμπ-

¹⁰⁷ Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Γερμανίας, με την οποία έχει ευρεία συνεργασία στον τομέα της ενέργειας και του φυσικού αερίου, την οποία δεν θα ήθελε για ευνόητους λόγους να διαταράξει.

¹⁰⁸ Βάση της απόφασεως αυτής, η Λευκωσία θα λάμβανε βοήθεια αξίας 10 δις ευρώ, από την Ευρωζώνη και το ΔΝΤ, με αντάλλαγμα την είσπραξη 5,8 δις ευρώ από τους καταθέτες των κυπριακών τραπεζών, ανεξαρτήτως εθνικότητας.

ραξη της ρωσικής κυβέρνησης, ενώ το Eurogroup ανακοίνωσε πως συνεχίζει να είναι πρόθυμο να βοηθήσει την Κύπρο ¹⁰⁹.

Μετά από την εξέλιξη αυτή, ο Κύπριος Υπουργός Οικονομικών κ. Μιχάλης Σαρρής, μετέβη στην Μόσχα προκειμένου να έχει επαφές με τον Ρώσο ομόλογο του Anton Siluanov. Όπως προκύπτει από ειδησεογραφικές πηγές, η κυπριακή πλευρά επιχείρησε να δελεάσει την αντίστοιχη ρωσική, υποβάλλοντας προτάσεις όπως η εξαγορά έναντι συμβολικού τιμήματος κυπριακών τραπεζών, η παραχώρηση δικαιωμάτων εξόρυξης υδρογονανθράκων στην κυπριακή ΑΟΖ, αλλά και παροχή ναυτικών διευκολύνσεων σε κυπριακούς λιμένες. (naftemporiki.gr 2013)

Στις **22 Μαρτίου 2013**, ο Κύπριος Υπουργός ανέφερε πως η ρωσική πλευρά, δεν εξετάζει τίποτε περισσότερο, πέραν της παροχής διευκολύνσεων αναφορικά με το ρωσικό δάνειο των 2,5 δισ. ευρώ, που είχε χορηγηθεί το Δεκέμβριο 2011, διαφεύδοντας κατηγορηματικά ότι ετέθη ποτέ οποιαδήποτε πρόταση ένταξης της Κύπρου στην υπό ρωσική επιρροή Ευρασιατική Ένωση ή θέμα αποχώρησης της από την ΕΕ. Παράλληλα, ο Ρώσος Πρωθυπουργός Dmitry Medvedev, συναντήθηκε με τον Πρόεδρο της Κομισιόν José Manuel Barroso και στην κοινή συνέντευξη που ακολούθησε, δήλωσε ότι **«Δεν είμαστε έτοιμοι να διαταράξουμε τις σχέσεις μας με την Ε.Ε για χάρη της Κύπρου»**. (Εθνος on line 2013)

Έπειτα από την απροθυμία της ρωσικής πλευράς να συνδράμει την Κύπρο, το ενδιαφέρον στράφηκε εκ νέου στην ΕΕ, με την στάση τόσο της Γερμανίας όσο και του ΔΝΤ, να είναι σκληρότερη από προηγουμένως. Η κυπριακή κυβέρνηση, έχοντας αποφασίσει ότι η λύση θα δίδονταν πλέον εντός των πλαισίων της Ευρωζώνης, αποδέχθηκε έπειτα από πολύωρες διαπραγματεύσεις τη λύση που της προτάθηκε την **Δευτέρα 25 Μαρτίου 2013**. Η ίδια από την πλευρά της απεδείχθη απροετοίμαστη να αντιμετωπίσει μια κατάσταση, η οποία της ήταν γνωστή, εδώ και καιρό ¹¹⁰.

¹⁰⁹ Μιλώντας στην ολλανδική τηλεόραση ο πρόεδρος του Eurogroup Jeroen Dijsselbloem δήλωσε χαρακτηριστικά: *«Λυπάμαι πολύ που η Κύπρος έλαβε αυτή την απόφαση, αλλά το μπαλάκι παραμένει σε αυτούς, διότι η βοήθεια του Eurogroup συνεχίζει να ισχύει»*.

¹¹⁰ Η αρχική της άρνηση δεν συνοδεύταν από ένα εναλλακτικό Σχέδιο, το οποίο θα μπορούσε να αντιπροτείνει, εφόσον αποφάσιζε να υποστηρίξει μέχρι τέλους την αρχική της απόφαση. Η στροφή της προς τη Ρωσία, χαρακτηρίζεται άκαιρη, διότι διπλωματικές ενέργειες αυτού του βεληνεκούς λαμβάνουν χώρα πολύ πριν και όχι κατά τη διάρκεια των γεγονότων.

